

ΠΑΝΔΘΗΝΔΙΑ

ΕΤΟΣ 5' 30
ΑΠΡΙΛΙΟΥ 1906

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΟΥΣ ΑΓΩΝΑΣ

— Σημειώσεις ψυχολογίας κ' αίσθητικής. —

Είχαμεν αναβίωσιν τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων; Δὲν ἤξεύρω. Δὲν πιστεύω εἰς τὰς ἀναβιώσεις. Οὔτε εἰς τὴν μετεμψύχωσιν. Οὔτε εἰς κανένα εἶδος προσωπικῆς αἰωνιότητος ἢ ἀθανασίας ἢ ἐπιβιώσεως τῶν ἀτόμων ἢ τῶν θυμάτων. Οὔτε εἰς τὴν ἐπανάληψιν τῆς ἱστορίας. Ἄλλ' ἢ πίστις εἰς ὅλα αὐτὰ εἶνε ὥραία καὶ ὄχι μόνον ὥραία ἀλλὰ καὶ δημιουργὸς ὡραιότητων. Ὁραιότητων ποῦ ἠμοιάζουν κάποτε με θάυματα. Καὶ τί ἄλλο ἀπὸ τὴν ὡραιότητα ἀξίζει τὸ ἐνδιαφέρον μας; Τίποτε. Ἡ ἀλήθεια συχνά εἶνε τὸ ἀσχημότερον πρᾶγμα, συχνότερα τὸ μᾶλλον περιττόν, σνηθέστατα τὸ βλαβερότερον. Ἡ ὡραιότης εἶνε τὸ πᾶν. Καὶ δι' αὐτὸ πιστεύω εἰς ὅλα αὐτὰ ποῦ ἠρνήθην. Πιστεύω αἰσθητικῶς.

Ὁ νέος αὐτὸς λαός, ὁ περιτριγυρισμένος ἀπὸ θαύματα, τὰ θάυματα τὰ ἀνθρώπινα καὶ τὰ θεῖα, τὰ ὅποια ὀνομάζονται μ' ἓνα ὄνομα: Ἑλλάς— ὀφείλει περισσότερα εἰς τὸ ὄνειρον παρά εἰς τὴν πρᾶξιν. Ἐξῆσε μὲ τὰ ὡραιότερα ψεύδη. Καὶ θὰ ζήσῃ μ' αὐτὰ. Καὶ ἴσως μ' αὐτὰ θὰ θαυματουργήσῃ. Ὑπὸ τὸν ἥλιον τῆς Ἑλλάδος ἓνας ὄνειροπόλος ἀξίζει χιλίους πρακτικὸς ἀνθρώπους. Οἱ πρακτικοὶ ἄνθρωποι δὲν ἔκαμαν τίποτε εἰς τὸν τόπον αὐτόν. Αὐτοὶ κάμνουν τὰ σημειωτὰ βήματα. Οἱ ὄνειροπόλοι κάμνουν τὰ ἄλλα. Αὐτοὶ ἔκαμαν τὸ ἔθνος, αὐτοὶ τὸ σύρον ἐμπρός. Εἶνε οἱ τρελλοί. Ἐνας τρελλὸς ὅμως κάμνει πάντα τὸ μέγα ἄλμα. Οἱ γνωστικοὶ κατόπιν μεταβάλλουν τὴν τρέλλαν του εἰς ἄρτον, εἰς χρῆμα, εἰς οὐσίαν. Σκέψεις

γενικαὶ ποῦ τὰς γεννᾷ ἓνα γεγονός: οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες. Ἐνα ὄνειρον καὶ μία οὐτοπία ἀναγεννήσεως, τὰ ὅποια ἐγέννησαν ἓνα πρᾶγμα. Ὅσως τόσα ὄνειρα καὶ τόσαι οὐτοπίαι.

Οἱ Ἀγῶνες ὠλήθησαν εἰς ἓνα ἐπιτυχία. Αὐτὸ δὲν τὸ ἀμφισβητεῖ κανένας. Μία ἐπιτυχία ἐπιδεικτικῆς καὶ εὐδοκίας καὶ τῆς πρακτικότερας ἀκόμῃ. Ποιοὶ ἔκαμαν τοὺς ἀγῶνας; Οἱ ὄνειροπόλοι. Οἱ ἱερεῖς τοῦ μεγάλου ψεύδους. Αὐτοὶ ποῦ ἔκαμαν τὸ πᾶν. Αὐτοὶ ποῦ ἐκίνησαν μὲ τὰ βιβλία εἰς τὰ χεῖρα καὶ τὰς χιμαῖρας εἰς τὴν κεφαλὴν τοὺς μυστικὸς τροχοὺς τῆς μεγάλης Ἐπαναστάσεως. Αὐτοὶ ποῦ ἔκαμαν τὰ βαλάντια μιᾶς λεγεῶνος νὰ κενωθοῦν εἰς τὸν βωμὸν τῆς Ἰδέας. Αὐτοὶ ποῦ διοχετεύουν τὸ ὄνειρον, ὡς ἠλεκτρικὸν ρεῦμα, εἰς ἓνα λαὸν διεσπαρμένον εἰς τὰ πέρατα τῆς γῆς καὶ δημιουργοῦν τὸ μέγα ἠλεκτρικὸν κύκλωμα, παραγωγὸν δυνάμεων ἀνυπολογιστῶν, τὸ ἑλληνικὸν κύκλωμα. Ὅταν ὁ τελευταῖος μελαψὸς ἀνθρώπιος, ποῦ σύρει ἓνα χειρομάξι εἰς τὸν λαβύρινθον μιᾶς ἀμερικανικῆς τερατοπόλεως λέγη: «Εἶμαι Ἕλλην», εἶνε τὸ ρεῦμα τοῦ ὄνειρου αὐτοῦ ποῦ διαρρέει τὰ νεῦρα του. Καὶ ὅταν λέγη: «Εἶμαι ἀπόγονος τῶν Ἑλλήνων», ἐνῶ σύρει τὸ ταπεινὸν χειρομάξι, εἶνε τὸ ἴδιον ρεῦμα. Καὶ ὁ ἄνθρωπος αὐτὸς εἶνε ἕτοιμος νὰ θαυματουργήσῃ. Ποῖος διοχετεύει τὸ πανίσχυρον αὐτὸ ρεῦμα τοῦ ὄνειρου; Ποῖος ἄλλος παρά οἱ δημιουργοὶ τῶν ὄνειρων. Ἐπρεπε νὰ ἦνε οἱ ποιηταί, οἱ τεχνῖται, οἱ ἱερεῖς τοῦ λό-

Ο ΣΑΡΑΚΕΝΟΣ

Σαρακενός έκοίτονταν σέ σιδερένιο στρώμα,
Σέ σιδερένιο πάπλωμα, σέ σίδερο σεντόνι
Κ' έψυχομάχην τὸ σκυλί κ' έσειούταν τὸ σαράϊ
Καὶ τὸ φουσαίτο τούτρεμε ποῖος νά τόνε ρωτήσῃ.
Κ' ένας μικρός Γενίσαρος πάει καὶ τὸν ρωτάει.
Τρεῖς λεβανιέρες έκαμε κι' εμπρός του γονατίζει.
Γιὰ πές με σύ, Σαρακενέ, ποιά ναι ἡ ἀρρωστειά σου;
Εὐκὴν έχω τῆς μάνας μου κι' εὐκὴν ποῦ τοῦ κυροῦ μου
Κι' εὐκὴν τοῦ πρώτου μ' ἀδερφοῦ νά μὴ τὸ μολήσω.
Μὰ τώρα ποῦ με ρώτησες θά σοῦ τὸ μολήσω.
Τὸ μαῦρο μου χαλίνωσα κ' ἤβγα νά σεργιανίσω.
Κι' ὁ μαῦρος μου ἦταν γλήρορος κ' ἦταν καὶ παιχιδιάρης
Κ' έπῃε, με κατέβασε σ' ένα καμπολεϊβάδι.
Κ' είχε μιὰ τένια κόκκινη καταμεσῆς στὸν κάμπο.
Θεέ μου καὶ πῶς έμπρεπε ἡ τένια στὸ λειβάδι!
Τούρκικα έρρηξα φωνή, δὲν με πολοηθῆκαν
Ρωμέκᾶ έρρηξα φωνή, δὲν με πολοηθῆκαν
Πασιπιστῆς έφώναξα, δὲν με πολοηθῆκαν
Σύρω τὰ τεμποτάλουκα καὶ μπαίνω μεσ' τὴν τένια.
Θωρῶ ένα γηδ καὶ κάθονταν, ἄνιλο¹ παληκάρι,
Ἄνιλο κι' ἀμουντάκωτο καὶ πάνω στὶς ἀντρείες του,
Καὶ κράτηεν εἰς τὰ γόνατα μιὰ λυγρὴ κοπέλα.
Καλῶς τον τὸ Σαρακενό, νά φᾶ νά πιῆ μετᾶμας.
Βγάζει καὶ δίνει μου κρασί κι' ἀφράτο παξιμάδι.
Βγάζω καὶ δίνω τον ξυλιά ἐπάνω στὸ βραχιόνι.
Νάταν βουνὸν έγκρέμονν το, δέντρο ξεροζωνά το,
Νάταν καὶ πετροκάραβο ναποδογυρίζά το.
Κ' εκείνο τ' ἄπιστο σκυλί τίποτε δὲν τοῦ φάνη
Καὶ παίρνει τὸ ματσούκι του στὸ δυνατὸ του χέρι
Καὶ δίνει μιὰ τὸ μαῦρο μου καὶ μιὰ τὸν καβαλάει.
Σήμερον έχω ἐννιά μηνες κοίττουμαι στὸ κλεινάρι.

¹ ἀνιουλο

ΑΙ ΕΟΡΤΑΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΑΘΗΝΩΝ

Ο επιθυμῶν νὰ λάβῃ ἀκριβῆ ἔννοιαν τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ βίου καὶ ἰδίᾳ τοῦ ἀθηναϊκοῦ, ὀφείλει νὰ μελετήσῃ κυρίως τὰ τῶν εορτῶν καὶ διασκεδάσεων του. Διότι, οὐδέποτε ὑπῆρξεν ἐν τῷ κόσμῳ λαὸς πλέον φιλόεργος ἢ οἱ ἀρχαῖοι Ἀθηναῖοι, ἀλλὰ καὶ οὐδεὶς ἄλλος λαὸς ἔσχε ποτε περισσοτέρας καὶ καλλιτεχνικώτερον διοργανωμένας εορτάς. Εἰς αὐτὸ τὸ κεφάλαιον, καθὼς καὶ εἰς κλειστά ἄλλα, οἱ σύγχρονοι τοῦ Περικλέους ἀφίκοντο εἰς τὴν ἰδανικὴν ἐκείνην τελειότητα, τὴν ὁποῖαν οὔτε νὰ φθάσῃ, οὔτε νὰ μιμηθῆ δύναται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης. Διὰ τοῦτο, πᾶσα ἀπόπειρα πρὸς ἀναπαράστασιν ἀρχαίων εορτῶν εἶνε καὶ ἔσται, καὶ ὡς ἔμπνευσις καὶ ὡς ἐκτέλεισις, ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀπυχία.

Εἶνε δύσκολον εἰς ἡμᾶς, τοὺς ἀνθρώπους τῆς σημερινῆς γενεᾶς, νὰ κατανοήσωμεν καὶ αἰσθανθῶμεν ἐπακριβῶς, ποσὴν δύναμιν φαιδρότητας καὶ χαρᾶς ἐνέκλειεν ἡ ἀνθρωπίνῃ ψυχῇ πρὸ 25 αἰώνων, καὶ ὁποῖα ὀρμὴ πρὸς διασκεδάσεις ὑπῆρχεν ἐν ταῖς καρδίαις κατὰ τὴν νεανικὴν ἐκείνην τῆς ἀνθρωπότητος ἡλικίαν διότι παρὰ τῇ ἀρχαίᾳ ἑλληνικῇ κοινωνίᾳ ἔδρων πολλῶ διάφοροι τῶν σημερινῶν παράγοντες, οἱ ὁποῖοι παρεσκευάζον εἰς τοὺς ἀνθρώπους διαθέσεις ψυχικὰς πολὺ τῶν ἡμετέρων διαφερούσας. Καὶ ρητέον πρὸ παντός, ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους ἐκείνους, ἂν δὲν ἦτο ὅλος ἄγνωστος, ἀπέριωτος βέβαια ἦτο μετριωτέρα ἡ βιοπάλη, ἡ ἀγρία αὐτῆ τῶν σημερινῶν ἀνθρώπων μάλιστα, ἢ καθιστώσα τούτους νευρικούς, δυσθύμους καὶ κεκηκῶτας, ἔξαιρέσει τινῶν μόνον ἐκ γενετῆς πλουσίων, ἀποτελούντων μεγίστην μειονότητα. Προκειμένου δὲ ἰδίως περὶ τῆς ἀρχαίας Ἀθηναϊκῆς πολιτείας, δύναται τις εὐλόγως νὰ ὑποστηρίξῃ, ὅτι μετὰ τῶν δισμυρίων οἰκογενειῶν εἰς ἃς ἠριθμοῦντο οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται, οὐδὲ εἰς ὑπῆρχε βιοπαλαιστῆς ἀνάλογος πρὸς τοὺς σημερινούς. Προήρχετο δὲ ἡ ἔλλειψις τῆς βιοπάλης ἐκ δύο λόγων: ἐκ τῆς λιτότητας καὶ ἀπλότητος τοῦ τότε βίου — διότι οἱ Ἀθηναῖοι ἐγίνωσκον, κατὰ τὸν Θουκυδίδην, «νὰ φιλοκαλῶσι μετ' εὐτελείας», — καὶ ἐκ τῆς ὑπάρξεως πολυαριθμοῦ τάξεως δούλων, ὧν ἡ ἐργασία παρείχε τὰ μέσα τοῦ ζῆν εἰς τὸν μεγαλειότερον ἀριθμὸν τῶν πολιτῶν.

Ἡ ἔλλειψις δὲ αὐτῆ τῆς βιοπάλης τὰ μέγιστα ἐπέδρα ἐπὶ τὸν χαρακτῆρα τῶν πολιτῶν

καὶ τοῦ λαοῦ ἐν γένει, διότι τὸν καθίστα φαιδρὸν, διασκεδαστικὸν καὶ φιλόεργον, εἰς βαθμὸν ἀπίστευτον δι' ἡμᾶς τοὺς συντριβομένους ἐκ τῆς βιοπάλης. Οἱ Ἀθηναῖοι πολῖται ἀπετέλουν κοινωνίαν συγκειμένην ἐξ ἀνθρώπων σχεδὸν ἐξ ὀλοκλήρου μὴ ἐχόντων ἀνάγκην νὰ σκέπτονται περὶ ἐξευρέσεως τῶν μέσων τῆς συντηρήσεώς των, καθὼς ἀρκομένων εἰς ὅσα εἶχον, ὅσον ὀλίγα καὶ ἂν ἦσαν ταῦτα, μεριμνῶντων δὲ καὶ ἐργαζομένων κυρίως καὶ πρὸ πάντων διὰ τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν δόξαν τῆς Ἀθηναϊκῆς πολιτείας, ἤτις, οὐ μόνον ἀπεξημίουν διὰ μισθῶν ἐπαρκῶν τοὺς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν αὐτῆς ἀφιερῶντας ὅλον τὸν καιρὸν τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ συνάμα καθῆκον καὶ ὑποχρέωσιν τῆς ὑπελάμβανε καὶ εὐχάριστον νὰ τοῖς καθιστᾶ τὸν βίον, διοργανοῦσα εορτάς, πανηγύρεις, διασκεδάσεις καὶ ἀγῶνας, διὰ δημοσίων δαπανῶν. Ἐπειδὴ δὲ τὸ διασκεδάζειν δὲν ἔπρεπε νὰ εἶνε ἀποκλειστικὸν προνόμιον τῶν εὐπόρων πολιτῶν, ἡ πολιτεία ἀφίερου μέγα ποσὸν ἐν τῷ προϋπολογισμῷ τῆς ὅπως χορηγῆ εἰς τοὺς ἀπορωτέρους τῶν πολιτῶν τὰ μέσα τοῦ νὰ μετέχωσι πασῶν τῶν εορτῶν καὶ τῶν διασκεδάσεων καὶ τὸ σχετικὸν κονδύλιον τῆς δαπάνης ταύτης ἦτο γνωστὸν ὑπὸ τὸ ὄνομα *θεωρικά*.

Καὶ ἦτο, ὡς εἴρηται, πολὺ μεγάλη ἐν Ἀθῆναις ἡ ἀγάπη πρὸς τὰς εορτάς, τὰς πανηγύρεις, τὰς δημοτελεῖς θυσίας, τοὺς ποικίλους καὶ παντοειδεῖς ἀγῶνας καὶ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόουν νὰ ποικίλλωσιν ἀδιακόπως τὴν ζωὴν διὰ ψυχαγωγῶν, καὶ τὰς ἐργασίμους ἡμέρας ἔπρεπε ἀδιαλείπτως νὰ διαδέχονται αἱ εορτάσμοι, ἢ μᾶλλον αἱ ἡμέραι τῶν διασκεδάσεων. Ἐφρόνον πολὺ δικαίως, ὅτι διὰ τῆς ἀδιακόπου ταύτης καὶ κανονικῆς ἐναλλαγῆς τῆς ἐργασίας καὶ τῆς διασκεδάσεως τὸ πνεῦμα διετηρεῖτο πάντοτε ἀκμαῖον καὶ ζωηρόν, ὁ δὲ βίος τοῦ ἀνθρώπου παρήρχετο ἡρεμῶς καὶ γλυκῶς, ὡς ἡσυχὸς ποταμὸς κυλίων τὰ διαυγῆ του ὕδατα διὰ μέσου φαιδρῶν καὶ ἀνθοσπάρτων λειμῶνων.

Ἀληθὲς εἶνε, ὅτι οἱ ἀρχαῖοι δὲν εἶχον τὰς κυριακάς, αἵτινες καὶ μόναι ἀποτελοῦσι σημερον ἐν τῷ χριστιανικῷ κόσμῳ πεντήκοντα δύο ἡμέρας ἀργίας ἐτησίως. Εἰς ταύτας ἡ Ὀρθόδοξος Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία προσδέτει

έτέρας είκοσι περίπου εορτάς ἐν αἷς διατάσσεται ἀργία, ὥστε παρ' ἡμῖν αἱ ὅλαι εορτάσιμοι ἡμέραι ἀνέρχονται εἰς 70-75 τὸ πολὺ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ἡ ἑλληνικὴ τῶν κυριακῶν ἀνεπληροῦτο καὶ ὑπερηκοντιζέτο ὑπὸ τῆς πληθῆος τῶν ἄλλων εορτῶν. Ἐν τούτοις, εἰς τὰς Ἀθήνας ὑπῆρχε καὶ τι παρεμφερὲς πρὸς τὰς κυριακάς· διότι ἐφορτάζετο, πᾶσα μὲν πρώτη τοῦ μηνὸς ὡς Νουμηνία, πᾶσα δὲ ὀγδόη τοῦ μηνὸς ὡς ἱερὰ εἰς τιμὴν τοῦ Θεσέως. Ὡστε εἰκοσιτέσσαρες εορτάσιμοι ἡμέραι ὑπῆρχον ἐτησίως μόνον διὰ τῶν δύο τούτων εορτῶν, τῶν ἐπιανερχομένων καθ' ἕκαστον μῆνα.

Κατόπιν ἤρχοντο αἱ Διονυσιακαὶ εορταὶ τετρακίς τοῦ ἔτους, ἦτοι τὰ Ἀνθεστήρια, τὰ μικρὰ Διονύσια, τὰ μεγάλα Διονύσια, τὰ κατ' ἀγρούς Διονύσια. Ἐκάστη τούτων διήρκει ἀπὸ τριῶν μέχρι πέντε ἡμερῶν, ὥστε συναποτελοῦσι δεκαπέντε ἡμέρας εορτασίμου. Ἐτέρωι μεγάλα ἐνιαύσια εορταὶ ἦσαν, τὰ μικρὰ Παναθηναία (3 ἡμέρας), τὰ Θεσμοφόρια (4 ἡμέρας), τὰς Ἀπατούρια (3 ἡμέρας), τὰ Μουνύχια (3 ἡμέρας), τὰ Θαργήλια (2 ἡμέρας). Δι' ἕκαστον τῶν δώδεκα μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ ὑπῆρχεν ἀνά μία εορτή, ἕξ ἧς ἐλήφθη τὸ ὄνομα τοῦ μηνός, διαρκοῦσαι ἀνά μίαν ἡμέραν. Πρὸς τούτοις τὰ Διάσια (2 ἡμέρας), τὰ Ἀδώνια (2 ἡμέρας), καὶ 33 ἄλλαι εορταὶ διαρκοῦσαι ἀνά μίαν ἡμέραν, ὧν μακρὸν θὰ ἦτο νὰ μνημονεύωσι τὰ ὀνόματα.

Ἐκτὸς τῶν ἐνιαυσίων τούτων εορτῶν, ὑπῆρχον αἱ λεγόμεναι πεντετηρίδες, ἦτοι αἱ εορταὶ αἱ τελοῦμεναι ἀπαξ κατὰ πενταετίαν, καὶ διαρκοῦσαι ἐπὶ ἕξ ἢ ἑπτὰ ἡμέρας. Ἦσαν δὲ αὐταὶ τὰ Μεγάλα Παναθηναία, τὰ Ἐλευσίνα Μυστήρια, τὰ Βραυρώνεια, τὰ Ἡρώλεια καὶ τὰ Δήλια. Ὑπῆρχον δὲ καὶ τὰ μικρὰ Μυστήρια, τελοῦμενα ἐν τῷ Ἄστει ἐν ἔτος πρὸ τῶν μεγάλων. Καθ' ἕκαστον ἔτος συνέπιπτε μία μόνη πεντετηρίς.

Ἐν τῷ συνόλω λοιπὸν, αἱ εορτάσιμοι ἡμέραι τῶν Ἀθηναίων δὲν ἦσαν ὀλιγώτεροι τῶν ἑκατὸν δέκα ἐτησίως, δηλαδὴ σχεδὸν τὸ τρίτον τοῦ ἐνιαυτοῦ. Οἱ Ἀθηναῖοι ἐνόουν νὰ ἐργάζονται τρεῖς ἡμέρας καὶ νὰ διασκεδάζωσι μίαν.

Οὐχὶ δὲ μόνον κατ' ἀριθμὸν περισσότεροι τῶν ἰδικῶν μας ἦσαν αἱ τῶν προγόνων ἡμῶν εορταὶ, ἀλλὰ καὶ κατὰ τὸν χαρακτῆρα τὰ μέγιστα διέφερον τῶν ἡμετέρων. Παρ' ἡμῖν, καὶ παρ' ἄπασιν τοῖς χριστιανικοῖς λαοῖς ἐν γένει, εορτὴ σημαίνει ἀπλῶς ἡμέραν ἀργίας καὶ ἀναπαύσεως οἰκογενειακῆς· καὶ ἐάν τινες διασκε-

δάζωσι κατὰ τὰς εορτάς, τὸ πράττουσιν ὅπως ἰδιωτικῶς, ἐν οἰκογενειακῷ καὶ φιλικῷ κύκλῳ, ὡς θὰ ἐπραττοῦν καὶ ἐν οἰαδήποτε ἄλλῃ ἡμέρᾳ. Παρὰ τοῖς ἀρχαίοις ὅμως, καὶ ἐν Ἀθήναις ἰδίως, πᾶσα εορτὴ ἦτο καὶ μία πάνδημος διασκεδασίς, ὀργανουμένη εἰς τιμὴν τῶν θεῶν καὶ τῶν ἡρώων, δαπάνη τῆς πολιτείας, συντρεχόντων καὶ τῶν πλουσιωτέρων πολιτῶν διὰ γενναίων χορηγιῶν. Καὶ ὀργανοῦντο οὕτω, δημοτελεῖς θυσίαι, ἀγῶνες, θεατρικαὶ παραστάσεις, μουσικοὶ διαγωνισμοί, ἀρματοδρομίαι, ἵπποδρομίαι, λαμπαδηφορίαι, παννυχίδες, πομπαὶ πολυτελέσταται, ἀμίλλαι τριήρων καὶ πλαστὰ νανμαχία, δημοδοινία, ἦτοι ἐστίασεις τοῦ πλήθους. Ἐτελοῦντο δὲ καὶ ἄλλαι παντὸς εἶδους ὑπὸ παναρχαίων ἐθίμων καθιερωμέναι περιεργόταται τελεταὶ καὶ μυσταγωγίαι. Διὰ νὰ μὴ ἐπέρχεται δὲ κόρος καὶ μονοτονία, εἰς ἕκαστην τῶν εορτῶν εἶχε δοθῆ ἴδιος χαρακτῆρ καὶ ἰδιαίτερα φυσιογνωμία, ἀλλὰ δὲ ἦσαν τὰ ἐν ἕκαστῃ ἐκτελούμενα ἔθιμα καὶ διάφοροι αἱ ὀργανούμεναι διασκεδάσεις.

Τοσαύτην δὲ σπουδαιότητα ἀπέδιδον οἱ Ἀθηναῖοι εἰς τὴν ὅσον οἶον τε μεγαλοπρεπεστέραν τῶν εορτῶν τῶν τέλεσιν, ὥστε μέγα πλῆθος ἀρχόντων ὑπῆρχεν, ὧν ὁ μόνος προορισμὸς ἦτο νὰ ἐπιμελῶνται τὴν προπαρασκευήν, ὀργάνωσιν καὶ τέλεσιν τῶν εορτῶν καὶ πανηγύρεων. Ὁ λόγος δὲ τούτου δὲν εἶνε δύσκολον νὰ κατανοηθῆ. Ἡ θρησκεία τῶν Ἑλλήνων ἐν γένει, κατ' ἀκολουθίαν δὲ καὶ τῶν Ἀθηναίων, εἶχε παραχθῆ, ἐξελιχθῆ καὶ διαμορφωθῆ ἀπὸ παλαιτάτων χρόνων ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ. Οἱ θεοί, οἱ ἡμίθεοι καὶ οἱ ἥρωες τῆς θρησκείας ταύτης, ἦσαν οἱ γενάρχαι καὶ πρόγονοι τοῦ λαοῦ καὶ ἴδρυται τῆς πολιτείας του· εἰς ἕκαστόν τινος ἀνήρχοντο αἱ οἰκογένειαι αἵτινες ἐκαυχῶντο ὅτι κατήγοντο ἀπ' ἕκαστον ἐξ αὐτῶν. Αἱ δὲ εορταὶ τῆς λατρείας ταύτης, οὐ μόνον ἦσαν ἀναμνήσεις σημαντικῶν γεγονότων τῆς ἱστορίας τοῦ τόπου, ἀλλ' ἐθεωροῦντο καὶ οἰκογενειακαὶ ἀναμνήσεις διὰ πλείστας οἰκογενείας, ὧν οἱ πρόγονοι ἦσαν οἱ οὕτως ἢ ἄλλως δράσαντες κατὰ τὰ ἱστορικὰ συμβάντα ὧν ἡ μνήμη εορτάζετο. Τούτων δ' ἐχόντων οὕτως, τίς δὲν ἐννοεῖ, ὅτι ἀπέριωτος μεγαλειότερον ἐνδιαφέρον ἦτο φυσικὸν νὰ ἐμπνέωσιν εἰς τοὺς Ἀθηναίους αἱ εορταὶ τῶν, ἐκείνου τὸ ὅποιον ἐμπνέουσι σήμερον αἱ χριστιανικαὶ μας εορταὶ;

Εἴπομεν περὶ τοῦ διαφόρου χαρακτῆρος ἐκάστης εορτῆς, οὐ ἔνεκεν ὁ κόρος δὲν ἐπέρχετο οὔτε ἡ μονοτονία τῶν αὐτῶν διαρκῶς διασκε-

δάσεων ἐμάρανε τὸν ζῆλον τῶν φιλεόρων. Τὰ Ἀνθεστήρια, ἐπὶ παραδείγματι, εἶχον τὸν ἴδιον τὸν χαρακτῆρα, μετὰ τὴν πληθμονὴν τῶν ἀνθέων δι' ὧν ἐκοσμοῦντο τὰ παιδιὰ, μετὰ τὸν γάμον τοῦ Διονύσου μετὰ τῆς γυναικὸς τοῦ ἀρχοντος Βασιλέως, τελούμενον μετὰ λαμπροτάτης πομπῆς, μετὰ τοὺς ἀγῶνας τῆς πολυποσίας οἵτινες ἐγίνοντο, μετὰ τὴν διασκεδασίαν τῶν δούλων, οἵτινες ἔτρωγον καὶ ἔπινον ὑπηρετούμενοι ὑπὸ τῶν κυρίων των, κλπ. Τὰ Διονύσια διαιρούμενα εἰς μικρὰ, μεγάλα, καὶ κατ' ἀγρούς, εἶχον ἐπίσης ἴδιον χαρακτῆρα, μετὰ τὰ ἱερὰ ὄργανα τοῦ Βάκχου, μετὰ τὴν μεγαλοπρεπῆ Διονυσιακὴν πομπήν, τῆς ὁποίας ἐλαχίστην μόνον ἰδέαν δύνανται νὰ δώσωσιν ἡμῖν αἱ παρελάσεις τῶν προσωποδοφῶρων τῶν ἀπόκρου, καὶ μετὰ τὰς θεατρικὰς παραστάσεις καὶ τοὺς διαγωνισμοὺς τῶν τραγοιδῶν καὶ τῆς μουσικῆς· τὰ μικρὰ Παναθηναία, μετὰ ὅπως διάφορον φυσιογνωμίαν, ὅτε διοργανοῦντο αἱ λαμπραὶ λαμπαδηφορίαι εἰς τὸν Κεραμεικὸν ὑπὸ τε τοῦ πεζικοῦ καὶ τοῦ ἵππικοῦ, οἱ ἀγῶνες τῆς εὐανδρείας εἰς τὸ Στάδιον, καὶ ἀγῶνες μουσικῆς, ἦτοι κιθαρωδίας, αὐλοδίας, ποιήσεως κλπ. εἰς τὸ Ὀδεῖον. Καὶ ἐγίνετο προσέτι ἡ περίφημος πυρρική ἀρχὴς ὑπὸ τῶν νέων, εἰς ἀνάμνησιν τῆς νίκης τῆς Ἀθηνᾶς κατὰ τῶν Τιτάνων, καὶ νανμαχία πλαστὴ παρὰ τὸ Σούνιον. Τὰ Θεσμοφόρια, εορτὴ τῶν θεσμῶν τῆς πολιτείας καὶ κοινωνίας, εἰς τιμὴν τῆς Θεσμοφόρου Δήμητρος, τελούμενη ὑπὸ ἑκατοντάδος γυναικῶν καὶ παρθένων ἐλεγχομένων μεταξὺ τῶν εὐγενεστέρων καὶ πλουσιωτέρων τῆς πόλεως, ὀνομαζομένων Θεσμοφοριαζουσῶν, καὶ ἐκτελουσῶν πολλοὺς μυστηριώδεις ἱεροὺς τύπους, ἐν πομπῇ ἀκολουθουμένη ὑφ' ὅλης τῆς πόλεως. Περιεργότατη διὰ τὸν χαρακτῆρα τῆς τὸν ἰδιότυπον. Τὰ Μουνύχια, εορτὴ εἰς τιμὴν τῆς Μουνυχίας Ἀρτέμιδος, τελούμενη ἐπὶ τοῦ ὀμωνύμου λόφου, καθ' ἣν ὁ δῆμος ἔσφαζε 500 αἴγας εἰς τὸν βωμὸν τῆς θεᾶς, καὶ πάντες οἱ εὐποροὶ ἐπίσης μεγάλην ποσότητα αἰγῶν. Ὁ δὲ δῆμος ὀλόκληρος μετέβαινε καὶ διεχέετο εἰς ὄλην ἐκείνην τὴν ἑξοχὴν, εορτάζων τὴν ἔλευσιν τῆς ἀνοίξεως, διότι συνέπιπτε περὶ τὰς ἀρχὰς Ἀπριλίου, καὶ πληθμονὴ ἀνθέων ἐστόλιζε τοὺς εορτάζοντας, καὶ τοὺς βωμοὺς τῆς λατρευομένης θεᾶς. Τὰ Θαργήλια εἰς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, μετὰ τὰς ἀπαρχὰς τῶν καρπῶν, ὅτε ἐγίνετο καὶ γενικὸς καθαρμὸς τῆς πόλεως Ἀθηνῶν διὰ μυσταγωγῶν καὶ τελετῶν ἰδιορρυθμῶν. Τὰ Ἐλευσίνα, ἡ μεγίστη τῶν εορτῶν τῆς ἀρχαιότη-

τος, ἡ διαρκοῦσα ὀκταήμερον καὶ συναγείρουσα εἰς τὰς Ἀθήνας μέγα πλῆθος ξένων ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος, τῆς ὁποίας οὐδεμίαν περιγραφὴν δύναμεθα νὰ δώσωμεν εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας γραμμὰς ἀλλὰ τὴν λαμπρότητα καὶ μεγαλοπρέπειαν τῆς ὁποίας ἕκαστος ἐννοεῖ. Τὰ Διάσια εἰς τιμὴν τοῦ Διὸς, τελούμενη δις τοῦ ἔτους ἕξω τῆς πόλεως, ὅπου πλῆθος ταύρων ἐθυσιάζετο εἰς τὸν ὕπατον τῶν θεῶν, ὕμνοι ἐψάλλοντο ὑπὸ λαμπρῶν χορῶν περίεξ τῶν βωμῶν, ἵππικοὶ ἀγῶνες ἐτελοῦντο, καὶ ἐμπορικὴ πανήγυρις, πρὸς τούτοις, διοργανοῦτο. Ἐν ταῖς Νεφέλαις τοῦ Ἀριστοφάνους ὁ Στρεψιάδης ὑπομνησκει εἰς τὸν ἀχάριστον υἱὸν του, ὅτι ἐν τοῖς Διασίοις τῷ εἶχεν ἀγοράσει ἀμαξίδια, ὅτε ἦτο μικρὸς. Τὰ Ἐλιστήρια, ἡ πρωτοχρονιά τῶν ἀρχαίων, κατὰ τὴν ὁποίαν ἐγίνετο τελετὴ καὶ δημοτελεῖς θυσία, εὐχῆ καὶ διασκεδάσεις ἠκολούθουν, ἐν δὲ τῷ προαυλίῳ τοῦ Ναοῦ τοῦ Βουλαίου Διὸς πάντες οἱ νεοεκλεγέντες ἀρχοντες τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐλάμβανον κατοχὴν τῶν ἀξιωματῶν αὐτῶν. Ἐπίσης ἡ Βουλὴ τῶν Πεντακοσίων διὰ μεγαλοπρεποῦς θυσίας ἀνελάμβανε τὴν ἡμέραν ἐκείνην τὰ ἔργα τῆς. Τὰ Πλουτήρια εορτὴ καθ' ἣν ἐπλύνετο καὶ ἐκαλλύνετο τὸ ἀγαλμα τῆς Παλλάδος ὑπὸ τῶν Πραξιεργιδῶν καὶ κατόπιν ἐγίνετο πομπὴ ἀνά τὰς ὁδοὺς μετὰ σῦκα ἡγητόρια. Τὰ Σμυρροφόρια, εορτὴ εἰς τιμὴν τῆς Ἀθηνᾶς, ἣς τὸ ἀγαλμα περιεφέρετο ἐν πομπῇ σιαζόμενον ὑπὸ σιέρου, ἦτοι ἀλεξήλιου, καὶ ὑπὲρ ἧς ἐγίνοντο θυσίαι ὑπὸ τῶν λαλουμένων Ἐτεροβουταδῶν. Τὰ Ὑδροφόρια εορτὴ καθ' ἣν, εἰς ἀνάμνησιν τοῦ κατακλυσμοῦ τοῦ Ὠγύγου, αἱ γυναῖκες καὶ αἱ κόραι τῶν Ἀθηναίων λαμπροστόλιστοι καὶ μετὰ πολυτελεῖς ὕδριας ἐκόμιζον ὕδωρ καὶ ἐπλήρουν μίαν χαραδρὰν ἐγγὺς τοῦ Ναοῦ τοῦ Ὀλυμπίου Διὸς, καὶ κατόπιν, φέρουσαι ἔρριπτον ἐντὸς τοῦ ὕδατος τούτου, ἄλευρα, μέλι, καρποὺς καὶ ἄλλα φαγητὰ πρὸς ἐξίλεωσιν τῶν καταχθονίων θεῶν.

Πλείστα ἄλλαι εορταὶ ὑπῆρχον, ὅς παραλείπω χάριν συντομίας. Ἀλλὰ καὶ τούτων ἐμνημόνευσα μόνον ὅπως καταδείξω τὴν μεγίστην αὐτῶν ποικιλίαν καὶ ἀπ' ἀλλήλων διαφορὰν.

Καὶ ἐν γένει, αἱ εορταὶ ἦσαν αἱ καθιστώσαι τὸν ἐν ταῖς ἀρχαίαις Ἀθήναις βίον τοσοῦτον γλυκύν καὶ θελατικόν, ὥστε πλῆθος Ἑλλήνων ἐξ ὅλης τῆς Ἑλλάδος νὰ ἔρχονται ἐνταῦθα ὅπως διασκεδάσωσιν. Ἄνευ τῆς πληθῆος καὶ μεγαλο-

προετίας των εορτών των αἱ Ἀθηναίαι δὲν θὰ ἦσαν Ἀθηναίαι.

Ἄλλ' ἐνταῦθα τοῦ λόγου γενόμενος, δὲν πρέπει νὰ παραλείψω καὶ ἕτερον πανίσχυρον ἐλατήριον, ὅπερ καθίστα λίαν ποθητὰς εἰς τοὺς Ἀθηναίους τὰς εορτὰς των. Ἦτο δὲ τοῦτο ἡ ἐν αὐταῖς καὶ μόναις ἐπερχομένη ἑσπέρη τῶν δύο φύλων. Διότι, ὡς γνωστὸν, αἱ Ἀτθίδες, αἱ κατὰ τὰς λοιπὰς ἡμέρας ἐν τοῖς γυναικωνίταις διάγουσαι, κατὰ τὰς εορτὰς ἐξήρχοντο λαμπροστόλιστοι καὶ πλήρεις χαρίτων, καὶ οὐ μόνον καθ' ἅπασαν τὴν πόλιν διεχέοντο, ἀλλὰ καὶ μέρος ἐνεργὸν ἐλάμβανον εἰς τὰς ἱεροτελεστίας, τὰς πομπὰς, τὰς θυσίας καὶ τὰς μυσταγωγίας. Ἐν ταῖς πλείσταις μάλιστα τῶν περιπτώσεων αἱ γυναῖκες ἐλάμβανον ἐνεργότερον καὶ ἐπικρατέστερον μέρος ἢ οἱ ἄνδρες. Διότι, τότε αἱ γυναῖκες μετεῖχον τοῦ ἱερατείου, κατεῖχον μάλιστα αὐτὰ τὰ ὑψηλότερα τῶν ἱερατικῶν ἀξιωμάτων ἐν τοῖς Ναοῖς τῶν Θεαινῶν, ὡς εἶχον γράψει ἄλλοτε καὶ ἐν τῇ «περὶ Ἀτθίδων Βασιλισσῶν» πραγματεία μου, τῇ δημοσιευθείσῃ ἐν τοῖς «Παναθηναίοις». Ἦτο δὲ ἡ κατὰ τὰς εορτὰς ἐπιμιξία τῶν γυναικῶν πρὸς τοὺς ἄνδρας — καὶ μάλιστα τῶν παρθένων — πολὺ ἐλευθερωτέρα παρ' ὅσον πολλοὶ σήμερον

τὴν φαντάζονται. Αἱ γυναῖκες ἐξήρχοντο εἰς τὰς εορτὰς ἀκάλυπτοι τὰ πρόσωπα, αἱ δὲ παρθένοι μάλιστα καὶ ἐλαφρῶς ἐνδεδυμένοι, καὶ οὐδαμῶς ἀπέφευγον τὰ βλέμματα τῶν ἀνδρῶν, πολλάκις δὲ κατὰ τὰς παννυχίδας μετεῖχον ζωηρῶς τῶν χορῶν καὶ τῶν ἀσμάτων, ὡς καταφαίνεται ἐκ τῶν ἐξῆς στίχων τοῦ Ἀριστοφάνους (Βάτραχοι 409-412 καὶ 414-415), ὅπου ψάλλει ὁ Ἡμίχορος:

« Καὶ γὰρ παραβλέψας τί μερακιόκης
 » Νῦν δὴ κατεῖδον, καὶ μάλ' ἐμπροσώπου,
 » Συμπαιστρίας, χιτωνίου
 » Παραρραγέντος τιθίων προκύναν ».

Ὁ δὲ Ξανθίας παρατηρεῖ πρὸς ταῦτα:

« Ἐγὼ δ' αἶψά πως φιλακόλουθός εἰμι, καὶ
 [μετ' αὐτῆς
 » Παῖζων χορεῦεν βούλομαι! »

Ἄνθρωποι τόσοι καλαίσθητοι, ὅσον οἱ πρόγονοι ἡμῶν, ἀδύνατον ἦτο νὰ μὴ ἐννοῶσιν, ὅτι δύο πράγματα εἶνε ἀπαραίτητα διὰ τὴν μεγαλοπρέπειαν καὶ χάριν πάσης εορτῆς: Αἱ γυναῖκες καὶ τὰ ἄνθη!

ΑΡΙΣΤΕΙΔΗΣ Ν ΠΑΝΑΓΙΩΤΙΑΗΣ

Η ΑΝΟΙΞΙΣ

Τὴν ἀπάντησιν τοῦ κ. Ι. Κονδυλάκη διὰ τὴν εἰκόνα τῆς Ἀνοιξέως, ποῦ ἐδώσαμεν εἰς τὸ τελευταῖον τεύχος, ληφθεῖσαν ἀργά, δημοσιεύομεν σήμερον χωριστά.

Τί αἰσθάνομαι κατὰ τὴν Ἀνοιξιν; Ἔχω ἓνα μελόδραμα ἢ καλλίτερον μίαν ὀπερέταν εἰς τὴν κεφαλὴν καὶ ὅταν δὲν ἔχω δεκάραν εἰς τὴν τσέπην. Κατὰ τὴν Ἀνοιξιν ζῶ καὶ κατὰ τὰς ἄλλας ὥρας τοῦ ἔτους νοσταλγῶ καὶ περιμένω τὴν Ἀνοιξιν. Δι' ἐμὲ ἡ Ἀνοιξίς εἶνε πρῶτα, εἶνε φῶς, νεότης. Ὑποθέτω ὅτι ὅσον καὶ ἂν γηράση ὁ ἄνθρωπος, ἀδύνατον νὰ μὴ αἰσθάνεται ἓνα παλμὸν νεότητος κατὰ τὴν Ἀνοιξιν.

Δὲν ἐννοῶ τὴν τέρψιν τὴν ὁποῖαν δίδουν εἰς πολλοὺς τὸ φθινόπωρον καὶ ὁ χειμῶν, ὅπως λέγουν τοὺλάχιστον. Προτιμῶ πάλιν τὸ θέρος μὲ ὄλας του τὰς ἐνοχλήσεις, μόνον διὰ τὴν ζωὴν τοῦ ὑπαίθρου τὴν ὁποῖαν μᾶς δίδει. Δὲν δίδω μίαν ὥραν θερινῆς νυκτὸς εἰς τὸ ἀκρογιάλι τοῦ Φαλήρου ἢ ὅπου ἄλλοῦ τῆς Ἀττικῆς θέλετε δι' ὄλας τὰς τέρψεις τοῦ χειμῶνος καὶ δι' ὄλας τὰς ποιητικὰς μελαγχολίας τοῦ φθινοπώ-

ρου. Εὐτυχῶς εἰς τὰς Ἀθήνας ἡ βροχὴ διαρκεῖ ὀλίγον, ἄλλως θὰ ἦμον ὁ δυστυχέστερος τῶν Ἀθηναίων κατὰ τὸν χειμῶνα

Τὸ πρῶτον αἰσθημα καὶ τὸ πρῶτον σκίτημα τῆς Ἀνοιξέως μοῦ δίδει πάντοτε τὸ κελάδημα ἑνὸς μικροῦ, πολὺ μικροῦ πτηνοῦ, τοῦ ὁποῖου ἡ φωνὴ ἀντηχεῖ ἀπὸ τὰ δάση καὶ τοὺς κήπους, ὡς ρυθμικὸς κτύπος ἀξίνης. Τὸ ἐγνώριζα μόνον ἀπὸ τὴν φωνήν, ἕως πρὸ δύο μηνῶν, ὅτε τὸ εἶδα εἰς τὴν Πεντέλην. Εἶνε μικρότερον καὶ κομψότερον τοῦ ἀηδοῦ, ὑπόφαιον τὸ χρῶμα, καὶ τὸ κελάδημά του δὲν ἔχει τίποτε τὸ ξεαιρετικόν. Εἶνε μονότονον καὶ ὁμοῦ μὲ συγκινεῖ περισσότερο ἀπὸ κάθε ἄλλον, διότι μοῦ φέρει τὸ πρῶτον μήνυμα τῆς Ἀνοιξέως. Πῶς ὀνομάζεται οὔτε γνωρίζω, οὔτε θέλω νὰ μάθω. Μοῦ εἶπαν ἄλλοτε κάποιον κοινὸν ὄνομα, τὸσον βάρβαρον, ὥστ' ἐφρόντισα νὰ τὸ λησμονήσω καὶ δὲν ἐφρόντισα νὰ μάθω ἀπὸ τὸν φίλον μου κ. Ν. Ἀποστολίδην τὸ ἐπιστημονικόν του ὄνομα, ἐκ φόβου ὅτι θὰ εἶνε περισσότερο βάρβαρον.

Ι. ΚΟΝΔΥΛΑΚΗΣ

Η ΚΟΡΗ ΤΗΣ ΔΑΦΝΗΣ

— Ἀπὸ λαϊκῶν παραμῦθων —

Κάτω ἀπὸ τὴν φουντωτὴ δάφνη, τὴν ὀλοπράσινη, ἔστησε τὴ σκηνὴν τοῦ ὁ ποιητῆς.

Τὸν τραγοῦδησαν λυγερόφωνοι τραγουδιστάδες, τὸν κέρασαν πανώριες σκλαβοπούλες γλυκὸ κρασί, κ' ἔγειρε νὰ κοιμηθῆ κουρασμένος καὶ διπλᾶ μεθυσμένος... ἀπ' τὴ νίκη κ' ἀπ' τὸ κρασί.

Στοῦ κρεβατιοῦ τὰ πόδια τοῦ ἀναβαν πάντα δυὸ κεριά κ' ἓνα μεγάλο στὴν κορυφή. Ἡ νύχτα ποῦ σκεπάζει μὲ τὴ μαύρη ποδιά τῆς τοὺς ἄλλους ὄλους, νὰ μὴ σκοτίσῃ καὶ τὸ δοξασιμένο βασιλόπουλο.

Καὶ σ' ἓνα τραπέζακι τοῦ ἔβαλαν γλυκὰ καὶ σιρόπια, νὰ ξυπνᾷ νὰ γλυκοδροοῖζεται.

Τὰ μεσάνυχτα ξυπνᾷ... τὰ κεριά σβυστά! ἀνάβει δύσκολα φῶς μὲ τὰ πετράδια του.

Τὰ γλυκὰ φαγωμένα, τὰ ποτήρια στεγνά!! Κακὸ μεγάλο θὰ γένη!! Ἄ! ἂν φροντίξῃ γιὰ τὰ σύνορα τοῦ κράτους του, καὶ τρέχῃ σιδερόφραχτος νὰ πολεμήσῃ τὸν ἐχθρό... φροντίζει καὶ γιὰ τὸν ἀφέντη τὸν ἑαυτοῦ, καὶ δὲν θέλει νὰ τοῦ λείψῃ τίποτε, μὰ τίποτε...

Καὶ φωνάζει στὰ παληκάρια του καὶ ἀγριεῦει καὶ λέγει μὲ φωνὴ ἀστροπελέκι: πῶς ἐκείνον ποῦ θὰ ξανασβύσῃ τὰ κεριά του, θὰ τοῦ σβύσῃ τὴ ζωὴ. Κ' ἐκείνον ποῦ θὰ πῆ τὸ μοσχάτο κρασί, θὰ τοῦ πῆ τὸ αἷμα.

Φόβος καὶ τρόμος!!

Τὸ πιὸ ἄφοβο παληκάρη, τὸ πιὸ ἄφοβο στὸν πόλεμο, ἀντίκρου στὸν ἐχθρό, τώρα στὴν εἰρήνη, καρδιοχτυπᾷ σὰν πουλί, ἐμπρὸς στὸν βασιλέα του, καὶ λέγει μὲ εὐλάβεια. — Ἀφέντη βασιλέα, μαζὶ ἤπιαμε τοῦ ἐχθροῦ τὸ αἷμα, καὶ τώρα ὄλοι μαζὶ θὰ πιοῦμε καὶ τὸ αἷμα ἐκεῖνο, ποῦ ἤπια ἀπ' τὸ ποτήρι σου κ' ἔσβυσσε τὰ κεριά σου.

Τὴν ἄλλη νυχτιά τὰ ἴδια.

Τὸ βασιλόπουλο ἀνοίγει τῆς σκηνῆς του τὴ θύρα καὶ βλέπει νὰ παραφυλάγουν ἀγρυπνα τὰ παληκάρια του.

— Δὲν εἶδατε κανένα;

— Κανένα. Μάνας γέννημα καὶ θρέμμα δὲν πέρασε.

— Παραξένο! τὰ κεριά σβυστά, τὰ ποτήρια στεγνά.

— Βασιλέα μου πολυπαυμένη, λέγει ὁ γέρος σύμβουλος του, δὲν εἶναι μάνας γέννημα καὶ θρέμμα, δὲν εἶναι. Ἐξωτικὸ γυρίζει, τριγυρίζει ἐδῶ.

Τὴν τρίτη βραδυά, τὸ βασιλόπουλο βάζει τὸ σπαθὶ του κάτω ἀπ' τὸ προσκεφάλι του.

Λαγοκοιμάται. Νιτρέπεται νὰ ξομολογηθῆ, αὐτός, ποῦ δὲν ἐχλώμασε ἐμπρὸς στὸν ἐχθρό, πῶς φοβᾶται τὰ ἐξωτικά.

Τὰ παληκάρια, ποῦ ἀκόμα δὲν ξεκουράσθηκαν ἀπ' τὸν πόλεμο, ἀγρυπνοῦνε καὶ κρυφομιλοῦνε.

Περασμένα μεσάνυχτα. Λάλησε τὸ πετεινάρι.

Σιέται ἡ δάφνη ἡ φουντωτὴ ἡ ὀλοπράσινη, ἀνοίγει τὸ κουφάρι τῆς, καὶ βγαίνει μιὰ κόρη φεγγαροπρόσωπη, σιμώνει, πίνει τὸ κρασί, σβύνει τὸ κερί τῆς κορυφῆς μὲ τὴν ὀλόδρωση μυρωμένη ἀναπνοή τῆς, κ' ἐκεῖ ποῦ ἐτοιμάζεται νὰ σβύσῃ καὶ τὰ κεριά τὰ ἄλλα καὶ νὰ φύγῃ, τὸ βασιλόπουλο τὴν ἀρπάζει ἀπ' τὰ ὀλόχρυσά μαλλιά.

— Νεράϊδα εἶσαι ἢ ἐξωτικιά;

Ἡ κόρη παρεχούθηκε μὲ ῥοδοδάφνης χρώματα.

Εἶμαι τῆς δάφνης ἡ κόρη ἡ μονάκριβη.

— Κ' ἐγώ, γιὰ τὴ δάφνη πολεμῶ.

Καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ καὶ τὴ φιλεῖ. Κ' ἐκείνη τρομαγμένη, δακρυσιμένη, ξεφεύγει καὶ φωνάζει.

— Μανούλα μου, δαφνούλα μου. Ἀνοιξε νάμπω μέσα.

Καὶ μιὰ φωνὴ ἀγρία καὶ πονεμένη βγήκε ἀπ' τῆς αὐστηρῆς δάφνης τὸ παρθένο φύλλωμα καὶ εἶπε σὰν ἀφορεσιμὸς καὶ σὰν καταδίκη, αὐτὰ τὰ λόγια.

Φιλημένη τοιμημένη

μεσ' στὴ δάφνη πιά δὲν μπαίνει.

Ἡ κόρη ἀδίκῃ παρακαλεῖ.

Ἡ δάφνη μένει κλειστή, θαρρεῖς ἀκόμα πιὸ πράσινη ἀπ' τὴν ὀργὴ τῆς, καὶ ἀπὸ τότε ἔγιναν τὰ φύλλα τῆς πικρὰ σὰν χολή.

Τὸ βασιλόπουλο τὴν ἀρπάζει.

— Βλέπεις; ἦταν γραφτό σου. Ἐσὺ θὰ ἦσαι ἡ δαφνούλα μου, κ' ἐγὼ θὰ ἦμαι ἡ μανούλα σου.

Ἐκείνη κλαίει καὶ γέρνει τὸ πονεμένο της κεφάλαι στὸ στήθος του, μ' ἐμπιστοσύνη.

Ἐκεῖ τὰ πικρὰ τῆς ἀπελπισίας λόγια ἔδῶ τὰ γλυκὰ τῆς ἐλπίδας νανουρισματα.

— Μὴν ἀγρυπνᾶτε, παληάρια. Ἐγὼ πίνω τὸ κρασί. Ἐγὼ σβύνω τὰ κεριά. Μὴν ἀγρυπνᾶτε.

Καὶ ὄλο τὸ βασιλόπουλο ἀργοῦσε νὰ φύγη. Ἄδικα ὁ κάθε πολεμιστὴς λαχταροῦσε τὴν πατρίδα. Μιὰ μάνα πονεμένη τοὺς καρτερεῖ ἐκεῖ κάτω τοὺς καρτερεῖ ὀλόδροση ἀρραβωνιαστικῆ, τοὺς καρτερεῖ παραπονεμένη ἀδελφῆ, ἄδικα.

Τὸ βασιλόπουλο δὲν θέλει νὰ σαλέψη. Μὰ φθάσανε γραφές, πανωγραφές, ἀπ' τὸν πατέρα του. Νὰ γυρῶ πίσω γιατί τὸν καρτερεῖ ἡ καλὴ του καὶ ὁ ἴδιος γέρος πιά, θέλει νὰ τοῦ δώση στὰ στεφανώματά του, τὴν εὐλογία καὶ τὸν θρόνο.

Κλαίει τὸ βασιλόπουλο, γλώμισσε. Νὰ φύγη, πῶς νὰ φύγη!! Ἐδῶ εἶν' ἡ καρδιά του δεμένη, ἔδῶ.

Καὶ τὴν ἀρραβωνιαστικῆ του οὔτε θέλει πιά νὰ τὴν συλλογισθῆ.

Ὁ γέρος ὁ σύμβουλος φωνάζει μὲ τῆς πείρας τὴ βραχνὴ φωνή, καὶ τοῦ θυμίζει τὸν λόγο του τὸν βασιλικό, τὸν γέρο του πατέρα, τὴν πατρίδα, ποῦ θὰ τὴν ματοκυλίση καὶ πάλι.

Καὶ σὰν βλέπει πῶς δὲν γυρίζει τὸ βασιλόπουλο, τοῦ λέγει.

Ἄφησε τὴν κόρη ἔδῶ, δός της χίλια καλά καὶ τρέξε ὅλα νὰ τὰ πῆς τοῦ γέρου σου πατέρα, καὶ ἅμα πάρης τὴν εὐχή του, ξαναγυρίζεις.

Μὲ φαρμακωμένη καρδίᾳ τὴν ἀποκοίμισσε.

Μέσα στὴ βασιλικὴ σκηνή. Ἔβαλε γύρω της κρῖνα καὶ τριαντάφυλλα καὶ βασιλικούς, πολλούς βασιλικούς, καὶ τῆς ἄφησε πετράδια καὶ φλουριά, γιὰ νὰ ζήση ἑκατὸ χρόνια σὰν ζηλεμένη ἀρχόντισσα.

Τὴν ἐγλυκοφίλησε τὴν ἐπικροφίλησε κ' ἔφυγε, ἐνῶ ὁ σύμβουλος ὁ γέρος ποῦ πάγωσαν τὰ χρόνια τὴν καρδιά του, τοῦ ἔλεγε, ἔμπρὸς στὸ θῦμα τὸ ἀνθοστόλιστο.

— Ἐκαμες πράξι μεγάλη, ἡ ἱστορία θὰ τὴν γράψῃ. Γιατί νίκησες χθὲς τὸν ἐχθρὸ καὶ σήμερα τὸν ἑαυτό σου.

Τὰ φύλλα τῆς δάφνης πρασίνισαν πῶς πολὺ καὶ πίκρισαν ἀκόμη περισσότερο.

Εὐπνησε ἡ κόρη, μακάρι νὰ κοιμοῦνταν τὸν ἀξόπνητο.

Εὐπνησε ἀπὸ δνειρο γλυκὸ καὶ εἶδε τὴν μοναξιά της, τὴν ἐρημιὰ της, εἶδε καὶ τὰ πετράδια καὶ τὸ χρυσάφι, ποῦ ἀχτινοβολοῦσαν περπατητικά.

Τὰ διαμάντια τᾶσπλαχνα, τὸ χρυσάφι τὸ φθονερό! Τὰ εἶδε ὅλα, καὶ εἶπε, ἐνῶ στεφανώνονταν μὲ τὰ συμπονετικά λουλούδια.

Ῥόδα καὶ τριαντάφυλλα καὶ σεῖς βασιλικοί μου, γιατί μ' ἀποκοιμήσατε κ' ἔφυγε τὸ πουλί μου.

Γύρισε καὶ στὴ δάφνη τὴν κλειστή, μὰ δὲν εἶπε τίποτε.

Ἄχ, ἐκείνη ἔφταιξε. Γιατί νὰ φύγῃ ἀπ' τῆς μάνας της τὴν ἀγκαλιά; γιατί;

Λένε πῶς ἡ δάφνη ἡ φουντωτή, ἡ ὀλοπράσινη, ἡ ἀνίκητη, ξεράθηκε νικημένη ἀπ' τὸν πόνο, κ' ἔσυρε μαζί της στὸν θάνατο, συμπονετικά, τὴν κόρη ποῦ παραπάτησε κ' ἐκεῖ ποῦ ἡ δάφνη ἔξεράθηκε, γλυκοπικροτραγουδεῖ τ' ἀηδόνι μὲ παραπόνο.

*Φιλημένη τοιμπημένη
μὲσ' στὴ δάφνη πιά δὲν μπαίνει.*

ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟΥ ΤΡΙΣΤΑΝΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΙΖΟΛΔΗΣ *

Η ΠΕΝΤΑΜΟΡΦΗ ΜΕ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΜΑΛΛΙΑ

Υπῆρχαν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ βασιλέως Μάρκου τέσσαρες βαρῶνοι, οἱ πῶς κατεργάρηδες ἄνθρωποι τοῦ κόσμου, ποῦ ἔμισοῦσαν τὸν Τριστάνον γιὰ τὴν παλληκαριά του καὶ γιὰ τὴν ἀγάπην ποῦ τοῦ εἶχε ὁ βασιλεὺς. Νὰ τὰ ὀνόματά τους: Ἀνδρέτος, Γκενελόν, Γκονδοῖν καὶ Ντενοάλεν λοιπόν, ὁ δούξ Ἀνδρέτος ἦτον, καθὼς ὁ Τριστάνος, ἀνεψιὸς τοῦ βασιλέως Μάρκου. Κ' ἐπειδὴ ἤξεραν πῶς ὁ βασιλεὺς δὲν ἐσκέπτετο πῶς ν' ἀποκτήσῃ παιδιὰ, καὶ θ' ἄφινε τὸν θρόνον του ἔτσι στὸν Τριστάνον, ὁ φθόνος τους ἄναψε, καὶ μὲ ψέματα ἄρχισαν νὰ ἐξεγείρουν ἐναντίον τοῦ Τριστάνου ὅλους τοὺς μεγάλους τοῦ Κορονόγι.

«Πόσα παραξένα στὴν ζωὴν του! ἔλεγαν μεταξύ τους οἱ βαρῶνοι: ἀλλὰ εἶσθε ἄνθρωποι μὲ μυαλὸ καὶ μπορεῖτε νὰ καταλάβετε. Πῶς ἐδριάμβευσε ἐναντίον τοῦ Μορχόλτ; Καὶ μὲ ποιὲς μαγεῖες ἠμπόρεσε μίσοπεθαμένος ν' ἀρμενίσῃ τὴ θάλασσα; Ποιὸς ἀπὸ σᾶς θὰ ἠμποροῦσε νὰ ὀδηγήσῃ ἓνα πλοῖο χωρὶς πανιὰ καὶ χωρὶς κουπιὰ; Οἱ μάγοι, λένε, μποροῦν. Ἐπειτα, ποῦ εὐρῆκε γιαιτρικὸ γιὰ τὶς πληγές του; Βέβαια, εἶνε μάγος. Να! ἡ βάρκα του ἦτον μαγικὴ, μαγικὸ τὸ σπαθί του, καὶ ἡ ἄρπα του εἶνε μαγεμένη ποῦ κάθε μέρα χύνει φαρμάκι στὴν καρδιά τοῦ βασιλέως Μάρκου. Πῶς ἠμπόρεσε νὰ δαμάσῃ αὐτὴν τὴν καρδιά μὲ τὰ μάγια του! Θὰ γείνη βασιλεὺς σας, αὐτὸς ὁ μάγος...» Ἐπεισαν ἔτσι τοὺς πῶς πολλοὺς βαρῶνους: Γιατί πολλοὶ ἀπὸ τοὺς ἀνθρώπους δὲν ἤξευρον πῶς ὅτι εἶνε εἰς τὴν ἔξουσίαν τῶν μάγων, ἡ καρδιά τὸ κάμνει ἐπίσης μὲ τὴν δύναμιν τοῦ ἔρωτος καὶ τῆς ἀνδρείας. Γι' αὐτὸ οἱ βαρῶνοι ἐβίασαν τὸν βασιλέα Μάρκον νὰ πάρῃ γυναῖκα μίαν κόρη βασιλέως ποῦ θὰ τοῦ ἔδιδε κληρονόμους: ἂν ἤρνεϊτο, θ' ἀπεσύροντο μέσα στοὺς δυνατοὺς τῶν πύργους γιὰ νὰ τὸν πολεμήσουν. Ὁ βασιλεὺς δὲν ἤθελε καὶ ὠραῖζετο πῶς ἐνόσῃ ἔξοῦσε ὁ ἀγαπημένος του ἀνεψιός, καμμιά κόρη βασιλέως δὲν θ' ἀνέβαινε τὸ κρεβάτι του. Ἀλλὰ, ἀπὸ τ' ἄλλο μέρος, ὁ Τριστάνος, ὁ ὁποῖος μὲ πολλὴν του ἐντροπὴν ὑπέφερε τὴν ὑποψίαν ποῦ εἶχε ὁ κόσμος, ὅτι δηλαδὴ ἀγαποῦσε τὸν

θεῖον του γιὰ νὰ τὸν κληρονομήσῃ, τὸν ἐφοβέρισε: ἢ ὁ βασιλεὺς θὰ ὑπειάσσειτο εἰς τὴν θέλησιν τῶν βαρῶνων του, ἢ αὐτὸς θὰ ἐφευγε ἀπὸ τὴν αὐλὴν καὶ θὰ ἐπήγαινε νὰ ὑπαρτεῖσῃ τὸν πλούσιον βασιλέα μιᾶς ἄλλης χώρας. Τότε ὁ Μάρκος εἶπε στοὺς βαρῶνους ὅτι ὕστερ' ἀπὸ σαράντα ἡμέρας θὰ τοὺς ἔλεγε τί ἀπεφάσισε. Τὴν ὠρισμένην ἡμέραν, μόνος στὸ δωμάτιόν του ἐπερίμενε νὰ ἔλθουν κ' ἐσκέπτετο λυπημένος: «Ποῦ λοιπόν ναῦρῶ κόρη βασιλέως ἀπὸ μακρυνὸ μέρος ποῦ νὰ ἠμπορέσω νὰ προσποιηθῶ μόνον, ὅτι τὴν θέλω γυναῖκα;»

Τὴν στιγμὴν αὐτὴν, ἀπὸ τὸ ἀνοικτὸ παράθυρον ποῦ ἔβλεπε πρὸς τὴν θάλασσαν, δύο χελιδόνια ποῦ ἔκτιζαν τὶς φωλιές των ἐμπῆκαν μιᾶντας μεταξύ των. Ἐπειτα, ἀποτόμως ἐξηφανίσθησαν. Ἀλλ' ἀπὸ τὰ ῥάμφη τους ἔπεσε μία μακριὰ τρίχα γυναικὸς πῶς λεπτή ἀπὸ κλωστήν μεταξύ ποῦ ἔλαμπε ὅσον ἀκτίνα ἥλιου.

Ὁ Μάρκος, ἀφοῦ τὴν ἐπῆρε, εἶπε νὰ ἔλθουν οἱ βαρῶνοι καὶ ὁ Τριστάνος, καὶ τοὺς εἶπε:

«Γιὰ νὰ σᾶς εὐχαριστήσω, θὰ πάρω γυναῖκα, ἂν θέλετε βέβαια νὰ μοῦ τὴν εὐρῆτε, ἐκείνην ποῦ ἐδιάλεξα».

— Βέβαια, θέλωμε, ὠραῖε ἀφέντη, ποιὰ λοιπόν εἶν' ἐκείνη ποῦ ἐδιάλεξες;

— Ἐδιάλεξα ἐκείνην ποῦ αὐτὴ ἡ τρίχα θὰ ἦτον δική της. Καὶ δὲν ἠμπορῶ νὰ θελήσω ἄλλην καμμιά.

— Καὶ ἀπὸ ποῦ, ὠραῖε ἀφέντη, σοῦ ἦλθε αὐτὴ ἡ τρίχα; ποιὸς σοῦ τὴν ἔφερε; ἀπὸ ποῦ μέρος;

— Μοῦ ἦλθε, ἀπὸ τὴν πεντάμορφη μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά: δύο χελιδόνια μοῦ τὴν ἔφεραν: ἐκεῖνα ἔξερουν ἀπὸ ποῦ μέρος».

Οἱ βαρῶνοι ἐνόησαν πῶς ἐγελάσθησαν. Ὑπῶπτευσαν πῶς ὁ Τριστάνος εἶχε συμβουλεύσει ἔτσι τὸν βασιλέα. Ἀλλὰ ὁ Τριστάνος, καθὼς παρετήρησε τὴν χρυσὴν τρίχα, ἐνθυμήθηκε τὴν Ἰζόλδην τὴν ξανθὴν. Ἐγαμογέλασε καὶ εἶπε:

«Βασιλεῦ Μάρκε, δὲν κάνεις καλά: μήπως δὲν βλέπεις ὅτι αἱ ὑποψίαι τῶν βαρῶνων μ' ἐντροπιάζουν; Μάταια λοιπόν τοὺς ἐπερίπαιξες: θὰ πάω νὰ ζητήσω τὴν πεντάμορφη μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά. Ξέρεις ὅτι αὐτὸ ποῦ θὰ κάμω εἶνε ἐπικίνδυνον, καὶ θὰ μοῦ εἶνε πῶς δύσκολον

* Συνέχεια — «Παναθήναια» 15 Ἀπριλίου.

νά γυρίσω απ' εκεί παρ' από τὸ νησί ποῦ ἐσκότωσα τὸν Μορχόλτ' ὡστόσο, ὠραῖε θεῖε, θέλω νὰ διακινδυνεύσω τὸ σῶμα καὶ τὴν ζωὴν μου ξανά πάλι γιὰ σένα. Καὶ νὰ καταλάβουν οἱ βαρῶνοι δι' σ' ἀγαπῶ μὲ πραγματικὴν ἀγάπην δοκίμωμαι, ἢ νὰ φέρω τὴν βασιλίссαν μὲ τὰ ξανθὰ μαλλιά σὸν πύργον τοῦ Τινταγκέλ, ἢ νὰ μὴ γυρίσω ζωντανός.

Ἀρμιάτωσε λοιπὸν ἓνα πλοῖον, ἐπῆρε μαζί του τυρί, κρασί, μέλι καὶ ὅ,τι ἄλλο. Ἐπῆρε μαζί του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Γκορβενάλ, ἑκατὸ νέους ἱππότες τοὺς πιὸ τολμηροὺς καὶ τοὺς πιὸ εὐγενεῖς, τοὺς ἔντυσε παραξενυποῦ νὰ μοιάζουν περισσότερο μ' ἐμπόρους· ἀλλὰ κάτω ἀπὸ τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου ἐκρυβαν τὰ δόλοχρυσά ῥοῦχα τῶν βασιλικῶν ἀπεσταλμένων.

Ὅταν τὸ πλοῖον ἐβγήκε στ' ἀνοικιά, ὁ πιλότης ἐρώτησε:

Ὁραῖε αὐθέντα, πρὸς ποῖο μέρος θ' ἀρμενίσωμε;

— Ἀρμένισε πρὸς τὴν Ἰρλανδίαν, ἴσια στὸ λιμάνι τοῦ Βαῖζεφόρτ.

Ὁ πιλότης ἐφοκίασε. Τάχα δὲν ἤξερε ὁ Τριστάνος δι' μετὰ τὸν φόνον τοῦ Μορχόλτ, ὁ βασιλεὺς τῆς Ἰρλανδίας κατεδίωκε τὰ πλοῖα τῶν Κορνουαγέξων; Τοὺς θαλασσινοὺς ποῦ ἤθελε πιάσει, τοὺς ἐκρεμοῦσε. Ὅστόσο ὁ πιλότης ὑπήκουσε, καὶ ἔφερε τὸ καράβι πρὸς τὸ ἐπικίνδυνον μέρος ἐκεῖνο.

Κατ' ἀρχὰς ὁ Τριστάνος ἠμπόρεσε νὰ πείσῃ τοὺς ἀνθρώπους τοῦ Βαῖζεφόρτ δι' οἱ σύντροφοί του ἦσαν ἔμποροι Ἄγγλοι. Ἀλλὰ καθὼς οἱ ἔμποροι αὐτοὶ ἔχαναν τὸν καιρὸν τους στὸ παίγνιδι καὶ στὰ χαρτιά περισσότερο παρὰ στὸ νὰ ξοδεύουν τὸ σιτάρι, καὶ δὲν ἐφαίνοντο καθόλου ἔμποροι, ὁ Τριστάνος ἐφοβήθη μήπως ἀνεκαλύφθη, καὶ δὲν ἤξερε πῶς νὰ ἐπιχειρήσῃ νὰ ζητήσῃ τὴν βασιλίссαν.

Λοιπὸν ἓνα πρωτὶ, καθὼς ἐξημέρωνε, ἄκουσε μίαν φωνὴν τόσοσ τρομακτικὴν, σὰν φωνὴν δαίμονος. Ποτὲ δὲν εἶχε ἀκούσει θηρίον νὰ κραυγάζῃ μὲ τέτοιον τρόπον, τόσοσ φορικώδη κ' ἐξωτικόν. Καλεῖ μίαν γυναῖκα ποῦ ἐπερνοῦσε ἀπ' ἐκεῖ:

« Πέ μου, κυρά μου, ἀπὸ ποῦ βγαίνει αὐτὴ ἢ φωνὴ ποῦ ἀκούω, μὴ μοῦ τὸ κρύβῃς.

— Βέβαια, ἀφέντη, θὰ σοῦ τὸ πῶ, καὶ ψέματα δὲν θὰ πῶ. Εἶνε ἀπὸ ἓνα θηρίο περὶ φανο καὶ τρομερό. Κάθε ἡμέρα, κατεβαίνει ἀπὸ τὴ σπηλιά του καὶ σταματᾷ σὲ μιά ἀπὸ τίς πόρτες τῆς πολιτείας. Κανείς δὲν ἠμπορεῖ νὰ βγῆ ἢ κανείς νὰ μπῆ, ἀν δὲν παραδώσουν σὸν

δράκο ἓνα κορίτσι· καὶ ἀφοῦ τὸ πάρῃ στὰ νύχια του, τὸ καταπίνει ὥστε νὰ πῆς κυριελέησον.

— Κυρά, τῆς λέγει ὁ Τριστάνος, μὴ μὲ γελᾷς, ἀλλὰ πές μου, ἀν εἶνε δυνατὸν σ' ἓναν ἀνθρωπον, ποῦ τὸν ἔχει γεννήσει μητέρα, νὰ σκοτώσῃ τὸ δράκο πολεμώντας μαζί του.

— Ἀληθινά, ὠραῖε ἀφέντη μου, δὲν ξέρω· ἐκεῖνο ποῦ ξέρω εἶνε πῶς εἴκοσι ἱππότες ἐδοκίμασαν τὴν τύχη τους ἕως τώρα· γιατί ὁ βασιλιάς τῆς Ἰρλανδίας ἐκήρυξε, ὅτι θὰ ἔδινε τὴν κόρην τοῦ Ἰζόλδην τὴν ξανθὴν, σὲ κείνον ποῦ θὰ σκότωνε τὸ θηρίο· ὅμως τὸ θηρίο τοὺς ἔφαγε ὅλους». Ὁ Τριστάνος μὸλις ἄκουσε αὐτὰ ἀφήνει τὴν γυναῖκα καὶ γυρίζει στὸ πλοῖον.

Ὅπλιζεται κρυφά, καὶ θὰ ἦτον ὠραῖο νὰ ἔβλεπε κανείς νὰ βγῆ ἀπὸ τὸ πλοῖον τῶν ἐμπόρων τέτοιον ἄτι καὶ τέτοιος ὑπερήφανος ἱππότης.

Ὅμως τὸ λιμάνι ἦτον ἔρημο, γιατί ἡ αὐγὴ μὸλις ἐπρόβαινε καὶ κανείς δὲν εἶδε τὸν ἱππότην νὰ κατάρῃ πρὸς τὴν πύλην ποῦ ἡ γυναῖκα τοῦ εἶχε δεῖξει. Ἐξαφνα, σὸν δρόμον πέντε ἀνθρώποι ἐφάνηκαν ποῦ ἐσπηροῦνιαν τ' ἄλογά τους, μὲ τὰ χαλινὰ ἀφημένα, ποῦ ἔτρεχαν πρὸς τὴν πόλιν. Ὁ Τριστάνος ἔπιασε ἓναν καθὼς ἐπερνοῦσε ἀπὸ τὰ κόκκινα μακριὰ του μαλλιά, καὶ τόσο δυνατὰ, ποῦ τὸν ἀναποδογύρισε ἐπάνω στ' ἄλογό του, καὶ τὸν ἐσταμάτησε:

« Ὁ Θεὸς μαζί σου, αὐθέντα μου, εἶπεν ὁ Τριστάνος ἀπὸ ποιὸν δρόμον ἔρχεται ὁ δράκοντας; »

Καὶ διὰν ἐκεῖνος τοῦ ἔδειξε τὸν δρόμον, ὁ Τριστάνος τὸν ἄφησε.

Τὸ θηρίον ἐπλησίαζε. Εἶχε κεφάλι ἀρκούδας, τὰ μάτια κόκκινα σὰν κάρβουνα ἀναμμένα, δύο κέρατα στὸ κούτελο, μακριὰ αὐτιά, νύχια λεονταριοῦ, οὐρὰ φιδιοῦ, σῶμα λεπιδοῦ.

Ὁ Τριστάνος ἐκέντησε τ' ἄλογό του καταπάνω του μὲ τόση δύναμι ποῦ ἡ λόγχη του ἐχτύπησ' ἐπάνω στὰ λείπια τοῦ θηρίου, κ' ἐτινάχθη πίσω ἀστράφτοντας. Ἀμέσως ὁ ἱππότης τραβᾷ τὸ σπαθί του, τὸ σηκώνει καὶ τὸ χτυπᾷ μὲ ὀρμὴ στὸ κεφάλι τοῦ δράκου, ἀλλὰ χωρὶς νὰ τρυπήσῃ τὸ πετσί του. Ὅμως τὸ θηρίον αἰσθάνθη τὸ χτύπημα. Ἐχύμηξε λοιπὸν μὲ τὰ νύχια του στὴν ἀσπίδα τοῦ Τριστάνου. Ὁ Τριστάνος χτυπᾷ ἐπὶ τέλος τόσο δυνατὰ τὸ θηρίον, ποῦ ὁ ἀέρας ἀντηχεῖ. Μάταια ὅμως, δὲν ἠμπορεῖ νὰ τὸ πληγώσῃ.

Αὐτὴν τὴν στιγμήν ὁ δράκοντας ἔβγαλε ἀπὸ τὰ ρουθούνια κάτι φλόγες δηλητηριώδεις· ὁ

θώραξ τοῦ Τριστάνου ἐμαύρισε σὰν σβυμένο κάρβουνο καὶ τ' ἄλογό του χτυπιέται καὶ πεθαίνει. Ἀλλὰ καθὼς ἐξανασηκώθη, ὁ Τριστάνος ἐμπήγει τὸ σπαθί του στὸ στόμα τοῦ θηρίου. Περνᾷ ὅλο τὸ στόμα καὶ κατεβαίνει ἕως τὴν καρδιά τοῦ δράκου, ποῦ τὴν κάνει δυὸ κομμάτια. Ὁ δράκοντας ἀφήνει γιὰ τελευταία φορὰ μίαν στριγγὴ φωνὴν καὶ πεθαίνει.

Ὁ Τριστάνος τοῦ ἔκοψε τὴ γλῶσσα καὶ τὴν ἐπῆρε μαζί του. Ἐπειτα ἐπῆγε νὰ πῆ νερὸ ποῦ ἔβλεπε νὰ λάμπῃ εἰς κάποιαν ἀπόστασιν. Ἀλλὰ τὸ δηλητήριον τοῦ θηρίου ἀναψε στὸ κορμί του καὶ μέσα στοὺς μεγάλους θάμνους ποῦ ἐκύκλωναν τὸ τέλμα, ὁ Τριστάνος ἔπεσε σὰν πεθαμένος.

Πρέπει νὰ ξέρετε πῶς ὁ ἱππότης μὲ τὰ κόκκινα μαλλιά ποῦ ἔφευγε ἦτον Ἀγκυγκερὰν ὁ Κοκκινοπρόσωπος, ὁ σενεσκάλος τοῦ βασιλέως τῆς Ἰρλανδίας ποῦ ἐποφθαλμοῦσε Ἰζόλδην τὴν ξανθὴν ἦτον μικρόφυγος, ἀλλὰ ἡ δύναμις τοῦ ἔρωτος εἶνε τόση, ποῦ κάθε πρωτὶ ἐπήγαινε νὰ τὰ βάλῃ μὲ τὸ θηρίον ὅμως, καθὼς ἀπὸ μακριὰ ἄκουγε τὴν φωνὴν του, ὁ παλληκαρὸς ἔφευγε. Τὴν ἡμέραν αὐτὴν μαζί μὲ τοὺς τέσσαρεις συντρόφους του ἐτόλμησε νὰ ξαναπάρῃ τὸν ἴδιον δρόμον. Εὐρῆκε τὸν δράκοντα σκοτωμένον τὸ ἄλογο τοῦ Τριστάνου σκοτωμένο, τὴν ἀσπίδα σπασμένη, κ' ἐσκέφθη πῶς ὁ νικητὴς θὰ ἐπέθανε κάπου ἐκεῖ. Τότε, ἔκοψε τὸ κεφάλι τοῦ θηρίου, τὸ ἔφερε σὸν βασιλέα καὶ ἀπήτησε νὰ τοῦ δώσουν τὴν Ἰζόλδην.

Ὁ βασιλεὺς δὲν τὸν ἐπίστευσε σχεδόν. Τέτοιο κατόρθωμα δὲν ἐπερίμενε ἀπ' αὐτόν· μολαταῦτα, ἐπειδὴ δὲν ἠθελε νὰ φανῆ ἄδικος, ἐπροσκάλεσε τοὺς ὑποτακτικούς του νὰ ἔλθουν εἰς τὴν αὐλὴν του ἐντὸς τριῶν ἡμερῶν ἐνώπιόν τους ὁ σενεσκάλος Ἀγκυγκερὰν θὰ ἔδιδε ἀποδείξεις πῶς ἡ νίκη του ἦτον ἀληθινή.

Ὅταν Ἰζόλδη ἢ ξανθὴ ἔμαθε δι' τὴν παρεδίδοτο εἰς τὸν ἀνάνδρον αὐτόν, κατ' ἀρχὰς ἔσκιασε στὰ γέλια, ἔπειτα ὅμως ἐθρήνησε πικρά. Ἀλλὰ, τὴν ἄλλην ἡμέραν τὸ πρωτὶ, μὲ τὴν ὑποψίαν δι' ὑπάρχει ἀπάτη εἰς τὸ μέσον, ἐπῆρε μαζί τὸν ἀκόλουθόν της, τὸν ξανθόν, τὸν πιστὸν Περνίς καὶ τὴν Μπρανζιὲν τὴν νέαν θεραπαινίδα καὶ σύντροφόν της, κ' ἔτσι οἱ τρεῖς τῶν μαζί ἐπήγαιναν μὲ τ' ἄλογά τους κρυφὰ πρὸς τὸ μέρος ποῦ ἦτον ἡ κατοικία τοῦ θηρίου, ἐνῶ ἡ Ἰζόλδη παρετήρησε στὸ ἔδαφος πατήματα ἀλόγων ποῦ εἶχαν παραξενὸ σχῆμα· χωρὶς ἀμφιβολίαν τὸ ἄλογο ποῦ εἶχε περάσει ἀπ' ἐκεῖ δὲν ἦτον αὐτοῦ τοῦ τόπου. Ἐπειτα εὐρῆκε τὸ

τέρας χωρὶς κεφαλὴν καὶ τὸ ἄλογο ἀποθαμένο· δὲν εἶχε σέλλα καὶ χαλινούς ἰρλανδικὰ. Χωρὶς ἄλλο, κάποιος ξένος θὰ ἐσκότωσε τὸν δράκοντα· ἀλλὰ τάχα ἔξοῦσε ἀκόμη;

Ἡ Ἰζόλδη, ὁ Περνίς καὶ ἡ Μπρανζιὲν τὸν ἐξήτησαν παντοῦ πολλὴν ὥραν· ἐπιτέλους, ἀνάμεσα στὰ χόρτα τοῦ τέλματος, ἡ Μπρανζιὲν εἶδε νὰ λάμπῃ ἡ περικεφαλαία τοῦ ἀνδρείου ἱππότη. Ἀνέπνεεν ἀκόμη. Ὁ Περνίς τὸν ἐπῆρ' ἐπάνω στ' ἄλογο του καὶ τὸν ἔφερε κρυφὰ στὶς κάμαρες τῶν γυναικῶν. Ἐκεῖ ἡ Ἰζόλδη διηγήθη τὸ περιστατικόν εἰς τὴν μητέρα της καὶ τῆς ἐμπιστεύθη τὸν ξένον. Καθὼς ἡ βασίλισσα τοῦ ἀφαιροῦσε τὴν ἀρματωσία του, ἡ φαρμακωμένη γλῶσσα τοῦ δράκου ἔπεσε ἀπὸ πᾶνον του. Κατόπιν ἡ βασίλισσα τῆς Ἰρλανδίας ἐπανέφερε εἰς τὰς αἰσθήσεις του τὸν πληγωμένον μὲ τὴν δύναμιν ἐνὸς βοτάνου καὶ τοῦ εἶπε:

« Ξένε, τὸ ξέρω καλά πῶς ξοῦ εἶσαι ποῦ ἐσκότωσες τὸ θηρίον. Ἀλλὰ ὁ σενεσκάλος μας, ἓνας κατεργάρης, τοῦ ἀπέκοψε τὸ κεφάλι καὶ ζητεῖ τὴν κόρην μου Ἰζόλδην τὴν ξανθὴν γι' ἀνταμοιβήν. Θὰ ἠμπορέσης, ὕστερ' ἀπὸ δύο ἡμέρες νὰ τοῦ ἀποδείξῃς πῶς δὲν λέγει ἀλήθεια πολεμώντας μαζί του;

Βασίλισσα, εἶπεν ὁ Τριστάνος, ὁ καιρὸς ποῦ μοῦ δίνεις εἶνε ὀλίγος. Ἀλλὰ χωρὶς ἄλλο ἠμπορεῖς νὰ μὲ κάμῃς καλά εἰς δύο ἡμέρας. Ἐκέρδισα τὴν Ἰζόλδην ἐμπρὸς εἰς τὸν δράκοντα· θὰ τὴν κερδίσω βέβαια ἄλλη μίαν φορὰ πολεμώντας τὸν σενεσκάλον».

Τότε ἡ βασίλισσα τὸν ἐπεριποιήθη βασιλικά καὶ τοῦ ἔκαμε γιαντινὸ ποῦ νὰ τὸν κάμουν γλιγωρα καλά τὴν ἄλλην ἡμέραν. Ἰζόλδη ἢ ξανθὴ τοῦ ἐτοίμασε λουτρόν καὶ ἄλειψε τὸ σῶμα του μ' ἓνα βάμμα ποῦ εἶχε παρασκευάσει ἡ μητέρα της. Ἐσταμάτησε τὸ βλέμμα της στὸ πρόσωπον τοῦ πληγωμένου, εἶδε πῶς ἦτον ἔμορφος καὶ ἄρχισε νὰ συλλογίζεται: « βέβαια, ἀν ἡ παλληκαριά του εἶνε σὰν τὴν ἔμορφιά του, θὰ πολεμήσῃ καλά! » Ἀλλὰ ὁ Τριστάνος, ἐμψυχωθεὶς ἀπὸ τὴν θερμότητα τοῦ νεροῦ καὶ τὴν δύναμιν τῶν ἀρωμάτων, καὶ στοχαζόμενος ὅτι εἶχε κατακτήσει πλέον τὴν βασιλοπούλαν μὲ τὰ χρυσὰ μαλλιά, ἄρχισε νὰ χαμογελά. Ἡ Ἰζόλδη τὸ παρετήρησε καὶ εἶπε: « γιατί αὐτὸς ὁ ξένος ἐχαμογέλασε; Μήπως ἔκαμα τίποτε ἀταίριαστο; Μήπως ἀμέλησα τίποτε ἀπὸ ὅσα μίαν νέα κόρη ὀφείλει νὰ κάμῃ σ' ἓναν ξένον της; Ναι, ἴσως ἐγέλασε γιατί ἐξέχασα νὰ βάλω δηλητήριον. Ἐ-

πήγε λοιπόν εκεί που ήταν απλωμένα τ' άρματα του Τριστάνου: «Αυτή η περικεφαλαία είναι από καλό άτσάλι, ξεκέφθη, καλή για να προφυλάξει το κεφάλι. Και ο θώραξ αυτός πάρα πολύ ελαφρός ώστε να τον σηκώνει ένας ίπκότης». Έπηρε το σπαθί από την λαβήν: «Βέβαια, είναι άμορφο ξίφος που αξίζει να το κρατή ένας περήφανος βαρώνος». Τραβή από την θήκη την λεπίδα της σπάθης να σπογγίσει την αιματωμένη κόψιν της. Άλλά βλέπει πως είναι σπασμένη κατά μέγα μέρος. Παρατηρεί και συλλογίζεται άμέσως μήπως εφαρμόζει με το κομμάτι της σπάθης που ήτο έμπηγμένο στο κεφάλι του Μορχόλ; Διστάζει, παρατηρεί άκομη, θέλει να βεβαιωθεί δια την άμφιβολία της. Τρέχει στο δωμάτιον που εφύλαττε το κομμάτι του χάλυβος που είχαν άλλοτε αποσύρει από την κεφαλήν του Μορχόλ. Ενώνει τα δύο κομμάτια και μόλις ήμπορούσε να διακρίνει κανείς το μέρος που είχε θραύσει το σπαθί. Τρέχει λοιπόν προς τον Τριστάνον και γυρίζοντας επάνω εις το κεφάλι του πληγωμένου το μεγάλο σπαθί, εφώναζε:

«Είσαι ο Τριστάνος του Λουνοά, που εκότωσες τον Μορχόλ, τον αγαπημένον θεϊον μου. Πέθανε λοιπόν και σύ!»

Ο Τριστάνος έβραλε την δύναμίν του να σταματήσει το χέρι της μάταια: το σώμα ήτον άκίνητο, μόνον το πνεύμα του έκανεϊτο. Ωμίλησε λοιπόν μ' έτοιμότητα:

«Εστω, θ' αποθάνω· αλλά για να μη μετανοήσεις έπειτα, άκουσε. Βασιλοπούλα καθώς είσαι, έχεις και την δύναμιν και το δικαίωμα να με σκοτώσης. Ναί, έχεις δικαίωμα επί της ζωής μου, γιατί δύο φορές έως τώρα μου την διαφύλαξες και μου την απέδωκες. Μίαν φοράν άλλοτε ήμουν ο μάγος ο πληγωμένος που έσωσες, όταν έδιωξες από το σώμα του το δηλητήριο που του είχε βάλει ο Μορχόλ. Μην κοκινίζεις, κόρη, από έντροπήν πως έθεράπευσες αυτές τις πληγές· μήπως δέν μου τις έδωκαν εις νόμιμον άγώνα; εκότωσα τάχα τον Μορχόλ με προδοσίαν; δέν με είχε προσβάλει; δέν έπρεπε να υπερασπίσω τον εαυτόν μου; Για δεύτεραν φοράν, όταν έπληγες να μ' εύρης εις το τέλμα εκεί, μ' έσωσες. "Α! για σένα, κόρη, έπολέμησα με τον δράκοντα. "Αλ' άς αφήσωμε αυτά· ήθελα να σου αποδείξω μόνον ότι έχεις δικαιώματα στη ζωή μου που μ' έχεις σώσει δύο φορές. Σκότωσέ με λοιπόν, αν νομίζεις ότι μ' αυτόν τον τρόπον θα σ' επαινέσουν και θα σε δοξάσουν. Χωρίς

άμφιβολία, όταν θα πλαγιάσης στην άγκαλιά του άνδρου σου σενεσκάλου, θα σου είνε γλυκό ν' αναπολήεις τον πληγωμένον ξένον σου, που εκινδύνευσε την ζωήν του για να σε κατακτήσει και σε κατέκτησε, και τον όποιον εκότωσες άνυπεράσπιστον μέσα στο λουτρόν.

Η Ίζόλδη εφώναζε:

«Άκούω παράξενα λόγια. Γιατί ο δολοφόνος του Μορχόλ ήθελε να με κατακτήσει; "Α! χωρίς άλλο, όπως άλλοτε ο Μορχόλ έδοκίμασε να πάρη με το καράβι του τα όρραία κορίτσια του Κορνούαγ, για να εκδικηθής έβάλθηκες να πάρης έμε σκλάβια σου, έμένα που ο Μορχόλ αγαπούσε ανάμεσα εις όλες τις κοπέλλες.

— "Οχι, βασιλοπούλα, ειπε ο Τριστάνος. Άλλά μια ήμέρα δύο χελιδόνια επέταξαν έως εις το Τινταγκέλ για να φέρονν εκεί μια χρυσή τρίχα απ' τα μαλλιά σου. Ενόμιζα πως είχαν έλθει να μου φέρονν ειρήνην και αγάπην. Γι' αυτό επέρασα νάλθω να σε ζητήσω. Γι' αυτό δέν έφοβήθηκα το θηρίον και το φαρμάκι του. Κύτταζε αυτή τή χρυσή τρίχα.

Η Ίζόλδη άφησε το σπαθί κ' έπηρε την χρυσήν τρίχα. Την εκύτταζε κ' έμεινε πολλήν ώρα σιωπηλή. Έπειτα έφίλησε τον ξένον επάνω εις τα χείλη, εις ένδειξιν ειρήνης και του εφόρεσε πλούσια ένδύματα.

Την ήμέραν που συνήρχοντο οι βαρώνοι, ο Τριστάνος έστειλε κρυφά εις το πλοϊον του τον Περινίς, τον θεράποντα της Ίζόλδης, να πη στους συντρόφους του να έλθουν εις την αυλήν στολισμένοι όπως ταιριάζει εις άπεσταμένους πλουσίον βασιλέως· διότι ήλπιζε ότι την ήμέραν αυτήν θα έτελείωναν όλα. Ο Γκορβενάλ και οι εκατόν ίπκότες ήσαν άπαρηγόρητοι που είχαν χάσει τον Τριστάνον· έχαρσαν λοιπόν από την είδησιν που τους έφερεν ο Περινίς.

Ένας ένας εις την σάλαν που είχαν ήδη συναχθή οι άπειράριθμοι βαρώνοι της Ίρλανδίας, έμπήκαν, εκάθισαν κατά σειράν, και τα πολύτιμα πετράδια έλαμποκοπούσαν εις τα πλούσια φορέματά τους τα πορφυρά. Οι Ίρλανδοί έλεγαν μεταξύ τους: «Ποιοί είναι οι θανμοστοί ίπκότες αυτοί; Ποιός τους γνωρίζει. Ίδέτε τους πολυτίμους μανδύας που φορούν, από ζυμπελίνα και χρυσάφι. Κυττάξετε την λαβήν των σπαθίων, τα ρουμπίνια τα βηρύλια, τα σμαράγδια και τόσα πετράδια που δέν ξέρομε τ' όνομά τους. Ποιός ειπε τέτοια λάμπη ποτέ του; Από που έρχονται αυτοί οι ίπκότες; Σε ποιόν άνήκουν;» Όμως οι εκατό ίπκότες

έσιωπούσαν και δέν εκινούντο από τας έδρας των για κανέναν από όσους έμπαιναν.

Όταν ο βασιλεύς της Ίρλανδίας εκάθισε κάτω από το ούρανωμα του θρόνου του, ο σενεσκάλος Άγκυγκεράν προσεφέρθη ν' αποδείξει με μάρτυρας και να υποστηρίξει με τα όπλα ότι εκότωσε το τέρας, και ότι η Ίζόλδη έπρεπε να του δοθής. Τότε λοιπόν η Ίζόλδη εκουψε εμπρός εις τον πατέρα της και ειπε:

«Βασιλεύ, ένας άνθρωπος είν' εδώ, που διαισχυρίζεται ότι ο σενεσκάλος σου δέν λέγει την αλήθειαν. Εις αυτόν τον άνθρωπον έτοιμον ν' αποδείξει ότι απήλλαξε τον τόπον μας από την πληγήν, και ότι η κόρη σου δέν πρέπει να δοθής σ' έναν άνδρον, υπόσχεσαι τάχα ότι θα συγχωρήσης άδικίαν παλαιών ήμερών, όσον αν είναι μεγάλη;

Ο βασιλεύς εκέφθη και δέν εβιάσθηκε ν' αποκριθής. Άλλά οι βαρώνοι εφώναζαν όλοι μαζί:

«Δώσε την υπόσχεσίν σου, μεγαλειότατε!»

Και ο βασιλεύς ειπε:

«Την δίδω.»

Άλλά η Ίζόλδη εγονάτισ' εμπρός εις τα πόδια του:

«Πατέρα, δώσε μου πρώτα το φίλημα της ειρήνης εις ένδειξιν ότι θα το δώσης και εις αυτόν τον άνθρωπον!»

Όταν έδέχθη το φίλημα, έπηρε να ζητήση τον Τριστάνον, και τον άδήγησε από το χέρι εις την συνέλευσιν. Καθώς εφάνη, οι εκατό ίπκότες έσηκώθησαν όλοι μαζί, τον έχαιρέτισαν με τα χέρια σταυρωτά στο στήθος, έποθετήθησαν δίπλα του εις τρόπον που ειδαν οι Ίρλανδοί πως ήτον ο κύριός των. Άλλά πολλοί τον άνεγνώρισαν τότε, και μια μεγάλη κραυγή άντήχησε;

«Είνε ο Τριστάνος του Λουνοά, που εκότωσε τον Μορχόλ!» Τα σπαθία γυμνά άστράψαν, και μανιώδεις φωναι επανελάμβανον «"Ας αποθάνη!»

Άλλά η Ίζόλδη εκραύασε!

«Βασιλεύ, φίλησε τον άνθρωπον αυτόν εις το στόμα, όπως υπεσχέθης!»

Ο βασιλεύς τον έφίλησε επάνω στο στόμα και ο θόρυβος έπαυσε.

Τότε ο Τριστάνος έδειξε την γλώσσαν του δράκου κ' έπρόσφερε την μάχην εις τον σενεσκάλον ο όποιος δέν έτόλμησε να την δεχθής και άνεγνώρισε το αίσχος του.

Έπειτα ο Τριστάνος ειπε:

«Εκότωσα τον Μορχόλ, άλλ' όμως επέ-

ρασα την θάλασσαν να επαναρθώσω το άδικήμά μου. Εκινδύνεσα το σώμα μου και σάς απήλλαξα από το θηρίον, και ιδού πως κατέκτησα Ίζόλδην την ξανθήν, την όρραϊαν. Τώρα λοιπόν που την κατέκτησα, θα την πάρω με το καράβι μου. Άλλά, για να χυθής όχι πλέον το μίσος άλλ' η αγάπη μεταξύ Ίρλανδίας και Κορνούαγ, μάθετε ότι ο βασιλεύς Μάρκος, ο κύριός μου, θα την κάμη γυναίκα του. Ίδητε εδώ εκατό ίπκότες ευγενείς που είν' έτοιμοι να δοκισθούν εις τα άγια λείψανα ότι ο βασιλεύς Μάρκος σάς υπόσχεται ειρήνην και αγάπην, ότι ο πόθος του είναι να τιμήση την Ίζόλδην με το να την κάμη γυναίκα του και ότι όλοι οι άνθρωποι του Κορνούαγ θα την ύπηρετήσουν ως βασίλισσαν και κυρίαν τους.

Έφεραν τα άγια σώματα και οι εκατό ίπκότες όρκίσθησαν ότι είχε πη αλήθειαν.

Ο βασιλεύς έπηρε την Ίζόλδην από το χέρι κ' ερώτησε τον Τριστάνον αν θα την άδηγήση τιμώς εις τον κυρίον του. Ενώπιον των εκατό ίπκωτών του και ενώπιον των Ίρλανδών βαρώνων ο Τριστάνος το όρκίσθη: Ίζόλδη η ξανθή εφροκίωσε από έντροπήν και από αγωνίαν, που ο Τριστάνος άφου την κατέκτησε, την έπεριφρονούσε· τόμορφο παραμύθι της χρυσής τρίχας δέν ήτον παρ' όψμα και θα την παρέδιδεν εις άλλον. . . Άλλ' ο βασιλεύς έβραλε το δεξι χέρι της Ίζόλδης εις το δεξι χέρι του Τριστάνου, και ο Τριστάνος την εκράτησε εις ένδειξιν αγάπης, εξ όνόματος του βασιλέως του Κορνούαγ.

Έτοι δια την αγάπην του βασιλέως Μάρκου, με την ευφύιαν και με την ισχύν ο Τριστάνος εξεπλήρωσε την θέλησιν του βασιλέως Μάρκου του κυρίου του.

ΤΟ ΦΙΑΤΡΟΝ

Όταν ήλθε ο καιρός που θα εμπιστεύοντο την Ίζόλδην εις τους ίπκότες του Κορνούαγ, η μητέρα της έσυναξε χόρτα, λουλούδια και ρίζες, τα έβραλε μέσα στο κρασί κ' έκαμε ένα δυνατό ποτόν. Άφου το έτελείωσε με την επιστήμην και με την μαγειρίαν της το έχυσε μέσα σ' ένα μεγάλο δοχείον, και ειπε κρυφά εις την Μπρανζιέν:

«Κόρη μου, πρέπει να συντροφέψης την Ίζόλδην στον τόπον του βασιλέως Μάρκου και να την αγαπήεις πιστά. Πάρε λοιπόν αυτό το κρασί και άκουσε τί θα σου πω. Κρύψε το εις τρόπον που κανένα μάτι να μη

τὸ ἴδιον καὶ κανένα χεῖλι νὰ μὴ τὸ ἐγγίσῃ. Ὅμως, ὅταν θὰ ἔλθῃ ἡ νύκτα τοῦ γάμου καὶ ἡ στιγμή ποῦ ἀφήνουν τοὺς νεονύμφους μοναχοὺς, θὰ χύσῃς τὸ κρασί τοῦτο σ' ἕνα ποτήρι καὶ θὰ τὸ παρουσιάσῃς γιὰ νὰ τὸ πιοῦν μαζί ὁ βασιλεὺς Μάρκος καὶ ἡ βασίλισσα Ἰζόλδη. Πρόσεξε, κόρη μου, μόνον αὐτοὶ νὰ τὸ δοκιμάσουν. Γιατὶ ἡ δύναμις του εἶνε τέτοια, ποῦ ἐκεῖνοι ποῦ θὰ τὸ πιοῦν μαζί θ' ἀγαπηθοῦν μὲ ὅλην τους τὴν καρδιά καὶ μὲ ὅλον τους τὸν νοῦν γιὰ πάντα, στὴν ζωὴν καὶ στὸν θάνατον.»

Ἡ Μπρανζιὲν ὑπεσχέθη εἰς τὴν βασίλισσαν ὅτι θὰ ἔκαμνε κατὰ τὴν θέλησίν της.

Τὸ καράβι, σχίζοντας τὰ βαθιὰ κύματα ἔφερε τὴν Ἰζόλδην ἄλλὰ, ὅσο περισσότερο ἀπεμακρύνετο ἀπὸ τὴν Ἰρλανδίαν, τόσο ἐδρηνοῦσε πρὸς πικρὰ ἢ νέα κόρη. Καθισμένη κάτω ἀπὸ τὴν τένταν τοῦ καραβιοῦ ὅπου τὴν εἶχαν κλείσῃ μαζί μὲ τὴν Μπρανζιὲν τὴν θεραπαίνίδα της, ἔκλαιε καθὼς ἀναπολοῦσε τὴν πατρίδα της. Ποῦ τὴν ἐπήγαιναν οἱ ξένοι αὐτοὶ; Πρὸς ποῖο μέρος; Ποιὰ μοῖρα τὴν ἐπερίμενε;

Ὅταν ὁ Τριστάνος τὴν ἐπλησίαζε καὶ ἤθελε νὰ τὴν καθησυχάσῃ μὲ γλυκὰ λόγια, αὐτὴ ὠργίζετο, τὸν ἀπωθοῦσε, καὶ τὸ μῖσος ἐφούσκωνε τὴν καρδιά της. Ἦλθε αὐτὸς ὁ μάγος, αὐτὸς ὁ φονεὺς τοῦ Μορχόλτ τὴν ἀπέσπασε μὲ τίς πονηριὰς του ἀπὸ τὴν μητέρα της καὶ ἀπὸ τὸν τόπον της· δὲν ἐδέχθη νὰ τὴν κρατήσῃ γιὰ τὸν ἑαυτὸν του καὶ ἰδοὺ ποῦ τὴν ἐκόμιζε λείαν του, ἐπάνω ἀπὸ τὰ κύματα, πρὸς τὴν ἐχθρικήν γῆν! «Δυστυχημένη! ἔλεγε, καταραμένη νὰ εἶνε ἡ θάλασσα ποῦ μὲ φέρνει! Καλλίτερα θὰ ἤθελα ν' ἀποθάνω στὸν τόπον ποῦ ἐγεννήθηκα παρὰ νὰ ζήσω ἐκεῖ κάτω...»

Μιὰν ἡμέραν, οἱ άνεμοὶ ἔπεσαν καὶ τὰ πονηρὰ ξεφουσκωμένα ἐκρέμαντο ἀπὸ τοὺς ἰστούς. Ὁ Τριστάνος ἐπόδισε σ' ἕνα νησί, καὶ κουρασμένοι ἀπὸ τὴν θάλασσαν, οἱ ἑκατὸ ἱππότες τοῦ Κορνονάγι ἐκατέβηκαν εἰς τὴν ἀκρογιαλιά. Μόνη ἡ Ἰζόλδη ἔμεινε στὸ πλοῖον καὶ μία μικρὰ θεραπαίνις. Ὁ Τριστάνος ἦλθε κοντὰ εἰς τὴν βασίλισσαν κ' ἐπροσπαθοῦσε νὰ τὴν καταπραΰνῃ. Ἐπειδὴ ὁ ἥλιος ἔκαιε καὶ διψοῦσαν, ἐζήτησαν νὰ πιοῦν. Ἡ θεραπαίνις ἐζήτησε κάποιον ποτόν κ' εὗρε τὸ δοχεῖον μὲ τὸ κρασί ποῦ ἡ μητέρα της Ἰζόλδης εἶχε ἐμπιστευθῆ εἰς τὸν Μπρανζιὲν. «Εὗρηκα κρασί!» τοὺς εἶπε δυνατὰ. Ὅχι, δὲν ἦτο κρασί, ἦτο πάθος, ἦτον ἡ ἀγρία χαρὰ καὶ ἡ ἀτελείωτη ἀγωνία, καὶ ὁ θάνατος. Ἡ θερα-

παίνις ἐγέμισε ἕνα μεγάλο ποτήρι καὶ τὸ παρουσίασε εἰς τὴν κυρίαν της. Ἐκείνη ἤπιε πολὺ, ἔπειτα τὸ ἐπρόσφερε στὸν Τριστάνον ὁ ὁποῖος τὸ ἀποτελείωσε. Τὴν στιγμήν αὐτήν, ἡ Μπρανζιὲν ἐμπῆκε καὶ τοὺς εἶδε νὰ παρατηροῦν σιωπηλὰ ὁ ἕνας τὸν ἄλλον μὲ ἀπορίαν. Εἶδε τὸ δοχεῖον ἄδειο ἐμπρὸς των καὶ τὸ ποτήρι. Τὸ ἐπήρε, ἔτρεξε εἰς τὴν πρύμνην τοῦ πλοίου, τὸ ἐπέταξε στὰ κύματα καὶ ἀναστέναξε:

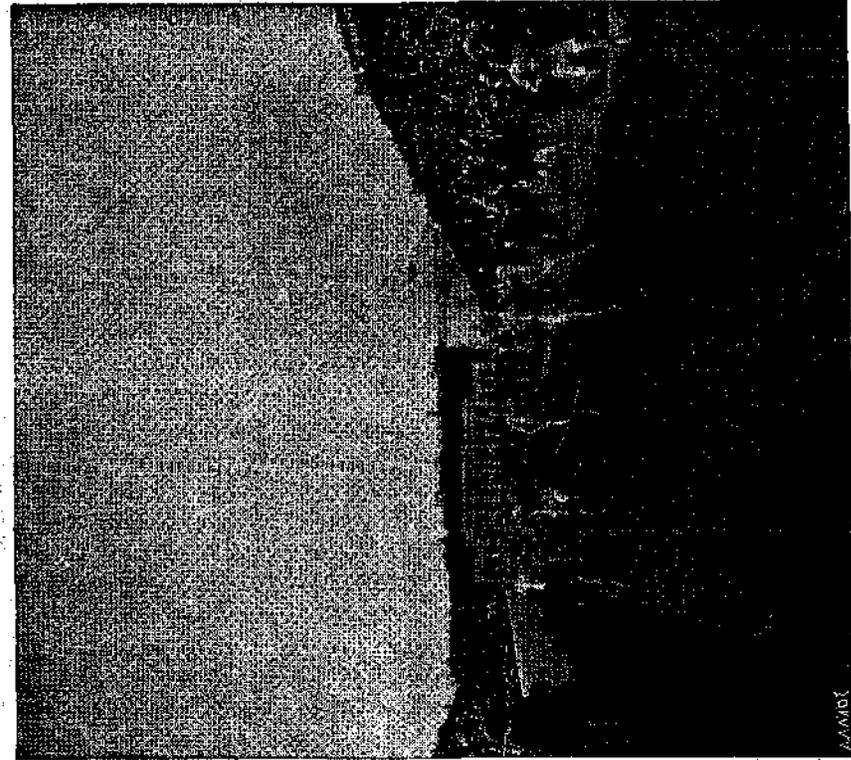
«Δυστυχημένη! Καταραμένη ὡς εἶνε ἡ ἡμέρα ποῦ ἐγεννήθηκα, καὶ καταραμένη ἡ ἡμέρα ποῦ ἐμπῆκα στὸ καράβι αὐτό! Ἰζόλδη ἀγαπημένη, καὶ σὺ, Τριστάνε, ἤπιατε τὸν θάνατόν σας!»

Καὶ πάλιν τὸ καράβι ἄρχισε νὰ πλέῃ πρὸς τὸ Τινταγκέλ. Ἐφαίνετο εἰς τὸν Τριστάνον πῶς ἕνα βάτο θεριωμένο μὲ μυτερὰ ἀγκάθια, μὲ ἄνθη εὐώδη ἐβρόνθιζε τὰς ρίζας του εἰς τὸ αἷμα τῆς καρδιάς του, καὶ μὲ δεσμούς δυνατούς ἔδενε μὲ τὸ ὄραϊο κορμὶ τῆς Ἰζόλδης τὸ σῶμα του εἰς τὸν στοχασμόν του καὶ τὴν ἐπιθυμίαν του. Ἐσυλλογίζετο: «Ἀνδρέτος, Ντενοάλεν, Γκενελὸν καὶ Γκονδοῖν πανοῦργοι ποῦ μ' ἔκατηγοροῦσατε ὅτι ἐποφθαλμοῦσα τὸν τόπον τοῦ βασιλέως Μάρκου, ἂ! εἶμαι χειρότερος ἀκόμα καὶ δὲν ἐποφθαλμιῶ τὸν τόπον τοῦ! Ἀγαπημένη θεε, ποῦ μ' ἀγάπησες ὄρφανὸν καὶ πρὶν ἀκόμη ἀναγνωρίσῃς τὸ αἷμα τῆς ἀδελφῆς σου Μαργαρίτας, σὺ ποῦ μ' ἔκλαιες τρυφερά, ὅταν τὰ χέρια σου μ' ἔφεραν στὴ βάρκα χωρὶς κουπιὰ καὶ πανί, ἀγαπημένη μου θεε, γιατί νὰ μὴ διώξῃς ἀπὸ τὴν πρώτην ἡμέραν ἀκόμη τὸ παλιόπαιδο ποῦ ἦλθε νὰ σὲ προδώσῃ; Ἄ! τί ἐσκέφθηκα; Ἡ Ἰζόλδη εἶνε γυναῖκα σου, κ' ἐγὼ ὑποταχτικός σου. Ἡ Ἰζόλδη εἶνε γυναῖκα σου, κ' ἐγὼ παιδί σου. Ἡ Ἰζόλδη εἶνε γυναῖκα σου καὶ δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μ' ἀγαπᾷ.»

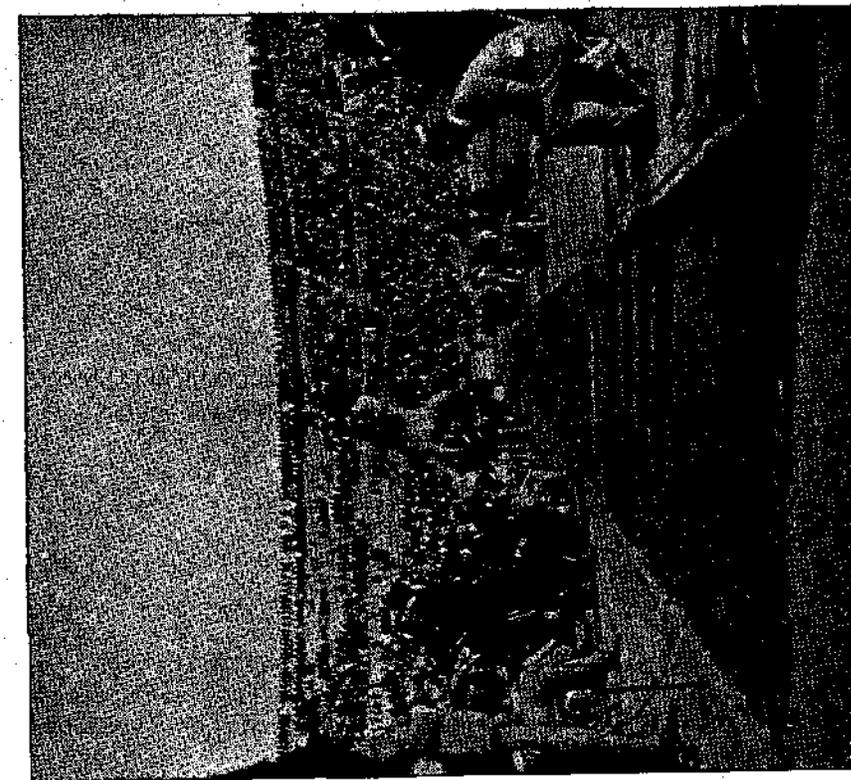
Ἡ Ἰζόλδη ὅμως τὸν ἀγαποῦσε. Ἦθελε νὰ τὸν μισήσῃ, ὅμως δὲν τὴν εἶχε αἰσχρὰ περιφρονησε; Ἦθελε νὰ τὸν μισῇ, καὶ δὲν ἔμποῦσε.

Ἡ Μπρανζιὲν τοὺς παρετήρει μὲ ἀγωνίαν, κ' ἐβασανίζετο ἀκόμη περισσότερο διότι μόνη αὐτὴ ἐγνώριζε τὸ κακὸν ποῦ τοὺς εἶχε κάμει. Ἐπὶ δύο ἡμέρας τοὺς παρετήρησε, τοὺς εἶδε ν' ἀπορρίπτουν κάθε τροφήν· κάθε ποτόν νὰ περιφρονοῦν· κάθε παρηγορίαν, νὰ ζητοῦν ὁ ἕνας τὸν ἄλλον σὰν τυφλοὶ ποῦ βαδίζουν ψηλαφητεῖ, δυστυχεῖς ὅταν ἔλυνον μακριὰ ὁ ἕνας ἀπὸ τὸν ἄλλον, πρὸς δυστυχεῖς ἀκόμη, ὅταν ἐπλησιάζοντο.

Τὴν τρίτην ἡμέραν, καθὼς ὁ Τριστάνος ἤρ-

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟ ΑΓΩΝΕΣ 1906 — ΔΡΟΜΟΣ ΕΚΑΤΟΝ ΜΕΤΡΩΝ — ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ Α. ΧΑΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Χ. ΔΑΛΛΑΠΟΥΡΤΑ

ΟΛΥΜΠΙΑΚΟΙ ΑΓΩΝΕΣ 1906 — ΔΑΔΑ ΑΡΑΘΙΝ ΜΕΤΑ ΦΟΡΑΣ — ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ Μ. ΠΡΙΝΣΤΑΙΝ ΑΜΕΡΙΚΑΝΟΣ — ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑ Χ. ΔΑΛΛΑΠΟΥΡΤΑ

χετο πρὸς τὸ μέρος ὀρθωνόμενος ἐπάνω εἰς τὴν γέφυραν τοῦ πλοίου ὅπου ἦτον καθισμένη ἡ Ἰζόλδη, ἡ Ἰζόλδη τὸν εἶδε νὰ πλησιάζῃ καὶ τοῦ εἶπε ταπεινά:

«Ἐλα, αὐθέντα.

— Βασίλισσα, εἶπεν ὁ Τριστάνος, γιατί με ἀνόμασες αὐθέντην; Μήπως δὲν εἶμαι ὁ πιστός σου καὶ ὁ ὑποτακτικός σου γὰρ σὲ ὑπηρετῶ καὶ νὰ σ' ἀγαπῶ κυρὰ καὶ βασίλισσά μου;»

Ἡ Ἰζόλδη ἀπήντησε:

«Ὅχι, τὸ ξέρεις πῶς εἶσαι σὺ αὐθέντης μου καὶ κύριός μου. Τὸ ξέρεις ὅτι ἡ δύναμις σου με κυριαρχεῖ καὶ ὅτι εἶμαι σκλάβος σου. Ἄ! γιατί νὰ γιατρέψω τίς πληγὰς τοῦ πληγωμένου μάγου ἄλλοτε; Γιατί νὰ μὴν ἀφήσω νὰ χαθῇ ὁ φονιάς τοῦ θηρίου μέσα στὰ χόρτα τοῦ τέματος; Γιατί νὰ μὴν καταφέρω ἐπάνω του, ὅταν ἦτον στὸ λουτρό, τὸ σπαθὶ ποῦ εἶχα ὑψώσει; Ἄλλοιμονον! δὲν ἤξερα τότε ὅτι ξέρω σήμερα!

— Ἰζόλδη, τί ξέρεις λοιπὸν σήμερα, τί λοιπὸν σὲ βασανίζει;

— Ἄ! Ὅτι ξέρω με βασανίζει, καὶ ὅ, τι βλέπω. Ὁ οὐρανὸς αὐτὸς με βασανίζει καὶ ἡ θάλασσα αὐτή, καὶ τὸ σῶμα μου, καὶ ἡ ζωὴ μου!

Ἐβαλε τὸ χέρι της ἐπάνω στὸν ὦμον τοῦ Τριστάνου· δάκρυα ἔσβυσαν τὴν λάμπην τῶν ματιῶν του, τὰ χεῖλη τοῦ ἔτρεμαν. Ἐπανελάβε:

— Ἀγαπημένη μου, τί εἶνε λοιπὸν ποῦ σὲ βασανίζει;

Ἀπήντησε:

«Ἡ ἀγάπη σου.»

Ἐπειτα ὁ Τριστάνος ἀπέθωσε τὰ χεῖλη του ἐπάνω ἔς τὰ δικά της.

Ἀλλὰ καθὼς διὰ πρώτην φοράν οἱ δύο τοὺς ἀπέλαυαν τὴν ἀγάπην τους, ἡ Μπερανζιέν, κοῦ τοὺς παρατηροῦσε, ἔβαλε φωνὴν καὶ τεντώνοντας τὰ χεῖρα, με τὴν ὄψιν γεμάτην δάκρυα, ἔπεσε εἰς τὰ πόδια τους.

«Δυστυχισμένοι! Σταματήσατε, καὶ ἐπιστραφήτε ἂν ἠμπορήτε! Ἀλλὰ ὄχι, ὁ δρόμος εἶνε χωρὶς ἐπιστροφῆν, τώρα πλέον ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης σᾶς τραβᾷ καὶ ποτὲ δὲν θὰ δοκιμάσετε χαρὰν χωρὶς θλίψιν μαζί. Εἶνε τὸ μαγικὸ κρασί ποῦ σᾶς κατέχει, τὸ ποτὸν τῆς ἀγάπης ποῦ ἡ μητέρα σου, Ἰζόλδη, μοῦ ἐμπιστεύθη. Μόνος ὁ βασιλεὺς Μάρκος ἔπρεπε νὰ τὸ πῆ μαζί σου. Ἀλλὰ ὁ Πειρασμὸς μᾶς ἔπαιξε καὶ τοὺς τρεῖς καὶ ἀδειάσατε ἐσεῖς οἱ δυὸ τὸ ποτήρι. Ἀγαπημένε μου Τριστάνε, ἀγαπητή μου Ἰζόλδη, γὰρ τὸ κακὸ ποῦ σᾶς ἔκαμα σᾶς χαρίζω τὴν ζωὴν μου νὰ τὴν κάμετε ὅ, τι θέλετε. Ἐξ αἰτίας μου ἤπιατε στὸ καταραμένο ποτήρι τὴν ἀγάπην καὶ τὸν θάνατον!»

Οἱ ἀγαπημένοι περιεπτύχθησαν ὁ ἓνας τὸν ἄλλον· εἰς τὰ ὠραία κορμιά τους ἐφρικοῦσεν ὁ πόθος καὶ ἡ ζωὴ. Ὁ Τριστάνος εἶπε:

«Ἄς ἔλθῃ λοιπὸν ὁ θάνατος!»

Καὶ ὅταν ἦλθε ἡ νύκτα ἐπάνω εἰς τὸ καράβι ποῦ σκιρτοῦσε ὀρμητικώτερον πρὸς τὴν γῆν τοῦ βασιλέως Μάρκου, ἐνωμένοι διὰ παντός, ἀφῆθησαν εἰς τὴν ἀγάπην τους.

[Ἀκολουθεῖ]

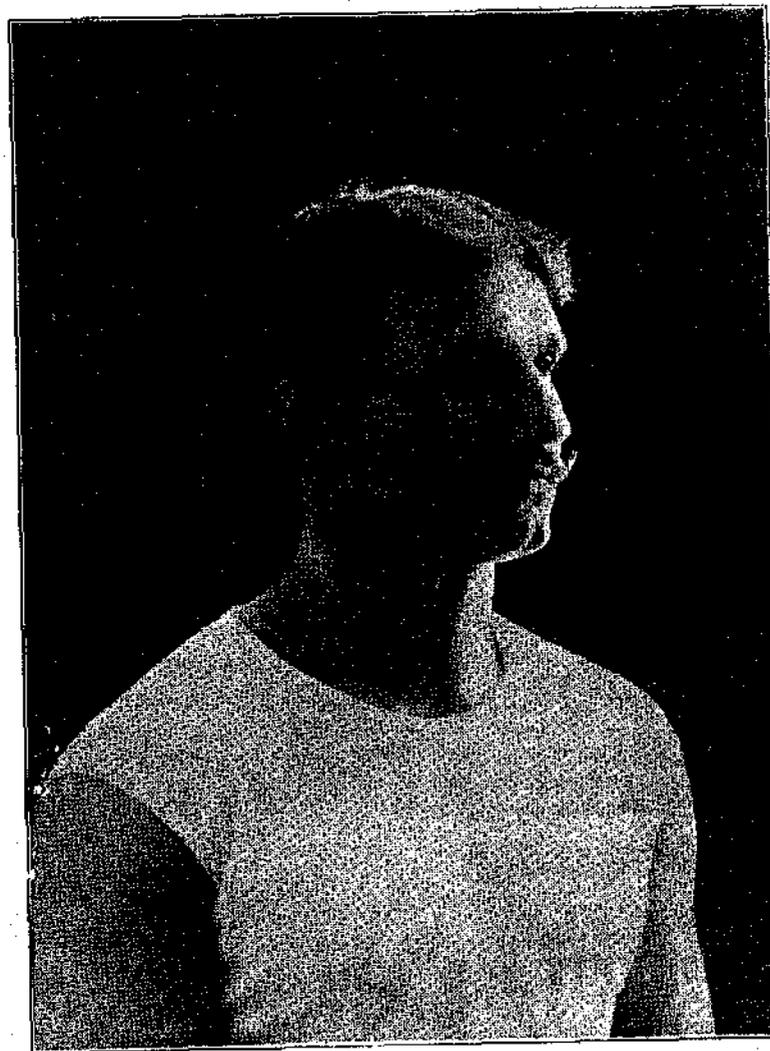
Μετάφρ. Α. Κ.

JOSEPH BÉDIER

Ο ΑΓΙΟΣ ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ

Ἡ καταστροφὴ τοῦ Ἁγίου Φραγκίσκου ἐν Καλιφορνίᾳ συνεκίνησεν ὀλόκληρον τὸν κόσμον καὶ ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς δημοσίευσιν πλείστων ἀρθρῶν περιγραφόντων τὴν ἱστορίαν τῆς δυστυχοῦς πλουτοπαραγωγῆς πόλεως. Ἀπὸ τὰς περιγραφὰς ταύτας τοῦ Ντεκορί, τοῦ Jules Huret καὶ τῶσαν ἄλλων ἀκόμη φαίνεται ὅτι ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος ἦτο ἀπὸ τὰς θαυμασιωτέρας πόλεις τοῦ κόσμου, ἡ δὲ ἀφίξις διὰ θαλάσσης εἰς αὐτὴν παρουσίαζεν ἓνα τῶν πλέον ἐπιβλητικῶν καὶ μεγαλοπρεπῶν θεαμάτων τὰ ὁποῖα δύναται τις νὰ ὀνειροπολήσῃ.

Ἐφ' ὅσον τὸ ἀτμόπλοιον προχωρεῖ πρὸς τὸν λιμένα, λέγει ὁ Ντεκορί, ἐπὶ τοσοῦτον ἡ πόλις ὡς ἄλλη Βενετία ἐξέρχεται τῶν ἰδιῶτων καὶ διαγράφεται μεγαλοπρεπῆς ὡς Ὀκεανὸς ἐνώπιον τοῦ γυμνοῦ ὀφθαλμοῦ. Ἀποβιβαζόμενος κατόπιν ὁ ξένος εἰς τὴν ἀποβάθραν καὶ διερχόμενος τὸν εὐρύχωρον καὶ ὠραῖον σταθμὸν εἰσέρχεται ἀμέσως εἰς τὸν κεντρικώτερον δρόμον τῆς πόλεως, τὴν μεγάλην αὐτὴν βιομηχανικὴν ἀρτηρίαν ἐντὸς τῆς ὁποίας συγκεντρῶνται ἡ ζωὴ καὶ ἡ εὐθυμία καὶ ὅπου ἐκπληκτικὸς ὁ ξένος βλέπει τὴν γέννησιν μιᾶς ὄλης διόλου νέας φυ-

N. ΓΕΡΓΑΝΤΑΣ ΟΛΥΜΠΙΟΝΙΚΗΣ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΙΘΥΣΙΑΝ

λῆς. Οἱ ἄνδρες ὀλιγότερον Ἀγγλοσάξωνες, αἱ γυναῖκες λεπτόταται με βᾶδισμα θελκτικόν, ἀμφιέσεις κομψάς, πρόσωπα γελαστὰ καὶ μάτια ὀλόμαυρα.

Κατὰ τὸ 1848 ὁ Ἅγιος Φραγκίσκος δὲν ἦτο παρὰ ἓνα μικρὸν χωρίον τὸ ὁποῖον εἶχε μόνον πενήτηντα ἑπτὰ πλινθοκτίστους οἰκίας στεγαζούσας μόλις δεκακοσίους κατοίκους. Πρὸ ὀλίγων ἡμερῶν ὁμοῦς ἡ πόλις ἠρῖθμει πλέον τῶν τετρακοσίων χιλιάδων.

Ἐνας Μορμῶνος ὀνόματι Μάρσαλ ἀνεκάλυψε τὴν πρώτην χρυσοφόρον κοίτην ἀποξηράνας μικρὸν ὄνακιον. Ὅταν ἡ εἶδησις αὐτῆς ἐγγνώσθη εἰς τοὺς κατοίκους, δὲν ἔμεινεν ἄνθρωπος εἰς τὸ χωρίον ἀλλ' ὄλοι ἐκλείσαν τὰ σπεία

καὶ ἔσπευσαν με πύα εἰς τὰ χεῖρα πρὸς τὸ χρυσοφόρον ὄνακιον. Ἡ δίψα τοῦ χρυσοῦ ἦτο τοιαύτη ὥστε οἱ στρατιωτικοὶ φύλακες τῶν πέριξ χωρίων ἐγκατέλειψαν ἀμέσως τὰς θέσεις των καὶ με τὰς λόγχας των ἤρχισαν ν' ἀνασκάπτουν τὰς κοίτας τῶν ὄνακίων. Οἱ ναυτικοὶ οἱ ὁποῖοι ἔφθανον εἰς τὸν λιμένα, ἐμμήθησαν καὶ αὐτοὶ τοὺς στρατιώτας. Τοιοῦτοτρόπως ὄλοι των συνέλεγον χρυσὸν ἀλλ' ἐπειδὴ ἐν τῷ μεταξὺ δὲν ἐμερίμωνον περὶ τῆς παραγωγῆς, τὰ πράγματα τῆς πρώτης ἀνάγκης ἀνήλθον εἰς τὸ ζηνὶ τῆς ὑπερτιμῆσεως. Ἐνα κρεμμύδι ἐστοίχιζε πέντε φράγκα, καὶ ἓνα κοιλὸν κουκιά πενήτηντα. Οἱ ἰδιοκτῆται φορηγῆς ἀμάξης διὰ δρόμον τριακόνητα χιλιόμετρον ἐζήτουν ὡς ἀγώ-

γιων εκατόν φράγκα και είνε πλέον η γεγονός ότι ένα ψάδινο καπέλον επωλήθη αντί τριακοσίων πενήκοντα φράγκων. Επίσης αι κεναι φιάλαι τας οποίας σήμεραν αγοράζομεν αντί δέκα η δεκαπέντε λεπτών, επωλούντο αντί είκοσι πέντε φράγκων διότι εντός αυτών εδետον τους κόκκους του χρυσού. Το χειριστον όλων ητο ότι αι δολοφονίαι ησαν εις την ημερησίαν διάταξιν διότι οι στρατιώται τους οποίους η Αμερικανική Κυβέρνησις απέστειλε προς τήρησιν της τάξεως, ελιποτάκουν μεταβαίνοντες εις τα χρυσωρυχεία.

Εις τα 1848 καθ' όλην την Καλιφορνίαν ο πληθυσμός δεν υπερέβαινε τας δεκατρείς χιλιάδας ψυχάς. Περί το τέλος όμως του 1849 σχεδόν δεκαπλασιάσθη, και οι προστρέχοντες εκεί από πάσης γωνίας γης ανέμενον την οικοδομήν των οικημάτων περιοριζόμενοι να διέρχονται τας ημέρας υπό σκηνάς. Αλλ' εφ' όσον τα έτη παρήρχοντο, επί τοσοούτον η πόλις του Αγίου Φραγκίσκου επλουτίετο. Εις το 1852 το μικρόν χωρίον του 1848 ηρίθμει τριακόνα επτά χιλιάδας κατοίκων και είχε κάμει διακοσίων τριακόνα εκατομμυρίων χρυσού εξαγωγήν, ο δε πληθυσμός καθ' όλην την Καλιφορνίαν ανήρχετο εις τριακοσίας πενήκοντα χιλιάδας κατοίκων εκ των οποίων μόνον το εν τρίτον απησχολείτο εις τα μεταλλεία, οι δε λοιποι εις την ανέγερσιν οικιών και εις άλλον ειδους επαγγέλματα.

Ο Jules Huret λέγει εις το περι Αμερικης βιβλίον του, ότι οι κτίσται επληρώνοντο εις την Καλιφορνίαν αντί εξήκοντα φράγκων την ημέραν. Το αυτό ημερομίσθιον είχαν επίσης και οι ξυλουργοί, οι λατόμοι και οι σιδηρουργοί. Μόνον οι θάπται και πιλοποιοί επληρώνοντο εδθηνότερον άλλ' όχι ελαττον των είκοσι πέντε φράγκων την ημέραν. Όσον δε αφορά το φαγητόν, όλοι έτρωγον εις κα έστιατόρια, όπου ένα νωπών αυγών επωλείτο αντί πέντε φράγκων, και δύο γεώμηλα μη υπερβαίνοντα το βάρος και το μέγεθος καρύου εστοίχιζον δύο και ημισυ φράγκα.

Τοιουτοτρόπως από την μίαν ημέραν ως την άλλην εδημιουργούντο τεράστιαι περιουσίαι, των οποίων η απαρχή φθάνει μέχρι του άπιστεύτου. Ο Huret λέγει, ότι ένας μαύρος εσχε την ιδέαν να κάμη το εμπόριον

των γαλών διότι εις την Καλιφορνίαν ο κόσμος εμαστιζετο από τους ποντικούς. Χωρίς να χάση καιρόν, όταν παρετήρησε την πληγήν ταύτην, ανεχώρησε και μετά πάροδον εβδομάδων τινών επιστρέφει εις τον Άγιον Φραγκίσκον με δλόκληρον φορτίον από τα συμπαθή κατοικίδια ζώα ανερχόμενα εις χίλια και τα όποια επώλησε αντί πεντακοσίων φράγκων έκαστον.

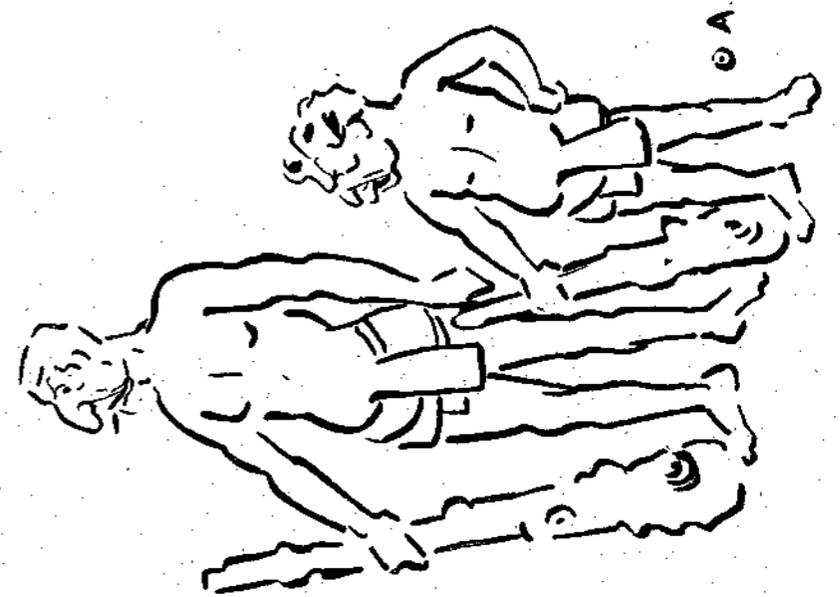
Ένας άλλος πάλιν, δικηγόρος αυτός από το Παρίσι, φθάσας το 1849 εις τον Άγιον Φραγκίσκον και μη γνωρίζων τί να κάμη, απεφάσισε να συλλέγη εκ των δρόμων όλα τα άπλυτα υποκάμισα τα όποια οι κάτοικοι εριπτον διότι το πλύσιμον εστοίχιζε περισσότερον παρ' ότι τα καινουργή. Το πλύσιμον ενός υποκαμίσου επληρώνετο δέκα φράγκα. Ο δικηγόρος λοιπόν μη δυνάμενος να συντάξη άγωγάς εις ένα τοιοούτον τόπον, επελήφθη αυτός του πλυσίματος και σιδερώματος των υποκαμίσων τα όποια μετεπώλει κατόπιν ως καινουργή. Απέκτησεν ούτω εντός ελαχίστου χρονικού διαστήματος αρκετάς δεκάδας χιλιάδων δολλαρίων. Βραδύτερον τας διέθεσεν εις αγοράν γηπέδων και εξ αυτών εγένετο βαθύπλουτος. Άλλος πάλιν, αυτός υπάλληλος της Γαλλικής Κυβερνήσεως, δεν είχε πατήσει το πόδι του ακόμη εις την ξηράν όπου του προσέφεραν όγδοήκοντα χρυσά φράγκα την ημέραν δια να χρησιμεύση εις τους εκεί χρυσωρύχους ως μάγειρος διότι εστεροούντο ενός καλού τοιοούτου, και ως έλεγον «ένας Γάλλος δεν δύναται παρά να γνωρίζη καλήν μαγειρικήν». Ένας άλλος απένταρος, συμβολαιογράφος επίσης εκ Γαλλίας, μόλις εφθασεν εις τον Άγιον Φραγκίσκον έγινε λούστρος, και εις την γωνίαν μιάς λέσχης ανέμενε με το κασελάκι του τους πελάτας του. Ένας χρυσωρύχος τον επλησίασε και αφού του εγυάλισε τα υποδήματα τον ερώτησε:

- Τι πρέπει να δώσω;
- Ο πρώην συμβολαιογράφος απήντησε.
- Ό,τι θέλετε.

Ο πελάτης του έδωκε ημισυ δολλάριον, τιμήν την όποιαν απεδέχθη δι' όλους τους πελάτας και ητις δεν εβράδυνε να τον καταστήση πλούσιον διότι η πελατεία του ηύξησε καταπληκτικώς εντός ελαχίστου χρονικού διαστήματος.

Σήμεραν όλα αυτά τα θαύματα ανήκουν εις το παρελθόν.

ΠΕΛΕΑΣ ΑΙΑΚΙΔΗΣ

ΤΟ ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΟΝ

ΤΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΤΩΝ «ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΩΝ»,

Μάθημα τρίτον. — Έρεχθειον. Προτύλαια, Ναός Ἀθηνᾶς Νίκης.

ΑΝ ὁ Παρθενὼν ἀποτελῆ τὸ τέλειον δαῖγμα καὶ τὸ τέμα τῆς ἐξελξεως τοῦ δωρικοῦ ῥυθμοῦ, τὸ Έρεχθειον εἶναι τὸ ἀριστον μνημεῖον καὶ τὸ πρότυπον τοῦ ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ ὑπὸ τὴν ἰδιαίτεραν μορφήν, ἣ ὅποια ὀνομάζεται ἀτυκουργῆς καὶ διακρίνεται ἀπὸ πάντων εἰς τὸ σπειροειδές κόσμημα (= πλοχμός) τῆς βάσεως τῶν κίονων.

Τὸ Έρεχθειον ἐνέχει τὴν χάριν, τὴν κομψότητα, τὴν εὐγένειαν τῆς ἐργασίας, τὸν πλοῦτον καὶ τὴν λεπτότητα τῆς κοσμήσεως εἰς βαθμὴν ἀνεπέρβλητον ὁ Παρθενὼν ἔχει κύρια καλαισθητικὰ στοιχεῖα τὸ ὑψηλόν, τόσοβαρὸν, τὸ κόσμιον, τὸ ἰδανικόν, τὸ τέλειον.

Πανταχοῦ ἐπικρατεῖ εἰς τὸ Έρεχθειον ἡ εὐθεῖα ἐν ἀντιθέσει πρὸς τὴν καμπυλότητα τοῦ Παρθενῶνος· διὰ τοῦτο ἐκεῖνο μὲν τὸ ἐμμήθησαν καὶ τὸ ἀντέγραψαν καὶ εἰς παλαιούς καὶ εἰς νεωτέρους χρόνους μέχρι σήμερον, ἐν ᾧ ὁ Παρθενὼν μὲν ἀμίμητον ἔργον ἐνεκα τῶν πολυπλόκων ὑπολογισμῶν του καὶ διότι ἔχει κατασκευασθῆ μόνον διὰ τὴν Ἀκρόπολιν καὶ συμφώνως πρὸς τὸν περίεξ ὄριζοντα. Τὰ ἄλλα μνημεῖα τῆς Ἀκροπόλεως ὑπηρετοῦν εἰς τὴν ἔξαρσιν τοῦ Παρθενῶνος, εἶναι ὁμοῦ καὶ καθ' ἑαυτὰ ἀυτοτελῆ.

Ἰδίως ἡ ἔξοχος ἐκείνη θύρα τῆς βορείου στοᾶς τοῦ Έρεχθειοῦ εἶναι ἀριστοτέρημα τέχνης, τὴν ἐμμήθησαν δὲ καὶ τὴν ἀντιγράψαν μέχρι σήμερον.

Τὸ πολυπλοκὸν σχέδιον τοῦ Έρεχθειοῦ ὀφείλεται εἰς τὴν συγκέντρωσιν τῆς λατρείας πολλῶν θεῶν καὶ ἡρώων ἀπὸ παλαιωτάτης ἐποχῆς εἰς τὸ ἱερὸν ἐκεῖνο μέρος.

Εἰς τὴν θέσιν του πρῶν κατασκευασθῆ, ὑπῆρχεν ἰσως μικρὸν περίφραγμα διὰ τὴν ἱερὰν ἐλαίαν τῆς Ἀθηνᾶς καὶ διὰ τὸ «*οἶγμα τριαιῆς*» μὲ τὴν θαλασσίαν πηγήν τοῦ Ποσειδῶνος, ἐτι δὲ βωμοὶ εἰς διαφόρους θεοὺς καὶ ἡρώας.

Τὸ σχέδιον ἐτέθη πιθανῶς ὑπὸ τοῦ Περικλέους· ὅταν δηλ. τῷ 438 π. Χ. καθιερώθη ὁ Παρθενὼν, ἐπρόκειτο νὰ μετακομισθῆ εἰς αὐτὸν τὸ ἱερὸν ξύλον εἰδωλον τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος· ἀλλ' οἱ ὀρθόδοξοι τότε δὲν ἐπέτρεψαν τὴν μετακόμισιν καὶ ὁ Περικλῆς ἠναγκάσθη νὰ κατασκευάσῃ ἴδιον ναὸν εἰς τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπου ἦσαν ὁ πρῶτος Ἐκατόμπεδος καὶ ὁ ναὸς τοῦ Πεισιστράτου.

Ἀλλὰ τὸ Έρεχθειον ἐτέθη εἰς ἐνεργεῖαν καὶ ἐπροχώρησεν ἐπισηθῶς τῷ 421 π. Χ. ἐπὶ Νικίου ἔξερσῆς ὁμοῦ ὁ πόλεμος πάλιν καὶ ἐμεινεν ἡμιτελές.

Τῷ 409 π. Χ. διορίσθη ἐπιτροπὴ τῆς βουλῆς νὰ ἴδῃ τὸ ὑλικὸν ὑπάρχει καὶ τί ἀπαιτεῖται πρὸς περᾶτωσιν τοῦ ναοῦ. Τὴν ἐκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς ἔχομεν ἐν ἐπιγραφῇ, ἣ ὅποια σήμερον εὐρίσκειται ἐν τῷ Βρετανικῷ Μουσείῳ. Τῷ 408 π. Χ. εἶχε τελειώσει τὸ ὄλον. Ἀλλὰ τῷ 406 ἐκάλῃ τὸ ἐσωτερικὸν χωρὶς βεβαίως νὰ πάθῃ σοβαρὰς βλάβας τὸ κτίριον· μόλις δὲ τῷ 395/4 π. Χ. ἐπεσκευάσθη τελείως· κατὰ περιεργον σύμπτωσιν εὐρέθῃ ἐπιγραφῇ περιέχουσα τὴν ἐκθεσιν καὶ τῶν γενομένων τότε ἐπισκευῶν.

Ἡ κύρια εἴσοδος εἶναι ἐκ τῆς ὀρειωτάτης βορείου στοᾶς, εἰς τὸ ἀριστερόν ἄκρον τῆς ὁποίας ὑπάρχει κατὰ τὴν πιθανωτέραν γνώμην ἡ πηγή καὶ τὰ ἴχνη τῆς τριαιῆς τοῦ Ποσειδῶνος.

Μετὰ τὴν εἴσοδον, δεξιὰ μὲν ἦτο βωμὸς τοῦ Έρεχθῆος - Ποσειδῶνος, τοῦ ἡρώος Βούτου καὶ τοῦ Ἡφαιστοῦ, τοιχογραφία δὲ μὲ σκηνὰς ἐκ τῆς οἰκογενείας τῶν Βουταδῶν, ἀριστερὰ δὲ τὸ διαμέρισμα τῆς Ἀθηνᾶς Πολιάδος, ὅπου τὸ ἀρχαῖον εἰδωλον καὶ ὁ λύχνος τοῦ Καλλιμάχου, καίων κατὰ τὴν ἡμέραν καὶ νύκτα ἀδιακόπως.

Ἡ στοὰ τῶν Καρυατίδων ὀνομάζεται εἰς τὴν ἐπιγραφὴν «*πρόστασις ἢ πρὸς τῷ Κεκροπίῳ*», αὐταὶ δὲ αἱ Καρυατίδες «*κόραι*». Κεκροπίον ἐλέγετο, διότι ὑπ' αὐτὸ ὑπῆρχεν ὁ τάφος τοῦ Κεκροπος, ὅστις ἐσώθη ἐν μέρει ἐντὸς, πλησίον τῆς ἐσωτερικῆς κλίμακος. Αἱ δὲ Καρυατίδες μὲ τὸ ἐορταστικὸν ἐνδυμα, τὴν πλουσίαν κόσμησιν καὶ τὸ σεμνὸν ἦθος ἀντικαθιστοῦν τοὺς κίονας τῆς στοᾶς, ὅπως καὶ εἰς ἀρχαῖόν οἰκοδόμημα τῶν Δελφῶν, ἐσχάτως ἀνακαλυφθέν, βλέπομεν γυναῖκας εἰς θέσιν κίονων.

Εἰς τὸ δυτικὸν μέρος δὲν ἐσώθη τίποτε σχεδόν ἢ τοῦ ὑπαιθρου, διότι ἐκεῖ ὑπῆρχεν ἡ ἱερὰ ἐλαία, καὶ ἐλέγετο «*Πανδρόσειον*», ἀνταποκρίνεται δὲ πρὸς τὴν ἀνατολικὴν στοᾶν.

Τὸ Έρεχθειον ὡς λεπτοφυέστερον ὑπέστη πολλάς καταστροφὰς καὶ χωρὶς ἐκρήξεις πυρῖτος, ὅπως συνέβη εἰς τὸν Παρθενῶνα. Κατὰ τὰ ἔτη 1800 - 1852 ὑπέστη τὰς μεγαλειτέρας βλάβας.

Ἐπεσκευάσθη δὲ τῷ 1838 - 1846, ὅτε ἐτέθη μία μὲν γυνήν Καρυατίς εἰς τὴν θέσιν τῆς ἀφαιρεθείσης ὑπὸ τῶν ὑπαλλήλων τοῦ Ἑλγίν, ἕτερα δὲ μαρμαρινῆ εἰς τὴν θέσιν ἄλλης, ἣ ὅποια εἶχεν ἐξαφανισθῆ.

Καὶ μέχρι σήμερον διαρκοῦν αἱ ἐπισκευαὶ τοῦ κομποῦ μνημείου.

Τὰ δὲ Προτύλαια κατασκευάσθησαν ἐντὸς ἑξ ἐτῶν εὐθὺς μετὰ τὸν Παρθενῶνα, ἦτοι τῷ 437 - 431 π. Χ. Ὁ ἀρχιτέκτων αὐτῶν Μνησικλῆς διακρίνεται ὡς ἀνθρώπος μεγίστου πνεύματος, τολμηρότατος, ἀντάξιος καὶ εἰς πολλά σημεῖα ἀνώτερος τοῦ Ἰκτινίου. Διότι οἱ σωθέντες κίονες δεικνύουν οἱ μὲν δωρικοὶ τελειότητα ὄσην καὶ οἱ τοῦ Παρθενῶνος, οἱ δὲ ἰωνικοὶ κάλλος ἀξιοθαύμαστον διὰ τὴν ἀπλότητα καὶ ἀσφάλειαν εἰς τὴν διάταξιν τῶν γραμμῶν τῶν οἱ τοῦ Έρεχθειοῦ εἶναι πολυτελέστεροι καὶ κομψότεροι.

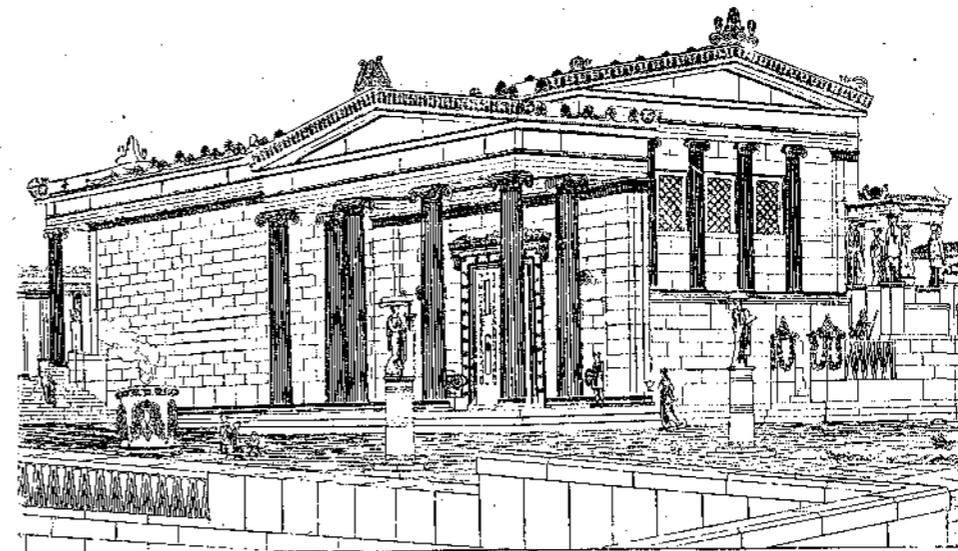
Ἐπίσης ἡ συμμετρία τῆς μέσης ἰδίως στοᾶς τῶν Προτυλαίων μὲ τὰς πέντε πύλας καὶ τὰ δύο ἀετώματα (ἀνευ γλυπτῶν παραστάσεων), ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐσωτερικὸν ἐξεῖχε κατὰ δύο μέτρα, ἡ ὠραία ἀνάμειξις τοῦ δωρικοῦ καὶ ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, ὡς καὶ τοῦ μέλανος ἑλευσινίου λίθου ἐσωτερικῶς διὰ τὴν ἀντίθεσιν πρὸς τὸ πάλλευκον μάρμαρον, καὶ ἡ καμπυλότης τῶν γραμμῶν ἐξείχον τὸν ἀρχιτέκτονα εἰς σημεῖον πολὺ ὑψηλόν. Διὰ τοῦτο οἱ Ἀθηναῖοι ἐκαυχῶντο δικαίως διὰ τὰ Προτύλαια ταῦτα.

Τὰ Προτύλαια δεικνύουν εἰς πολλὰ μέρη ὅτι ἐμειναν ἡμιτελῆ καὶ οἱ τὸ ἀρχικόν τῶν σχεδίων ἦτο πολὺ μεγαλοπρεπεστερον καὶ μεγαλοπρεπεστερον τοῦ ἐκτελεσθέντος.

Ἡ βορείως πλευρὰ τῶν περιεῖχεν ἐντὸς πίνακας ἐξηγητῆς μὲ γραφὰς τοῦ Πολυγνώτου ἐκ τοῦ ἡρωϊκοῦ καὶ τρωϊκοῦ κύκλου.

Ἐπὶ αἰῶνας ἴσχυον τὸ ἔργον τοῦ Μνησικλέους μεγαλοπρεπές καὶ τέλειον, ἕως οὗ τῷ 1645 (ἢ 1656) ἐπεσε κεραυνὸς κατὰ τὴν νύκτα ἐντὸς αὐτῶν χρησιμεύοντων τότε ὡς πυριτιδαποθήκης καὶ καταστράφησαν κατὰ τὸ πλεῖστον.

Ὁ δὲ κομψότατος ναῖκος τῆς Ἀθηνᾶς Νίκης ἤρχισε νὰ σχεδιάζεται περὶ τὸ 450 π. Χ. ὑπὸ τοῦ Καλ-

Τὸ Έρεχθειον ὅπως ἦτο εἰς τὴν ἀρχαιότητα βλέπομενον ἐκ τῆς ΒΔ πλευρᾶς. Κατὰ τὴν πιθανὴν ἀναπλήρωσιν τοῦ Ἰγνίου.

λιμάτου, ἀλλὰ μόλις τῷ 421 π. Χ. ἤχθη εἰς πέρας, τῷ 409 π. Χ. πιθανῶς κατασκευάσθη περὶ τὴν δυτικὴν, τὴν νοτιὰν καὶ τὴν βορείαν πλευρὰν ὁ θριγκὸς μὲ τὰς ἀναγλύφους πλάκας τῶν Νικῶν, τὰς ὁποίας θαυμάζομεν, ἰδίως τὴν περίφημον ἐκείνην, τὴν δένουσαν τὸ σανδάλιον τῆς.

Ὁ ναῖκος εἶναι τετράστυλος ἀμφιπροστύλος (δηλ. ἔχει τέσσαρας μονολίθους κίονας εἰς τὴν ἐμπροσθίαν καὶ τέσσαρας εἰς τὴν ὀπισθίαν πλευρὰν) ἰωνικοῦ ῥυθμοῦ, τοῦ ὁποίου εἶναι ὠραῖον δαῖγμα.

Οἱ τοῖχοι ἐντὸς ἔφερον γραφὰς, ὑπῆρχε δὲ εἰς τὸ μέρος τοῦ σηκοῦ ἀγάλμα Ἀθηνᾶς Νίκης χωρὶς πτέρυγας διὰ νὰ μὴ δύναται νὰ πετάξῃ καὶ ἐγκαταλείψῃ τὰς Ἀθῆνας.

Ἐπάνω καὶ εἰς τὰς τέσσαρας πλευρὰς φέροι ζωοφόρον σωθεῖσαν κατὰ τὸ πλεῖστον εἰς τὴν ἀνατολικὴν παρίσταται συνέλευσις τῶν θεῶν, εἰς τὴν βορείαν, ἣ ὅποια ἀντικρῆζει τὴν ὁδὸν τοῦ Μαραθῶνος, ἡ μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν ἐν Μαραθῶνι, εἰς τὴν δυτικὴν, ἣ ὅποια βλέπει πρὸς τὴν ὁδὸν τῶν Θεβῶν, ἡ μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν καὶ τῶν Θεβαίων ἐν Πλαταιαῖς, καὶ εἰς τὴν νοτιὰν μάχη τῶν Ἀθηναίων κατὰ τῶν Περσῶν, ἀνάμνησις τῆς νίκης τῆς Σαλαμῖνος, τὴν ὁποίαν ἀντικρῆζει.

Ἐμπρὸς ἐν τοῦ ναῖκου ὑψοῦτο μεγαλοπρεπῆς ἐπιμήκης καὶ οὐχὶ ὑψηλὸς βωμὸς.

Τῷ 1684 κατέρριψαν τὸν ναῖκον οἱ Τούρκοι διὰ νὰ ὀχυρώσωσιν προμαχῶνα, διότι ἐπέκειτο ἡ εἰσβολὴ τοῦ περιφήμου Μοροζίνη, μόλις δὲ κατὰ τὴν 30 Μαριου τοῦ 1835 ἐρρίφθη ὁ προμαχὼν καὶ κατασκευάσθη μὲ τὸ σῶον σχεδὸν ὑλικὸν του (διότι οἱ ἄνθρωποι τοῦ Ἑλγίνου εἶχον ἤδη ἀφαιρέσει τμήματα τῆς ζωοφόρου κείμενα ἐπὶ τινος οἰκίας) ὁ ναὸς, ὅπως τὸν βλέπομεν σήμερον.

Μάθημα τέταρτον. — «*Θησεῖον*», Ἀρχαία Ἀγορά, Ἄρειος Πάγος.

Ἡ ὀνομασία «*Θησεῖον*», ἣ ὅποια ἐδόθη εἰς τὸ ἀριστὰ σφῆδόμενον μνημεῖον ἐξ ὄλου τοῦ ἀρχαίου ἑλληνικοῦ κόσμου, προέρχεται ἐκ τῶν Ciceroῖν τοῦ 15ου μ. Χ. αἰῶνος. Ἡ σωτηρία τοῦ μνημείου τούτου ὀφείλεται εἰς τὸ ὅτι μετεβλήθη ἐνωρίς εἰς χριστιανικὴν

ἐκκλησίαν ἐπ' ὀνόματι Ἀγίου Γεωργίου τοῦ Ἀκαμάτη.

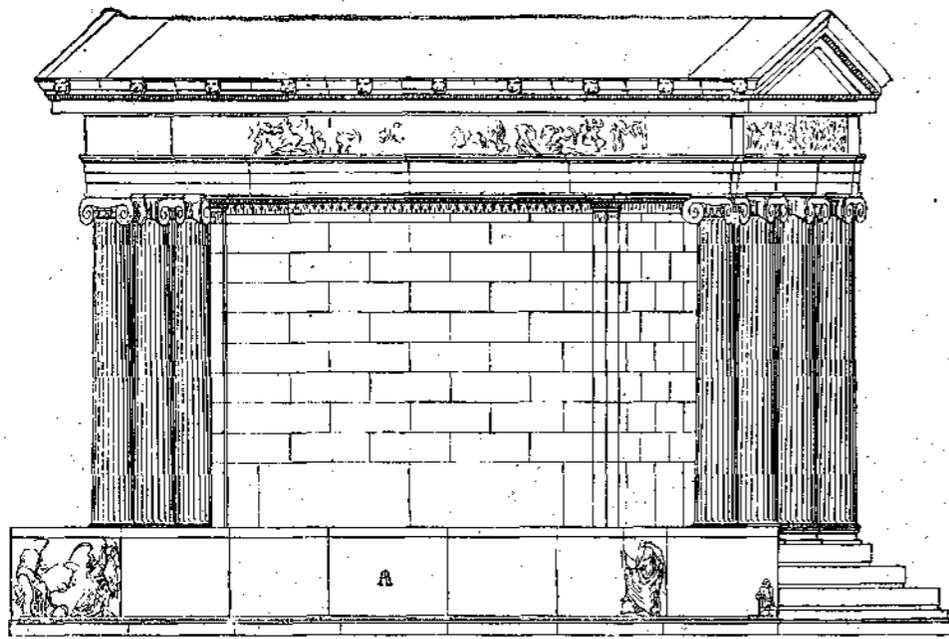
Ὅτι δὲν πρόκειται διὰ τὸ περίφημον Θησεῖον, τὸ ὁποῖον κατασκεύασεν ὁ Κίμων διὰ νὰ θέσῃ τὰ ὄσα τὸ Ἡθῆος τὰ μετακομισθέντα ἐκ τῆς Σκῆρου, εἶναι βέβαιοι. Κατὰ πάσαν πιθανότητα ὁ παρὼν ναὸς εἶναι τὸ «*Ἡφαιστεῖον*», ἐντὸς τοῦ ὁποίου ὑπῆρχον ἀγάλματα λατρείας ὁ περίφημος χωλὸς Ἡφαιστος καὶ ἡ Ἀθηνᾶ Ἡφαιστία ἔργα τοῦ Ἀλκαμένους.

Ὁ ναὸς εἶναι ἐξάστυλος περίπτερος, σύγχρονος καὶ ὀλίγον νεώτερος τοῦ Παρθενῶνος, πλεόν τοῦ ἡμισσοῦ μικρότερος ἀπὸ αὐτὸν (μῆκος αὐτοῦ 31, 85μ. πλάτος 13, 85μ. ὕψος κίονων 6, 88). Ἐννοεῖται ὅτι ὑπολείπεται πολὺ ὡς πρὸς τὴν τέχνην ἀπὸ τοῦ ἀριστοτεργήματος τοῦ Ἰκτινίου, διότι ἐν σχέσει πρὸς αὐτὸ εἶναι βαρὺ καὶ στρεφνὸν ἔργον. Ἐχει ὁμοῦ τὴν καμπυλότητα τῶν γραμμῶν καὶ ἀποτελεῖ σύνολον ἐπιβάλλον καὶ ἰκανῶς ὠραῖον· πῶσον ὁμοῦ διάφορος θά ἦτο ὁ Παρθενὼν, ἀν ἐσφῆζετο ὡς ὁ ναὸς ἀφῆτος!

Ἐκ τῶν μετοπῶν του αἴθρον ἀναγλύφους παραστάσεις μόνον 18, ἐν ᾧ αἱ ἄλλαι 50 ἦσαν ἀπλάι. Καὶ εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν πλευρὰν εἰς δέκα μετόπας παρίσταται ἄθλοι τοῦ Ἡρακλέους (ἐκ δεξιῶν τοῦ θεατοῦ 1) μῆλα Ἰσπερίδων 2) Γηρῶνης τρισώματος πληγωμένος 3) Ἡρακλῆς τοξοῦσιν τὸν προηγούμενον 4) Ζῶνῃ Ἰαπολύτης 5) Κέρβερος 6) Ἴπποι Διομήδους 7) Ἐργυμάνθιος Κάπρος 8) Κερωνίτις ἔλαφος 9) Λερναία Ὑδρα 10) Λέων Νεμέας), εἰς δὲ τὴν ἀνατολικὴν γωνίαν τῆς βορείας καὶ νοτίας πλευρᾶς ὀκτὼ ἄθλοι τοῦ Θησεῦς (εἰς τὴν βορείαν ἐξ ἀριστερῶν 1) Θησεὺς-Προκρούστης 2) Πάλη πρὸς Κερκύνον 3) Θησεὺς-Σκῆρων 4) Κρομμυαῖα ἕς — εἰς τὴν νοτιὰν ἐκ δεξιῶν 5) Θησεὺς - Μινώταυρος 6) Μαραθῶνιος ταύρος 7) Φόνος Περιφίτου 8) Θησεὺς - Σίνις). Αἱ μετόπαι αὐταὶ πρὸ 150 περίπου ἐτῶν ἐσφῆζοντο τελείως σχεδόν, καθὼς δεικνύουν αἱ ἱχογραφίαι τοῦ ἀντιγράφαντος αὐτὰς Stuart.

Περὶ τὴν στοᾶν τοῦ ναοῦ παρίσταται ζωοφόρος εἰς τὰς στενάς μόνον πλευρὰς· καὶ εἰς μὲν τὴν ἀνατολικὴν μάχη τῶν ὀπαδῶν τοῦ Θησεῦς πρὸς τὸν Παλλαντίδα καὶ ἀγωγή αἰχμαλώτων ἐνώπιον τῶν καθημένων θεῶν, εἰς δὲ τὴν δυτικὴν Κενταυρομαχία.

Αἱ παραστάσεις αὐταὶ δεικνύουν ἑκτακτον ζῶην καὶ σφοδρότητα εἰς τὰς κινήσεις, πολὺ διάφορον ἀπὸ τὰς

Ο Ναός της Αθηνάς Νίκης επί της Ακρόπολεως, βλέπόμενος εκ της Β. πλευράς. Κατά την δεξήν συμπλήρωσιν Ρόζς. Σάουμπερτ. Χάνσεν.

ομοίας του Παρθενώνος· τινές όμως μετόπαι είναι κενώτατοι και άτεχνοι.

Ο λόφος, επί του οποίου κείται ο ναός, ονομάζεται «Αγοραίος Κολωνός» κατέχων το δυτικόν τέμα της Αρχαίας Αγοράς· αυτή εξετέλετο εκ των ανατολικών προπόδων του λόφου μέχρι της στοάς του Αττάλου άφ' ενός, και μέχρι του Αρείου Πάγου άφ' ετέρου. Δυστυχώς η Αρχαία Αγορά των Αθηνών κρύπτεται σήμερον υπό οικιακούς κτισθέντας παρά το σωτήριο σχέδιον του Δουδοβίκου Ρόζς, ο οποίος από του 1834 διεμαρτύρητο συμβουλευών να έμποδισθ ή κτίσις οικιών εκεί. Η άνασκαφή του χώρου εκείνου είναι άπαραίτητος, θά άποκαλύψη δε το θανμασιώτατον και ιστορικώτατον τμήμα της αρχαίας πόλεως.

Ο δέ βράχος του Αρείου Πάγου ύψους 115 μ. είναι σημαντικώτατος, διότι συγκεντρώνει στοιχεία της παλαιωτάτης λατρείας των Αθηνών· ονομάσθη Άρειος ή διότι έδικάσθη ο Άρης υπό των θεών ως φονεύσας τον υιόν του Ποσειδώνος Άλιφρόθιον, διότι άπήγαγε την κόρην του Άρεως Άλκιππην, ή διότι (κατά τον Αισχύλον) αϊ Άμαζόνες, άφ' ου «άντεπύργωσαν» αυτόν, έδυοίασαν διά πρώτην φοράν εις τον Άρην.

Φαίνεται ότι εις παλαιωτάτους χρόνους έδικάζον ένταυθα οι βασιλείς ή οι έξέχοντες πολίται, τους φόνους ιδίως, και εκ τούτων άνεπτύχθη το περίφημον δικαστήριον των Άρεοπαγιδών ή της έξ Άρείου Πάγου βουλής. Εις ιστορικην όμως έποχήν, τουλάχιστον από του Δημοσθένους, έδικάζον εις την Βασιλειον Στοάν της Αγοράς.

Ώστε τά λεγόμενα ότι έδικάζον εν καιρώ νυκτός επί του βράχου και ότι υπήρχε «λίθος ύβρεως» και «λίθος Άναιδείας» ή είναι μυθικά παραδόσεις, ή συνέβαινον όχι εις ιστορικούς χρόνους. Τουλάχιστον τά σωθέντα ίχνη δέν βεβαιώνουν τίποτε άπ' αυτά, εκτός μόνον του ότι υπήρχον εκεί βωμοί εκ παλαιών χρόνων, της Αθηνάς Άρείας κ. ά.

Εις μίαν σχισμην προς Α. του βράχου υπήρχε το ιερόν των Εύμενιδων ή Εριννίων ή Σεμνών Θεών·

είναι γνωστόν εκ της όμωνύμου ιδίως τραγωδίας του Αισχύλου και δεικνύει ότι την άγρίαν αυτοδικίαν των πρωτογενών χρόνων, την όποιαν έκπροσωπούν αϊ Εριννύες άντικατέστησεν ο νόμος, ή δικαία έξέστισις και τιμωρία, του έκπολιτισθέντος ανθρώπου, αντιπροσωπευομένη υπό του δικαστηρίου των Θεών και της άριστοκρατικής Βουλής του ιερωτάτου δικαστηρίου.

Επίσης και εις την διάδοσιν του Χριστιανισμού είναι περίφημος ή όμιλία του Άποστόλου Παύλου επί του Άρείου Πάγου τφ 54 π. Χ. Η άνακοίνωσις αυτή των νέων ιδεών ειχεν ήδη γίνει εν τη Αγορά υπό του Παύλου ένώπιον του πλήθους, εις δε τον Άρειον Πάγον όμιλήσεν ένώπιον των έκλεκτών ανθρώπων, ιδίως των φιλοσόφων προς άνάμησιν τούτων ιδούθη ένωρις χριστιανικός ναός έπ' όνόματι του Άγίου Διονυσίου, ΒΔ. του βράχου, του όποιου σφζονται τά θεμέλια μέχρι σήμερον.

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΖΩΗ

«Μαργαρίτα Στέφα» Γρηγορίου Ξενοπούλου, μυθιστόρημα. Αθήναι.—Ο «Κύκλωπας» Εύριπίδη. Μετάφρασις Α. Πάλλη, Λιβερπουλ.—«Σκιές» Δημητρίου Τανταλίδη, ποιήματα, Αθήναι.

ΔΕΝ θά λησμονήσω ποτέ την άνευπομονήσιν με την όποιαν επερίμενα την «Εικονογραφημένην Έοσίαν» καθ' έβδομάδα διά να διαβάσω την «Μαργαρίταν Στέφα» του κ. Ξενοπούλου. Είνε πολλά χρόνια, δεκατρια—ώς δεκατέσσαρα, και φυσικά ήμην πολύ νέος τότε, ώστε να με τραβά ένα έλληνικόν μυθιστόρημα που περιέγραφε με τόσην δύναμιν την έρωτικην ζωήν δύο ανθρώπων μέσα 'ς το μυρμένο νησί της Ζακύνθου. Δέν πιστεύω όμως να ήτο αυτό μόνον. Τον κ. Ξενοπούλου και τότε τον έδιάβαζα με την ιδίαν εύχαρίστησιν που διαβάω και τώρα κάθε έργον το όποιον φέρει την ύπογραφήν

του. Μου ήρεσε και μου άρέσει ή φράσις του, και το πολύ κομψόν και απαλόν που έχει το ύφος του. Επομένως λυπούμαι πολύ όπον δέν είμπορώ να συμφωνήσω με τον κ. Ξενοπούλου ως προς την έκτίμησιν του διά την «Μαργαρίταν Στέφα» την όποιαν θεωρεί μάλλον ως νεανικόν έργον μη στερούμενον έλλείψεων τεχνικών. Πολύ πιθανόν να συμβαίη τοϋτο. Ως προς το σύνολον όμως και το ψυχολογικόν και περιγραφικόν μέρος του έργου δέν νομίζω να είνε κατώτερον του «Έσταυρωμένου Έρωτος» και του «Κόκκινου Βράχου». Είνε καθαρώς ήθογραφικόν μυθιστόρημα το όποιον ένω μās παρουσιάζει την ζωήν και την σκέψιν ενός επαρχιακού λαού, συγχρόνως μās άναλύει και την ψυχήν, άλλαχού ισχυρότερον και άλλαχού ισχνότερον, όλων των προσώπων τά όποια άποτελοϋν την κινητήριον δύναμιν εις την δλην ύπόθεσιν του έργου του.

Δυστυχώς δέν δύναμαι να επέκταθώ εις την άναλυσιν του έργου άλλα χρονολογικώς και πολύ βιαστικά είμπορώ να ειπω ότι εις την «Μαργαρίταν Στέφα» ο κ. Ξενοπούλος, και έν γενει εις όλα τά έργα του, είτε μυθιστορήματα, είτε διηγήματα γράφει, «βλέπει σαφώς ότι είνε» όπως ο Στένταλ και ότι ο πολϋς πραγματισμός του τον όποιον του μέφονται είνε ακριβώς μία από τās άρετάς του ως συγγραφέως. Έπειτα, όταν κανείς ήθογραφεί με κάποιαν ψυχολογίαν και άποκρίπτει καθ' όλοκληρίαν την προσωπικότητά του όπισθεν της προσωπικότητος των ήρώων του, είνε βέβαιον ότι ή αισθητική του συνδέεται με την θεωρίαν του πραγματισμού, και ιδίως όταν φροντίζει να μη καταλήξη εις κανένα ώρισμένον συμπέρασμα, άλλα τοποθετεί τον άναγνώστην ένώπιον των σκηνών τās όποιās περιγράφει ώστε μόνος του αυτός να εξαγάγη έκείθεν τά συμπεράσματα.

Και ή περίπτωσις αυτή δέν είνε μόνον διά τον κ. Ξενοπούλου και την άναφέρω εδώ δι' όσους εκ των νέων εκφράζονται—και έχω άκούσει μερικούς— με κάποιαν άσέβειαν διά το έργον του συγγραφέως της «Μαργαρίτας Στέφα», άλλα και δι' άλλους παγκοσμίου φήμης συγγραφείς, όπως λόγου χάριν ο Τουρκένιφ και πολϋ περισσότερον οι άδελφοί Γκογκούρ. Διότι όταν ο συγγραφέως είνε προδιατεθειμένος να μās παρουσιάση με ακριβείαν το περιβάλλον έντός του όποιου δρώσι τά πρόσωπά του, το περιβάλλον αυτό σχετιζόμενον με το κλίμα, είνε μία αίτια και συγχρόνως ένα άποτέλεσμα.

Αν λοιπόν όλα αυτά τά σκεφθ ή κανείς, θά παρατηρήση ότι ο κ. Ξενοπούλος εισελάθιν εις την πραγματιστικην σχολήν με την «Μαργαρίταν Στέφα» καθόσον ένθυμούμαι, ήνοιξεν εις την νεοελληνικην φιλολογίαν τον δρόμον του άληθινού μυθιστορηματος, ένα δρόμον εις τον όποιον εισερχόμενοι οι νεώτεροι είμποροϋν να ειπουν ότι θά κάμουν κάτι τι.

Ο κ. Πάλλης εξέδωκεν εις ιδιαίτερον τεϋχος την μετάφρασιν του «Κύκλωπος» του Εύριπίδου. Μου φαίνεται ότι ειχα άναγνώσει άποσπάσματα της μετάφρασεως ταύτης και δέν είμπορώ παρά να εύχαριστήσω τον μεταφραστήν διότι ως είνε συγκεντρωμένη εις βιβλίον μου έδωκε την εύκαιρίαν να προσέξω με μεγαλειότεραν άνεσιν την έργασίαν του αυτήν, ή όποια θά ήτο περισσότερον ένδιαφέρουσα αν έφερε την σφραγίδα της έπιμελούς καλλιτεχνικής έπεξεργασίας. Δυστυχώς ο κ. Πάλλης δέν ένδιαφέρεται και πολϋ διά την μορφήν, είτε από έλλειψιν άληθινού καλλιτεχνικού αισθήματος, είτε από πείσμα. Το μόνον το όποιον ένδιαφέρει τον κ. Πάλλην και τους όπαδούς του είνε ή γλώσσα ή όποια τώρα έγινε και αυτή πείσμα και 'ς τά δύο φιλολογικά στρατόπεδα. Αν ή γλώσσα έχη ψυχήν, αισθησιν και λογικήν, αυτό είνε άλλο ζήτημα και κανείς των δέν το πολυεστάζει. Ο καθένας των,

ή διά να είμαι περισσότερον ειλκρινής, ο καθένας μας χοροπηδή επάνω 'ς το γλασσικόν ζήτημα, όπως τά Σατυρόπουλα επάνω 'ς τους Σικελικούς βράχους.

Από την μετάφρασιν του σατυρικού αυτού δράματος του Εύριπίδου ένα εξαγάγει, ότι ο κ. Πάλλης μετατρέπεται εις Κύκλωπα της νεοελληνικής γλώσσης που βλέπει πάντοτε με το ένα μάτι τά τραγίω του πράγματα ως εκ του μεγάλου φανατισμού του. Πολϋ φοβούμαι όμως μήπως αυτός ο υπέρμετρος φανατισμός του γίνη Όδυσσεας άφου μολονότι σοφός, μολονότι βυθισμένος μέσα 'ς την άρχαία ψυχή δέν κατώρθωσε να έννοηση βαθύτερον την σημασίαν του «Πάν μέτρον άριστον». Διότι, πρέπει να το όμολογήσω με πολλήν λύπην μου, εις τον «Κύκλωπα» δέν έχει τās εύτυχείς στιγμάς που ειχε εις πολλές σελίδας της Ίλιάδος, όπου απέδωκε με άληθή άριστοκρατικην δύναμιν τους θεοσεσίους στίχους του γηραιού Όμηρου, και μās παρουσίασε το έργον του Εύριπίδου έπιτηξήμενον με γελοιογραφίας τās όποιās δέν έχει το κείμενον. Εύχομαι εις νέαν έκδοσιν του «Κύκλωπος» από τον μεταφραστήν, να μη είνε έπιτηξήμενον, άλλα να είνε βελτιωμένον τουλάχιστον γλωσσικώς υπό καλαισθητικην έποψιν.

Ένας τόμος ποιημάτων μ' ένα ποιητικώτατον τίτλον «Σκιές». Ποιητής των είνε ο κ. Δημήτριος Τανταλίδης ο όποιος ήθέλησε να παρουσιάση εις ένα βιβλίον όλους τους στεναγμούς του και τους πόνους του που του έδωκε μία πεθαμένη άγάπη, όλους τους όρμητισμούς του που του έμπνέει το πενκορπτενμένο νησί της Χάλκης κι ο γεμάτος από μυστήριον και θέλητρον έξωτικόν Βόσπορος.

Αυτήν την στιγμήν που φυλλομετρώ το βιβλίον του βυθίζομαι εις όλες τις άκρογιαλιές των πρηνηπονήσων και διώχων από την σκέψιν μου κάθε τάσιν προς άναλυσιν κριτικην των στίχων του συμπαθούς ποιητού. Δέν θέλω να όμιλήσω διά την τεχντροσίαν του που μου υπενθυμίζει την τεχντροσίαν του Προβεγγίου εις το δέσιμον του στίχου, διότι μου άρέσει να λιχνίζομαι εις τά κύματα του πόνου του ποιητού και εις τά πτερά της μεγαλοχολικής του ψυχής της θρεμμένης από φιλοσοφίαν.

Έπειτα τί μ' ένδιαφέρει αν πολλά εκ των ποιημάτων των «Σκιών» δέν έχουν την λαξευτήν άρμονίαν του στίχου που θά ήθελα; Είνε στίχοι άμορφοι εις αντίθεσιν με την ποιήσιν που έχει ο ποιητής των ως άνθρωπος. Δέν είνε άρκετόν όμως όπου με συγκινούν, όπου μου προκαλοϋν ένα ειλκρινέστατον δάκρυ και όπου με βυθίζουν εις την ποθητήν ρέμβην που δίδει ο άκράτητος λυρισμός; Έν τούτοις ύπάρχουν και ποιήματα τά όποια δύνανται να ύποστοϋν και την ισχυρότεραν κριτικην όπως εσύ, ο «Αύγη»

«Πού άφραση ώραίηται
Από το χάος βγάσεις
Και 'ς την ψυχή μας σιάσεις
Έλπίδα και άγνόητα».

ή όπως εις την «Μπαρκόλα» όπου ο ποιητής άφίνει την ψυχή του και κατεβαίνει τρελλή 'ς τά βάθη της θάλασσης διά ναβρη

«Αχ, όσες γλυκιές
Κοπέλες μαγαίνουν
Άγάλης φωτιές,
Αυτιές, οάν πεθαίνουν
Έκεί κατεβαίνουν

Γ. Ορφανίδης Ολυμπιονίκης
εις τὸ ἐλεύθερον περίστροφον

Καὶ σὺν ξωικίαις
Νεραΐδες γυροῦνε
Σπηλιές μαγικὰς
Κουφές κατοικεῖνε
Κ' ἀφίλητες ζῶνε

διὰ ν' ἀκουσθῆ τὸ τραγοῦδι τῶν δταν σὺν ἴσκιαι
γλυστοῦνε μὲ τὴν ξαστεριά 'ς τὸ ἀκρογιάλι καὶ σιγο-
τραγουδοῦνε

Μὲ στίχους πικροὺς
Μ' ὄδη πικραμένη,
Ἄχ, ἄλλους καιροὺς
Ζωὴ παρασμένη
Ἀγάπη χαμένη.

Ἵς ἐπιτοπλεῖστον αὐτὴν τὴν ἀγάπην του τὴν χαμέ-
νην, χωρὶς καμμίαν ἄλλην ἀξίωσιν σιγοτραγουδεῖ καὶ
ὁ κ. Τανταλίδης.

ΠΕΤΡΟΣ ΖΗΤΟΥΝΙΑΤΗΣ

ΜΟΥΣΙΚΗ

ΗΜΗΝ προχθές εἰς τὸν «Παρνασσόν» δπου ἡ τό-
σον διακεκομμένη καλλιτέχνης μας δεσποινίς
Λουκία Ἰωάννου ἔδιδε τὴν ὄραϊαν τῆς συναυλίας.
Τὴν ἀπόλασιν τοῦ ὅλου προγράμματος ἐφώτιζε μὲ
φῶς γλυκὺ χαρραυγῆς ἀνοιξέως, μὲ διαύγειαν κρυσταλ-
λωμένης κρήνης, τὸ ἄσμα πραγματικῆς ἀηδόνης ἧτις
προσφωρίζετο πρὸς σιγὴν νὰ φωταυγάσῃ τὸ παγκό-
σμιον λυρικὸν θέατρον, τὸ ἄσμα τῆς κυρίας Νίνας
Φωκᾶ τὸ τόσον δικαίως ἐξυμνηθὲν ἄλλοτε ἐν τῇ πρω-
τενοῦσῃ μας, ἀφοῦ ἡ φήμη τὸ διεσάλπισε ἐπανειλημ-
μένως ἀπὸ τὰς ὄχθας τοῦ Σηκουάν.

Ἐννεὰ ὅλα ἔτη παρήλθον ἀπ' ἧς κατὰ πρώτην φο-
ρὰν τὸ ἄσμα αὐτὸ μὲ ἐξέπληξεν ὑπὸ τὴν στέγην τοῦ
Ἰωδείου τῶν Παρισίων, καὶ μετὰ τὰ ἐννεὰ αὐτὰ
ἔτη ἐπρόκειτο ἀκόμη νὰ μὲ ἐκπλήξῃ προχθές μὲ τὴν
αὐτὴν ἐντασιν καὶ μὲ τὴν αὐτὴν γλυκεῖαν ῥέμβην, τὴν
ὁποῖαν προκαλεῖ πάντοτε ἄλμα τοσοῦτον χρόνου πρὸς
τὸ παρελθόν μας, τὸ παρελθὸν ἐκεῖνο, τὸ ὅποτον ὁ
χρόνος ἀπεκρυστάλλωσεν εἰς πλαίσιον ποιήσεως ἀλη-
σμονήτου.

Ἦ τότε δεσποινίς Μιλανάκη καὶ ἡ νῦν κυρία Φω-
κᾶ ἦτο τὸ ἀηδονάκι τῆς παρέας μας, τῆς χρυσεῆς συν-
τροφίας μας μιᾶς ἐποχῆς ἧτις φεῦ! δὲν ἐπανερχεται
πλέον.

Ι. Γεωργιάδης Ολυμπιονίκης
εις τὸ ἀγώνισμα τῆς σπάθης

Μέλλοντες ἐπιστήμονες, μεταξύ τῶν ὁποίων καὶ ὁ
νῦν ἀγαπητὸς τῆς σύζυγος, καὶ καλλιτέχνη ἤδη σκυ-
θροῦσι ὑπὸ τὸ βῆρος τῆς βιοπάλης ἀλλὰ τότε ἀμέρι-
μοι καὶ χαριέντες μὲ τὸν κότινον τοῦ ἀληθοῦς Ὀλυμ-
πιονίκου τῆς νεότητος καὶ τῶν ὄνειρων ἐξαιροῦντο
τοῦμεν μαγικῶς μὲ τὴν πεποισθῆσιν ἐκείνην τὴν ὁποῖαν
διεγείρει καὶ κορυφώνει ἡ ἀναγνώρισις ἐνὸς πραγμα-
τικοῦ ταλάντου ἕως οὗ τὰ χειροκροτήματά μας ἀπε-
σβέσθησαν καὶ ὠχρίασαν πρὸ τῶν ἐπευφημιῶν τοῦ
μεγάλου ἀκροατηρίου τῶν συναυλιῶν τῆς μητροπόλεως
τοῦ κόσμου

Δύο ἔτη φοιτήσεως εἰς τὸ Ἰωδεῖον ἤρκεσαν ὅπως
καθέξῃ ὅλα τὰ μυστικὰ τοῦ ἄσματος καὶ ἔκτοτε οὐδε-
μία δυσῆρεια διὰ τὴν ἐπιλεκτον χρυσόφθογον ἀοιδόν.

Δὲν θὰ λησμονήσω ποτὲ τὸν καλὸν μας καθηγη-
τὴν Masson ὅστις ἐξἄλλος ἀπὸ χαρὰν δὲν ἔπαυε νὰ
προσακλῆ πάντα εἰδικὸν ὅπως ἀκούσῃ τὴν νέαν ἐκει-
νην ἧτις ἐπρώτεως εἰς τὴν καθόλου ὠδύκην τοῦ παγ-
κοσμίου Ἰωδείου

Ἀπέθανεν ἐκεῖνος ὅστις ἐνεφύσησεν εἰς ἡμᾶς τὴν
πνοὴν του, πνοὴν πλήρη ἐνθουσιασμοῦ πρὸς τὴν τέχ-
νην ἐκείνην ἧτις θὰ ἀπετέλει κατόπιν τὴν ζωὴν μας,
καὶ νομίζω κατ' αὐτὴν τὴν στιγμὴν ὅτι παρίσταται
ἐνώπιον μου καὶ τὸν βλέπω σκιωτῶντα ἀπὸ ἄδολον
χαρὰν διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν καλῶν του μαθητῶν.

Ἄλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὸ θέμα μας. Τί φωνὴ
θανυμασία εἰς τὴν ἔκτασιν τῆς καὶ εἰς τὴν ἀπαλό-
γητά τῆς, τί φωνὴ πλουσία εἰς τὰς μεταπτώσεις τῆς;
Τί εὐστροφία, τί λαρυγγισμοὶ καὶ πάθος καὶ ἀκρί-
βεια εἰς τὸν τόνον.

Ὅποια δὲ ἄβρα καὶ ἀνεπιτήδευτος ἔκφρασις ἀλλὰ
καὶ πιστὴ εἰκὼν τοῦ ἐξαγγελιομένου μέρους.

Δὲν ἔξυρω... ἀλλ' ὅταν ἀκούῃ τις τὸ ἄσμα τῆς
κυρίας Φωκᾶ παθαίνει κατ' ἀνέκφραστον μίαν παθη-
τικὴν ἠρεμίαν ἐνθῆου εὐτυχίας, ἓνα «bien être» ποῦ
μᾶς μεταφέρει εἰς κόσμους θεσπεσίους.

Τοιαυτὴ ἡ καλλιτεχνικὴ σκιαγραφία τῆς κυρίας Φω-
κᾶ ἧτις ἂν ἀπεστέρησε τὸν βωμὸν τῆς τέχνης μίαν
ἐστιάδα, ἐπλούτισε ὅμως τὸν Ἑλληνικὸν κόσμον μὲ
μίαν οἰκογένειαν ἀγνῶς Ἑλληνικὴν καὶ τὴν ἐνταῦθα
ἐπιτέλεσεν μίαν κοινωνίαν μὲ τὸ ἀνεξάντλητον τάλαν-
τον καὶ μὲ μίαν ψυχὴν ἀγγελικὴν καὶ ἐνθουσιώσαν
ἀληθοῦς Ἑλληνίδος κυρίας.

Κ. ΝΙΚΟΛΑΟΥ

ΑΘΗΝΑΪΚΗ ΖΩΗ

Ἡ Ἀκρόπολις ἀπόψε εἶνε μαγευτικὴ. Τὰ ἄστρα
φεγγαβοῦλα τὴν φωπεύουν μὲ τὸ γλυκὺ τους φῶς

καὶ τὰ δοξασιμένα ἐρείπια ἀπλώνουν τῆς βαθεῖες τους
σκιάς ἐπάνω 'ς τῆς Καρυατίδας ποῦ σιγομιλοῦν. Ὡ τὸν
Παρθενῶνα ὁ ἀρχαῖος κόσμος συγκεντρωμένος ψιδυ-
ρίζει τὰ τραγοῦδια τοῦ Πινδάρου. Ἐσφρονεῖ κατὰ 'ς τὰ
Προπύλαια ἓνας ὑπόκωφος δυτύπος βημάτων ἠκούσθη
καὶ συγχρόνως ὁμάς βεβήλων ἐθεάθη ν' ἀνέρχεται
τὸν ἱερὸν βράχον. Τὸ σμήνος τῶν ἀρχαίων σκιῶν ἐτα-
ράχθη κ' ἓνα πικρότατο εἰρωνικὸ χαμήγελο διέστειλε
τὰ χεῖλη τους.

Οἱ ἀνερχόμενοι δὲν ἦσαν εὐλαβεῖς προσκυνηταί.
Δὲν ἐφθάναν 'ς τὸν σεμνὸν ναὸν τῆς θεᾶς νὰ γονατί-
σουν καὶ νὰ στεφανώσουν τὰ ἐρείπια μὲ ἀνθὴ Κάθε
ἄλλο. Καὶ οἱ βεβήλοι ἀνέβαιναν, ἀνέβαιναν. Ἡ σκιάς
ἐντῶμος ὑπεχώρησαν πρὸς τὰ τείχη ποῦ ἐκάλλυνε τὸ
φωτεινὸν περίχωμα. Ἡ θλίψις ἐπέεξε τὴν ψυχὴν. Ἡ-
κουαν τὰ βάθρα ἔσφραγητὰ καὶ ἐδάκρυζαν. Καὶ
ὅταν ἡ βακχεία εἶχε φθάσει εἰς τὸ κατακόρυφον μέσῃ
'ς τὸ πανδαιμόνιον ἐκεῖνο ἠκούσθη ὁ τελευταῖος στα-
ναγμὸς τους καὶ ἐξηφανίσθησαν 'ς τὸ ὀλογάλανον κενόν.

Δὲν ὑπάρχει ὀραϊότερον θέαμα ἀπὸ τὴν ἀνυπομο-
νησίαν ἐνδὲς ὀλοκλήρου λαοῦ. Τὸ Στάδιον σὺν μίᾳ
παμμεγίστῃ ἀνθοδέσμῃ μυριόχρομη ἀνέμενε τὸν νι-
κητὴν του ἀπὸ τὸν Μαραθῶνα.

Ἡ ὄρες περνοῦν καὶ ὁ Ἕλλην νικητὴς δὲν φαί-
νεται. Στὰ στήθη τοῦ κόσμου κατὶ ἀνεβαίνει ἀπὸ τὴν
καρδιά ποῦ πνίγει τὴν φωνὴν 'ς τὸν λάμυγγα. Ἐνας
μικρὸς ξανθοκόμης Καναδὸς εἰσέρχεται 'ς τὰ Προπύ-
λαια. Τὸ Στάδιον σεῖεται ὀλοκλήρον. Ἀλλ' ὁ ἐνθου-
σιασμὸς λείπει. Ὁ νικητὴς δὲν ἦτο Ἕλλην καὶ ὁ
λαὸς φεύγει μὲ τὴν κατήφειαν τῆς ψυχῆς ζωγραφι-
σμένην 'ς τὸ πρόσωπό του. Μοῦ φάνηκε πῶς κ' ἐγὼ
ἐμελαγχόλησα. Ὁ ἀγαπημένος φίλος ποῦ μὲ συνώ-
δευεν ἐχαμογέλασε κ' αὐτὸς τὸ χαμόγελο τῆς πικρίας.
Καὶ ὕστερα γιὰ νὰ κρηφῶ τὴν θλίψιν μου ἐβύβησα τὰ
βλέμματά μου 'ς τὸν οὐρανὸ καὶ τὰ χεῖλη μου ἐψιδύ-
ρισαν

Δὲν σοῦ κακόχω 'ς τὴ ζωὴ ποῦ γέλασές με ὦ Μοῖρα
Γιατ' ἔχουν κάποια θέληγτρα ἢ ἀπάτες τῶν ἐλπίδων.

Τὸ ξανθὸν τὸ μυρωμένον ὄνειρο τῆς Ἑλληνικῆς
ψυχῆς, ἡ μαθητικὴ νεολαία, ἐπέρασε μπροστὰ ἀπὸ
τοὺς θεατὰς. Πόσες καρδιὲς δὲν ἐσκήρτησαν 'ς τοὺς
ἐλιγμούς τῆς καὶ πόσα μάτια δὲν ἐδάκρυσαν; Ἀρμο-
νικὰ καὶ εὐπλάστα τὰ σῶματα. Φαῖδρα καὶ δροσερὰ
τὰ πρόσωπα, γιὰτ' 'ς τὸ μέτωπο τῶν μαθητῶν ἀστρα-
ποβολοῦσε τὸ φίλημα τὸ πιὸ γλυκὺ τῆς νιότης καὶ ὁ
λαὸς 'ς τὸ διάβα τους χειροκροτοῦσε. Τὸ μέλλον τῆς
ἑλληνικῆς φυλῆς ἐδιάβαινε ἐμπρὸς του, ἡ νιότη ἢ
ἀθάνατη ποῦ τὴν ψυχὴν τῆς δὲν ἐβυβίσταμεν ἄκομα
'ς τὴν λατρείαν τοῦ καλοῦ.

Στὰ χεῖρα τῶν ἀνθοπωλῶν τὰ ἴα καὶ τὰ ῥόδα προσ-
μένον τῶρα τοὺς ἀγοραστὰς. Ἀπ' τὴν ἀνθρωποπόθ-
λασσα δὲν ἔμειναν παρὰ τὰ φύκια. Οἱ ῥόδοι ἀδειασαν
καὶ αἱ Ἀθῆναι βυθίστησαν 'ς τὸν ὑπνο τους καὶ πάλιν.
Ἡ ζωηφόρος θυελλα τῶν ἀγῶνων ἐπέρασε σὺν τὴν δρ-
μητικῇ ἀγάπῃ. Στὸν κόσμον πόσα ὀραία πράγματα δὲν
περνοῦν καὶ ὅμως δὲν χάνονται; Πῆγα προχθές 'ς τὸ
Στάδιον. Ὀλόλευκον καὶ ἐρημον ὅπως ἦτο ἐπλημμύ-
ρισε τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ γαλήνη. Ὁ Ἀρδητὸς μὲ τὰ
χρῶματά του ἔθελε τὸ πνεῦμα μου. Ἐκαμα ἓνα γῦρον
καὶ ἐπειτα ἐγάθηκα μέσα 'ς τὰ μυρωμένα δένδρα τοῦ
Ζαπτείου ποῦ ἓνα ἀγγελικὸ ζευγαράκι σιγομιλοῦσε τὰ
λόγια τὰ γλυκὰ τῆς ἀγάπης.

Ἀπὸ τὴν κορυφὴ τοῦ Λυκαβητοῦ ἢ θάλασσα ἐφαί-

νετο σὺν ἓνας ἀπέραντος καθρέφτης. Ἡ Ἀκρόπολις
χαμογελοῦσε 'ς τὸν οὐρανὸ ποῦ τὴν ἐθώπευε μὲ τὸ
καθάριον φῶς του Τριγύρου μου ἢ Ἀττικῆ ἓνα μεγάλο
πανόραμα μὲ χιλιά χρώματα ἀπ' τὸ ὄργιασμα τῆς
ἀνοιξῆς. Ἐβλέπα σαπητῶς ὀσφώντας ὀλην ἐκεῖνη τὴν
ἀρμονία ποῦ ἀνεδίδετο ἀπὸ τὸ χλωρὸ χορτάρι καὶ
ἀπ' τῆς τρυφερῆς βραδυνῆς.

Πόσες φορὲς 'ς τὰ ξένα δὲν τὴν ἀνειροπόλησα αὐτὴ
τὴν θεὰ τῆς Ἀττικῆς; Ἐνθυμοῦμαι κάποτε σὲ μιά
χλοερὴ ὄχθη τοῦ Σηκουάνα ποῦ ἡ ψυχὴ μου εἶχε βυ-
θισθῆ 'ς τὴν τρικυμία τῆς ζωῆς, ἔσένα νοσταλγοῦσα,
ὦ Ἀττικῆ, καὶ γιὰ σένα τὰ χεῖλη μου μὲ στεναγμὸ καὶ
τόνον ἐψιδύριζαν

Ἐὶ τὴν Ἀττικὴν τοῦ πνεύματος καὶ τῶν ὄνειρων ἴκνο,
Στὸν φωτεινὸν σου κύκλο βυθισμένη
Ἀπὸ τὰ χροῖα τὰ παλιὰ κ' ἀπ' τὸν αἰῶνα Κύκνον
Στὴν θλίψιν του ἀβροῦς τραγουδημένη.

Θάρρα κέγῳ πὸ ἰσχυρὸς 'ς τὰ δυνατὰ φτερά μου
Νὰ βυθισθῶ 'ς τὴ μαγικὴ σου ἀκτίνα
Ποῦ τῶρα τόσο νοσταλγῶ μὲς τὰ σιγγὰ ὄνειρά μου
Ἐὶ Νύμφη ἐσύ, γλυκύτατῃ μου Ἀθῆνα.

Νὰ αἰσθανθῶ τὴν εὐωδιὰ τῶν πεθαμένων ἴων
Στὸν πόνο μου βουβὰ συγκεντρωμένος
Καὶ νὰ σὲ διῶ, τὰ μάτια μου ὀλόγημα δακρύων,
'Εγὼ, ὁ τῶν Νυμφῶν ἀγαπητέμος!

Ἐκτοτε τὰ χεῖλη μου ἐσιώπησαν. Ἐὶ κόρη τοῦ Διὸς
γιὰτ' νοσταλγοῦμε τὴν περασμένην ζωὴν;

Π. Ζ.

ΛΟΓΟΙ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΟΓΟΙ

25 Ἀπριλίου

Δεκαπέντε ἡμέραι

Καὶ νέα βουλή λοιπὸν. Ἄνοιξε, ἀρχίζει νὰ καταρ-
τίζεται καὶ χωρὶς βασιλικῶν λόγων μάλιστα...
Τὸ πρᾶγμα ἐκρίθη σκανδαλιδῶς ἀπὸ τοὺς θεοσοφύ-
λακας οἱ ὁποῖοι εἰς τὴν ὀλίγον εἰς τὴν Ἑλλάδα:
Ὅλοι οἱ ἀντικοιτενόμενοι νεοέλληνες.

Ὁ βασιλικὸς λόγος. Δὲν ἤξεῖρω διατὶ τὸ συνταγμα-
τικὸν αὐτὸ θέσμιον δὲν μοῦ ἐφάνη σοβαρὸν ποτέ.
Εἰς τὴν Ἑλλάδα μάλιστα δὲν ἔχει καμμίαν σχέσιν μὲ
τὴν σοβαρότητα. Φαντασθῆτε τὸν βασιλέα ὀμιλοῦντα
σήμερον κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ὀμιλεῖν καὶ τοῦ σκέ-
πτεσθαι τοῦ ἐνὸς κόμματος καὶ αὐριον κατὰ τὸν τρό-
πον τοῦ ἄλλου. Ὑπάρχει πρᾶγμα ποῦ νὰ καταβιβάζῃ
περισσότερον τὸν βασιλέα εἰς τὴν συνείδησιν τῶν
ἀπλοῦσῶν; Ὁ βασιλεὺς αὐτὴν τὴν φορὰν δὲν ἐξεφώ-
νησε βασιλικῶν λόγων.

Ὁ κ. Θεοτόκης δὲν εἶνε καθόλου ἀξίος ἀγχόνης.
Καλλίτερα ὁ βασιλεὺς νὰ κατέρχεται πρὸς ἡμᾶς κά-
πως σπανιώτερα.

Οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἄγῶνες ἔκαμαν ἓνα πρῶην ὑπου-
ρῶν τῆς παιδείας νὰ γράψῃ ἄρθρα ἐπὶ ἄρθρων περὶ
γυμναστικῆς. Ἄν ἐνθυμεῖτο καὶ τὴν μουσικὴν μὲ τὴν
ἀρχαίαν σημασίαν τῆς λέξεως θὰ ἔπρεπε νὰ εἶνε
ἀκόμη περισσότερο ἀπαισιόδοξος. Ἐθνος ποῦ δὲν
γυμνάζεται.

Καὶ ἔθνος ποῦ δὲν (ἢ: κακῶς) ἐκπαιδεύεται.

Κ' ἐσυλλογίσθηκα:
Ἐρχονται καὶ παρέχονται ὑπουργεῖα μὲ στρατιω-
τικὸν πρόγραμμα.

Και στρατόν δὲν ἀποκτούμεν.

Υπουργεία μὲ πρόγραμμα οἰκονομικόν.

Καὶ οἰκονομικῶς δὲν ὀρθοδοξοῦμεν. Ἀπλῶς διὰ ποικιλίαν λοιπόν, διατὶ δὲν ἔρχεται κ' ἓνα ὑπουργεῖον μὲ πρόγραμμα εκπαιδευτικόν; Βέβαια καὶ μ' αὐτὸν τὸν τρόπον παιδεῖαν δὲν θ' ἀποκτήσωμεν, ὅπως δὲν ἀπεκτίσαμεν οὔτε στρατόν, οὔτε οἰκονομικῶς, τοῦλάχιστον θὰ κάμουν γνωστὸν εἰς τὸ κοινῶμενον ἔθνος ὅτι παιδεῖαν, περισσότερον παρὰ κάθε ἄλλο, δὲν ἔχομεν

Καὶ συλλογίζεται κανεὶς: βέβαια, ἀφοῦ παιδεῖαν δὲν ἔχομεν καθόλου, γλῶσφα δὲν θὰ τὴν ἀποκτήσωμεν.

Καὶ καμμία ἔλλειψις δὲν εἶνε περισσότερον ἀξιοθρήνητος ἀπ' αὐτήν. Οὔτε καὶ ἡ ἔλλειψις ἐθνικοῦ ποιητοῦ διὰ τὴν ὑμνήσῃ τοὺς ἀγῶνας, ἔλλειψις τὴν ὅποιαν μία ἐφημερὶς ἠσθάνθη ἕως εἰς τὸ κόκκαλον.

Καὶ ἔφθασε τὸ μαχαίρι εἰς τὸ κόκκαλο.

Μίαν φοράν ἕνας νεοῦλλη ἀφοῦ δὲν εἶχε τί ἄλλο καλλίτερον ἢ εὐκολώτερον νὰ γείνη, ἔγεινε βουλευτὴς. Τὴν ἄλλην ἡμέραν ἐπήγε εἰς τὸν γενικὸν γραμματεῖα ἑνὸς ὑπουργεῖου καὶ τοῦ ἐξήτησε κατὰ τι παραλόγον, πάρα πολὺ παραλόγον.

Ὁ κ. γενικὸς γραμματεὺς τοῦ εἶπε:

— Μὰ αὐτὸ δὲν εἶνε νόμιμον!

Καὶ ὁ κ. βουλευτὴς

— Νόμιμον καὶ ξενόμιμον. Ἄν ἐκυτάξαμε τὰ νόμιμα, οὔτε σὺ θὰ ἦσουν γενικὸς γραμματεὺς οὔτε κ' ἐγὼ βουλευτὴς.

Καὶ καμμία ἤθις καὶ κανὲν ἀπόφθεγμα δὲν ἰσοφαιρίζει εἰς σοφίαν τὸ ἀπόφθεγμα τοῦτο.

Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ἡ νέα βουλή ποῦ ἔχει ὀλιγωτέρους τὸν ἀριθμὸν βουλευτῶν, δὲν θὰ ἔχη καὶ βουλευτῶν ὡς τὸν ἀποφθεγματολόγον ἐκείνον.

Ἐξελέγξαις ἐκλογῶν βουλευτικῶν ἀπὸ τοὺς ἰδίους ἐνδιαφερομένους βουλευτῶν! Γνωρίζετε πράγμα περισσότερον ἄσοφον καὶ περισσότερον ἀσετεῖον;

Καὶ ὅμως θὰ ἴδωμεν παρερχομένην τὴν κομωδίαν αὐτὴν ξανά κάτω ἀπὸ τοὺς ὀφθαλμούς μας. Καὶ Θεέ μου, ὅς εἶνε πολὺ ὀγλίγωρα. Πλησιάζει ὁ Μάιος καὶ κυβερνώμεθα χωρὶς προϋπολογισμὸν. Γαστέρας ἀργὰς εἶχεν ὄνομασι δ' αἰδητοῦς πρίγκηψ ἄλλοτε τοὺς Κρητικούς, ἀδικα μὰ τὴν ἀλήθειαν. Γαστέρες ὅμως ἀργαὶ σήμερα εἶνε οἱ Ἕλληνας ὅλοι. Καὶ νὰ μία φυσιολογικὴ ἐξήγησις τῶν ἠθροικῶν μας τάσεων. Γαστέρες ἀργαὶ καὶ στόματα ὀμιλοῦντα. Γαστέρες ἀργαὶ καὶ πόδια βαρυκίνητα. Ἐνα ἀρχαῖον ἐπιγράμμα λέγει:

Εἰ ταχὺς εἰς τὸ φαγεῖν τοὶ ποσὶ δὲ βραδὺς ὑπάρχει τοὶ ποσὶ σου τρέγε καὶ τρέχε τῷ στόματι.

Καὶ τὰ στόματά μας τρέχουν. Καὶ ἡ γλῶσσα μας «προτρέχει τῆς διανοίας». Ὅμως τὰ πόδια μας εἶνε πολὺ βαρυκίνητα. Οὐτ' ἐμπρός οὔτε ὀπίσω. Βῆμα σημειωτῶν λοιπὸν! Καὶ τρέχουν... κονιορτόν.

Ἐπιφέρει πνευματικὴ κίνησις εἰς τὰς Ἀθήνας Ἄθηναν ἐνοοῦμεν τὴν Ἑλλάδα, διότι δυστυχῶς Ἑλλάς εἶνε μόνον αἱ Ἀθῆναι.

Ἐνας ὁμογενὴς ἀπὸ τὴν Αἴγυπτον μοῦ ἔλεγε:

Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες χωρὶς ἀγῶνας πνεύματος, χωρὶς κανέναν Ἡρόδοτος νὰ διαβῆ ἔμμεσα εἰς τὸ στάδιον τῆς ἱστορίας του. — λησμονετὶ τάχα τὸν κ. Λάμπρον ὁ ὁποῖος εἶνε ἱστορικὸς καὶ ἠμποροῦσε νὰ τὸ κάμῃ — χωρὶς ὁ Πίνδαρος (ἕνας Πίνδαρος δηλαδὴ)

— αὐτὸ τὸ εἶπε καὶ ὁ κ. Γαβριηλίδης — νὰ κάμῃν φθῶς διὰ τὸν Γεωργαντιῶν, τὸν Σέρινταν καὶ τὸν Σέριγγ, χωρὶς πνευματικὸν ἀγῶνα δρόμον καὶ πάλης. Ὀλυμπιακοὶ ἀγῶνες χωρὶς αὐτὰ εἶνε ἀκατανόητοι, καὶ — ἀρχομένου τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνος — παιδαριῶδεις.

Κ' ἐσυλλογίσθηκα

Ἐπάρχουν ἄνθρωποι μ' αἰσθήματα καλὰ πολὺ καλὰ, μορφωμένοι, καὶ πρακτικῶν νου μὴ ἔστειρημένοι, ποῦ ἀγαποῦν ἐντελῶς μὴ πρακτικὰ πράγματα εἰς τὸ ὄνομα τοῦ ἀρχαίου πνεύματος!

Ἀρχαῖον πνεῦμα ἀθάνατον! Τὸ ἔχει ἐπικαλεσθῆ πολὺ ὠραία ὁ ποιητὴς. Ἀλλὰ τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα εἶνε τόσον μακρὰν μας. Καὶ δὲν θὰ τὸ προσεγγίσωμεν ἀπομυθούμενοι τὰ ἀρχαῖα ἔθιμα εἰς ἑτι μᾶλλον ἐξωτρετικὸν καὶ ποῦ κτυπᾷ εἰς τὰ μάτια. Οὔτε ὁ Μίλων ὁ Κροτωνιάτης οὔτε ὁ Τόφαλος εἶνε τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα.

Διότι τὸ ἀρχαῖον πνεῦμα εἶνε πρὸ πάντων πνεῦμα. Καὶ τὸ πνεῦμα: ὅπου θέλει πνεῖ. Καὶ δυστυχῶς ἄλλοῦ παρὰ ὅπου θέλομεν ἐμεῖς.

Ἐπειτα τὸ πνεῦμα: ζωοποιεῖ.

Καὶ τὸ γράμμα: ἀποκτείνει.

Ἐπάρχει πνευματικὴ κίνησις εἰς τὰς Ἀθήνας;

Ἡ πνευματικὴ κίνησις ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρχῃ καὶ νὰ μὴ χρειάζεται ἀγῶνας διὰ νὰ ἐκδηλωθῆ. Χρειάζεται πράγματα.

Καὶ χρειάζεται ἐκτός αὐτῶν καὶ νὰ ἐνδιαφερόσθε, κύριοι.

Ἐνα μέρος εἰς τὸ ὅποιον τὰ βιβλία δὲν διαβάζονται.

Ποῦ τὰ περιοδικὰ δὲν ζοῦν.

Ποῦ ὁ τεχνίτης δὲν ἠμπορεῖ νὰ ζῆσῃ.

Ἐνα μέρος ποῦ ἠνάγκασεν εἰς αὐτοεξορίαν τὸν Γύζην, εἰς ἠθικὴν αὐτοκτονίαν τὸν Γ. Χαλεπᾶν, πνευματικὴν κίνησιν δὲν ἠμπορεῖ ν' ἀποκτήσῃ, οὔτε μὲ πνευματικὸν Ὀλυμπιακὸν ἀγῶνα.

ΜΟΥΚΙΟΣ ΣΚΑΙΟΛΑΣ

— Voilà votre homme! —

Ὁ ἐνθουσιασμός ἐκ τῆς ἐπιτυχίας τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων εἶχε τὸ πρακτικὸν ἀποτέλεσμα νὰ χαρῆσιν εἰς τὴν Ἑλλάδα μίαν Γυμναστικὴν Σχολὴν κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα.

Τέσσα γενναῖα τῆς μικρᾶς Πατρίδος, ὁ Ρόδοβιτς καὶ ὁ Τσανακλῆς ἀνέλαβον τὴν δαπάνην διὰ τὴν ἱδρύσιν καὶ λειτουργίαν τῆς Σχολῆς αὐτῆς. Εἶνε ἀξιοί ἐπαίνου καὶ τιμῆς: τὸ ἔργον τὸν θὰ σημειώσῃ σταθμὸν προόδου εἰς τὴν νεωτέραν ἱστορίαν τοῦ ἔθνους.

Ἄφ' οὗ ἡ δωρεὰ ἐξησφαλισθῆ, πρώτη σκέψις ἐπὶ ἔλθει εἰς τὴν κεφαλὴν δὲν ἤξεύρω τίνων ἀκριβῶς, νὰ μετακληθῶν ξένοι ὀργανωταὶ τῆς Σχολῆς αὐτῆς. Φαίνεται ὅτι ἡ ὁμολογία τῆς ἀνεπαρκείας μας εἰς ὅλα τὰ ζητήματα ἔχει τόσον εἰσχωρήσει εἰς τὸν ὀργανισμὸν μας, ὥστε διὰ πᾶν ἔργον ὠραῖον ἀληθινῆς προόδου διαγράφομεν τὸν ἑαυτὸν μας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς ἀνεπαρκεῖαν ἐξετάσεως, θεωροῦντες πολὺ φυσικὸν τὸ πρᾶγμα.

Ἦθελα τουλάχιστον νὰ ἀποτανθῶ πρὸς τοὺς κ. κ. Δ. Βικέλιαν καὶ Γ. Δροσίνην, οἱ ὁποῖοι, νομίζω, ὠρίσθησαν ἐκτελεσταὶ τῆς δωρεᾶς τῶν δύο φιλογενῶν χορηγῶν καὶ νὰ ἐλάβω τὴν προσοχὴν τῶν εἰς τὸ ζήτημα τοῦ Ἑλλήνου ὀργανωτοῦ τῆς Σχολῆς αὐτῆς.

Ἄν ὁ ξένος ὀργανωτὴς γνωρίζῃ καλὰ τὸ ἔργον του, ἀγνοεῖ ὅμως τὴν Ἑλλάδα: καὶ τοῦτο δὲν εἶνε ἀσήμαντον.

Κατὰ τὴν γνώμην καὶ τῶν Ἑλλήνων, οἱ ὁποῖοι δὲν κατέχονται ὑπὸ τῆς ξενομανίας, καὶ τῶν ξένων, οἱ ὁποῖοι εἶνε δίκαιοι, δὲν ὑπῆρχεν ἀνάγκη μετακλήσεως ξένων ὀργανωτῶν.

Ἐπῆρχεν Ἕλληνας ἐνδοδεχόμενος διὰ τὴν ὀργανώσιν καταλλήλως καὶ κατὰ τὸ Σουηδικὸν σύστημα καὶ συμφώνως πρὸς τὸ κλίμα μας καὶ τοὺς ἀνθρώπους μας καὶ τὰς συνθήκας τοῦ βίου μας καὶ τὴν ἱστορίαν μας, τὴν Γυμναστικὴν Σχολὴν. Καὶ εἶναι δι' ὅλα ταῦτα πολυτιμώτερος ἀσυγκρίτως πρὸς πάντα ξένον.

Ὁ Ἕλληνας αὐτὸς ἔρχεται εἰς τὸ στόμα παντός, ὅστις καὶ ὀλίγας ἔχει γνώσεις περὶ τῆς Γυμναστικῆς κινήσεως ἐν Ἑλλάδι κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη.

Εἶναι ὁ κ. Ἰωάννης Χρυσάφης.

Δὲν ἔχω σκοπὸν νὰ πλέξω τὸ ἐγκώμιον τοῦ ἱκανοῦ καὶ φιλοπόνου ἀνδρός. Τὰ ἐπιστημονικὰ ἔργα του εἶναι ἀρκετὰ διωδεδομένα, ἡ ἀποστολὴ του εἰς τὴν Εὐρώπην πρὸς ἐμπνευσιν ἀνά τὸν ἀθλητικὸν κόσμον τῆς ἰδέας τῶν Ὀλυμπιακῶν Ἀγῶνων ἐπέφερε κατὰ μέγα μέρος τὴν ἐπιτυχίαν τῶν, ὡς τὸ ὁμολογοῦν ὅλοι οἱ γνωρίζοντες καὶ φιλαλήθεις, ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ συστήματός του ἐν τῇ πράξει εἰς διάφορα σχολεῖα τῶν Ἀθηνῶν εἶναι γνωστὴ καὶ πολλοὶ ἀντελήφθησαν ὀφθαλμοφανῶς τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐργασίας του, ἐργασίας ἐπιμόνου, ἡ ὁποία ἐπάλασε διαρκῶς πρὸς δύο μεγάλους ἐχθρούς, τὸν φθῶνον καὶ τὰς προλήψεις τοῦ τόπου μας.

Ἀλλὰ τὸ ἑλληνικὸν ὄνομα Χρυσάφης klingt nicht hoch, δὲν εἶναι μεγαλόφωνον, ὡς ἐν ξένον ἐλευστικόν, ἂν καὶ δυσπρόφερτον ὄνομα εἰς berg ἢ -ing, διὰ τοῦ ὁποῖου καὶ μόνου εἰς τὴν συνείδησίν μας ὑψώνεται ἐν ἔργον.

Καὶ ἂν μετὰ τὴν βεβαίωσιν τῆς δωρεᾶς τῶν φιλοπροόδων ἐκείνων ἀνδρῶν ἐφέρετο ὡς ὄνομα ὀργανωτοῦ τῆς Σχολῆς ἐν ἑλληνικόν, πολλοὶ οἱ πλείστοι τῶν Ἑλλήνων, θὰ ἔλεγον: — Ἄ! δὲν θὰ γίνη τίποτε! Πρωμαίτικα πράγματα! ἀναπάνθις, ἡ ὁποία ἐξαλείφει τὸν Ἑλληνισμὸν ἀπὸ τοῦ χάρτου τῆς Γῆς.

Καὶ ὅχι μόνον ὁ ἀνεγνωρισμένος ὀργανωτὴς τῆς Γυμναστικῆς αὐτῆς Σχολῆς ὑπῆρχεν ἐν Ἑλλάδι, Ἕλληνας καὶ ἑλληνικώτατος, ὅσον καὶ Σουηδὸς μᾶζι, ἀλλὰ καὶ οἱ βοηθοὶ του.

Ἐχομεν γυμναστάς καὶ ἐμπειροὺς καὶ φιλοτίμους καὶ ἱκανούς: ἐσπούδασαν καὶ αὐτοὶ ἐπιτυχῶς, ἐργάσθησαν καλῶς, ἔδειξαν ἀποτελέσματα ἀξιόλογα. Ἡ μεγαλειτέρα ἀρετὴ τῶν εἶναι ὅτι ἀνεγνώρισαν τὸν κ. Χρυσάφην ὡς πρῶτον ἐν τοῖς ἰσοῖς συναδέλφον. Ἀρετὴ πολὺ μεγάλη διὰ τὴν Ἑλλάδα.

Ἦκούσαμεν καὶ ἀπὸ τὸν κ. Μπάλλ καὶ ἀπὸ τοὺς ἄλλους τῆς Διεθνούς Ἐπιτροπῆς ξένους, ἰσοῦς δὲ καὶ ἡ Α. Μεγαλειότης ὁ Βασιλεὺς καὶ ἡ Α. Ὑψηλότης ὁ Διάδοχος καὶ τὰ μέλη τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπιτροπῆς τῶν Ἀγῶνων, ἠκούσαν τοὺς ξένους αὐτοὺς νὰ λέγουν διὰ τὸν κ. Χρυσάφην, προκειμένου περὶ τοῦ ἀναμορφωτοῦ τῆς Γυμναστικῆς ἐν Ἑλλάδι:

— Voilà votre homme!

Δὲν ἀρκεῖ τουλάχιστον ἡ κρίσις αὐτὴ διὰ νὰ μετακλήθῃ ὁ Ἕλληνας εἰς τὸ ἑλληνικὸν ἔργον, τὸ ὅποιον τὸν ἀπαιτεῖ;

Ἄς ἐλπίζωμεν ὅτι ἀρκεῖ

A. Σ. ΑΡΒΑΝΙΤΟΠΟΥΛΟΣ

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΙΣ

ΜΟΙΣ ἔληξαν οἱ Ὀλυμπιακοὶ Ἀγῶνες, τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ κόσμου ἐστράφη πρὸς τὴν Βουλὴν ἥτις ἠνοῦξε τὰς πύλας τῆς διὰ τὰς ἐξελέγξαις τῶν ἐκλογῶν. Εὐχάριστον σημεῖον ὁ λαὸς νὰ ἐνδιαφέρεται καὶ παρακολουθῆ τὰς ἐργασίας τοῦ Νομοθετικοῦ Σώματος. Ἀλλὰ τὸ ἐνδιαφέρον αὐτὸ εἶνε εἰλικρινές; Πολὺ φοβοῦμαι ὅτι συμβαίνει τὸ ἀντίθετον. Ὅχι διότι λείπει ὁ πατριωτικὸς πόνος, ἀλλὰ διότι αἱ περιστά-

σεις μᾶς ἐδημιούργησαν ἓνα δυσάρεστον περιβάλλον διὰ τὴν δημιουργίαν τοῦ ὁποῖου εὐθύνονται οἱ ἔσται καὶ πόρρωθεν ἀναμνηστέοι εἰς τὴν πολιτικὴν. Τὸ κακόν, θὰ εἶπετε, εἶνε παλαιόν. Δύναμαι νὰ εἶπω ὅχι; Ἄλλὰ πόλος εἰργασθῆ καὶ στρέψῃ τὰς φιλοδοξίας τῶν νεοελλήνων πέραν τοῦ προϋπολογισμοῦ; Ἄς μὴ τὰ ἀναμνησθῶμεν. Κανεὶς.

Καὶ αὐτὸς εἶνε ὁ μεγαλειότερος σκόπελος διὰ τὴν βελτίωσιν μας ὡς κράτους καὶ διὰ τὴν πρόδόν μας ὡς ἔθνος. Διότι πῶς εἶνε δυνατὴ ἡ ποθητὴ αὐτῆ βελτίωσις ὅταν οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ δὲν ἐργάζονται νὰ τὸν προπαρασκευάσουν εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν γενικῶν καὶ ὅχι τῶν τοπικῶν ζητημάτων; Δυστυχῶς τὰ γενικά αὐτὰ συμφέροντα καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι δὲν τὰ ἐνοοοῦν. Ἡ ἂν τὰ ἐνοοοῦν δὲν ἔχουν τὴν δύναμιν καὶ τὴν θέλησιν νὰ τὰ θέσουν ὑπεράνω τῶν ἰδικῶν τῶν, μὲ κίνδυνον τῆς δημοτικότητός τῶν. Καὶ ὅμως τὸ ἔθνος μας εἰς τὴν κατάστασιν τὴν ὅποιαν διατελεῖ, πανταχόθεν πολεμούμενον καὶ καταδικωμένον, δὲν ἔχει ἀνάγκην πρακτικῶν ἐκλογικῶν ἀλλ' ἀληθινῶν πολιτευτῶν τῶν ὁποῖων τὸ μόνον ἰδανικόν νὰ εἶνε ἡ ὑψ' ὅλας τὰς ἐπὶ ἐθνικῆς ἐθνικῆς πρόδοος.

Αὐτὴν τὴν πρόδον τῆς ἐπισημοῦ πολιτείας δὲν τὴν βλέπομεν καὶ οὔτε θὰ τὴν ἴδωμεν ἀκόμη ἐφ' ὅσον οἱ Βουλευταὶ κατέρχονται εἰς τὰς Ἀθήνας διὰ νὰ διακινῶν τὰ λάφυρα τῆς ἐξουσίας. Αὐτὴ εἶνε ἡ μόνη σκέψις τῶν ἡ πραγματικὴ καὶ ἡ πρώτη. Ἄν μείνῃ καιρὸς, ἴσως σκεφθοῦν καὶ διὰ τίποτε ἄλλο οὐσιαστικώτερον. Ὅς ἐπιτοπείστον ὅμως αὐτὸς ὁ καιρὸς δὲν τοῦς μένει. Διότι τοὺς ἔλειψεν ἡ πολιτικὴ μόρφωσις, καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας τῶν ἔδωκαν ὑποσχέσεις ἀναστατώσεως τοῦ Κράτους. Ἀπὸ τοὺς φίλους τῶν καὶ τοὺς ἐκλογεῖς τῶν ἐξήτησαν ψήφους μόνον δι' αὐτὸν τὸν σκοπὸν. Δὲν εἶπον εἰς τὸν λαὸν καθαρὰ καὶ ἐξήστερα ὅτι θὰ μεριμνήσουν διὰ τὴν μόρφωσιν τῶν τέκνων του καὶ ἀντὶ ἀπολύσειαν καὶ διορισμῶν θὰ ἐργασθοῦν δι' ἱδρῶν βιβλιοθηκῶν καὶ δι' ἄλλου εἶδους καλλιτεχνικὰ ἔργα συντελοῦντα εἰς τὴν ἀληθινὴν μόρφωσιν του.

Ὅχι, τοιαύτην γλώσσαν δὲν ἔμαθον νὰ ὀμιλοῦν ἀκόμη οἱ Ἕλληνας πολιτευόμενοι Ἄλλὰ τοὺς ἐμψύχισαν εἰς τὸ αὐτὸ ὅτι γινόμενοι Βουλευταὶ θὰ καταλάβουν τὴν δικαιοσύνην καὶ τὴν διοίκησιν διὰ τοὺς φίλους τῶν καὶ ὡς ἓνα λουκουμῆκα Συριακὸν θὰ φάγουν χάριν αὐτῶν, ἂν δυνηθοῦν, ὀλόκληρον τὸν προϋπολογισμὸν. Καὶ ἔγιναν ὑπὸ τοιοῦτος ὄρον νομοθετῆ διὰ νὰ φέρουν εἰς τὴν ἰστέον τῶν ὀργανῶν σημειώσεως καὶ σχεδιαγράμματα, ὅπως οἱ μεγάλοι στρατηγοὶ, τῶν ρουσαφειῶν τὰ ὅποια θὰ διανεμηθοῦν.

Τοιαῦτα σχεδιαγράμματα εἶδα πολλὰ εἰς πολλοὺς φίλους μου νομοθετάς. Διὰ νὰ οἰκτείρουν δὴθεν τὴν κατάστασιν, τὰ ἐδέκνουν μετὰ τῆς μεγαλειτέρας κινιότητος, χωρὶς νὰ ἐνοοοῦν ὅτι αὐτοὶ εἶνε οἱ πρωτοφύγοι τῆς καταστάσεως ταύτης. Καὶ ἐλυτήθησαν ὅπως λυπεῖται ὀλόκληρος ὁ λαὸς ὅστις δὲν ἐνδιαφέρεται διὰ τὸν προϋπολογισμὸν καὶ ἐνδυμήθη ἕνός Γάλλου βουλευτοῦ τὰ γράμματα τὰ ὅποια ἐλάμβανεν ἀπὸ τὴν ἐπαρχίαν του καὶ διὰ τῶν ὁποῖων τὸν παρεκάλουν ὅχι νὰ σφαγῆ ὁ Νομάρχης, νὰ τσακισθῆ ὁ εἰσαγγελεὺς ἢ ὁ εἰρηνοδίκης, ἀλλ' ἄλλως: νὰ γίνη μέριμνα καὶ ἱδρῶν καὶ εἰς τὸν τόπον τῶν μουσειῶν τι ἡ δημοσία βιβλιοθήκη διὰ νὰ δύναιτο ὁ λαὸς νὰ μελετῆ εἰς τὰς ὥρας τῆς σχολῆς του. Καὶ ὁ Γάλλος βουλευτὴς ἔτρεχε νὰ ἐκπληρώσῃ αὐτὸν τὸν εὐγενῆ πόθον τῶν συμπολιτῶν του, ἐνῶ οἱ ἴδιοί μας τρέχουν νὰ πραγματοποιήσουν τὰς ἀνεπαισθήτους καὶ ἂν θέλετε τὰς πλέον ἀντεθνικὰς ἐπιθυμίας τῶν φίλων τῶν.

Ὅταν αἱ συνθήκαι αὐταὶ ἐκλείψουν, διὰ μεθοδικῆς μερίμνης Κυβερνητικῆς, ἡ πρόδοος τότε ἀρχίζει.

ΚΗΦΙΣΣΟΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗ ΕΠΙΣΤΗΜΗ

ΑΙ επιδόσεις των περισσοτέρων αγωνισμάτων, ύστερησαν ικανώς των εν Παρισίους και Αγίω Λουδοβίκω Ολυμπιακών, υπερβάσαι μόνον τους πρό δεκαετίας πρώτους εν Αθήναις Ολυμπιακούς αγώνας Αί μόναι επιδόσεις, ατινες υπερέβησαν τας μέχρι τούδε είνε ή τής έλευθέρας διακοβολίας — τής Έλληνικής τού πρώτου έκτελουμένης — του Μαθαδωνίου δρόμου και τού άγαρίτου αγωνίσματος των βαρών. Τούτο άποδοτέον εις την υπερβολικήν θερμοκρασίαν των ήμερών, εις τού μαλακόν του στίβου, και δι ή εις τας άποτόμους αούτου καμιάς, εις τας όποιας τόσοι διαπληκτισμοί συνέβησαν, εις ους μάλιστα άποδίδεται και ή ήττα του πρωταθλητού Αυστραλού κ. Μπαρκερ. Και μολονότι ουτος διεμαρτυρήθη, κατά τά κανονισμένα, εν τούτοις ό δρόμος δέν ήνωρώθη.

Τό άγώνισμα της σφαιροβολίας ύστερησε κατά δύο και ήμισυ μέτρα, του Αγίου Λουδοβίκου, καθότι τρεις πρωταθληται της Αμερικής εις τού άγώνισμα τούτου δέν προσήλθον (1) νικητής κ. Σέρνταν ήτο τέταρτος εις την σφαιροβολίαν εις τους αγώνας του Αγίου Λουδοβίκου.

Εις τού άλμα επί κοντώ ό γάλλος πρωταθλητής κ. Κοντέ ύστερησε 0.20 της επιδόσεώς του, ύστερήσας και κατά τού νικητού του Αγίου Λουδοβίκου Νίβρικ. Τούτο άπέδωσε ό νικητής εις τού διάφορον τού εδάφους. Ο Νίβρικ ειχε ύπερβή άπίσας τας μέχρι τούδε επιδόσεις εις τους περυσινούς αγώνας της Γαλλίας. Η επιδασς του άλματος άπλου μετά φοράς και άνευ ήτο μεταξύ των άριστων, ή δε του άλματος εις ύψος μετά φοράς μετριωτάτη και μόνον εις αγώνας γυμναστικών συλλόγων ικανοποιητική διά τού μέλλον του όχι και τόσο, εκ της ηλικίας του, έλπιδοφόρου νικητού.

Η άποτυχία των Έλλήνων δρομέων εις όλα τά άγώνισματα τού δρόμου, άποδοτέα εις την κακήν αντίληψιν αυτών, ότι διήθεν ό δρόμος δέν έχει ανάγκην ιδιαιζούσης προπονήσεως, ως φυσικόν άγώνισμα. Άγνοούν ότι ή προπόνησις του άγώνισματος τούτου είνε ή λεπτοτέρα και μαθηματικώτερα, ουτως ειπείν, πάντων των άγωνισμάτων.

Ας έλπίσωμεν να αναπληρώσωμεν τας έλλείψεις μας κατά την μεσολαβούσαν τετραετίαν.

Π. Κ. Χ.

Ο κ. Σάβας εξακολουθεί διδόν εις τόν Hellénisme των Παρισίων ειδήσεις περί της κυρίας Σενιέ, μητρός του μεγάλου ποιητού. Γράφει: « Πατριώτις θερμή, έλληνομαθής, ή κυρία Σενιέ ήτο ή σύγγενεστέρα των Έλληνίδων. Η επίδρασις την όποιαν ήκησεν ως Έλληνις επί του συζύγου της, των υιών της, των φίλων της, επί της εποχής άκόμη, είνε αξιοσημείωτος. Έλληνις τού πνεύμα και την καρδίαν, με στερεάν έλληνικήν μόρφωσιν, έγνωρίζε κατά βάθος — αι σύγγηγοι μαρτυρίας τού έπιβεβαιούν και αι έπιστολαί της τού φανερώνουν — τόν άρχαίον Έλληνισμόν, τόν μεσαιωνισμόν, και τόν σύγχρονον, τους όποιους συνενώνει, καθώς ή κυρία Σενιέ φαίνεται να έσκεπτετο πολύ σωστά, ένα νήμα άδιάκοπον παραδόσεων, ήθών και γλώσσας κοινών.

Ο άνδρας της ειχε μάθει τά νεοελληνικά ειχε προπάντων μάθει ν' άγαπή τους Έλληνας τους σημερινούς και να ενδιαφέρεται δι' αυτούς.

Εις μίαν έπιστολήν προς την κόρην του ό κ. Σενιέ άποκαλεί την γυναίκα του δημαγωγόν. Διότι ή κυρία Σενιέ δέν ενδιαφέρετο μόνον διά τά γράμματα, την ενδιαφέρει και ή πολιτική, πάρα πολύ μάλιστα.

Ο κ. Σενιέ παρουσιάζεται μάλλον διπλωμάτης και

συντηρητικός ενψ ή σύζυγός του άποκαλύπτεται libere-penseuse και δημοκρατική. Συνθέτει μάλιστα έξαφορμής της έκστρατείας του Βοναπάρτου εις την Αίγυπτον, εις την όποιαν έλαβε μέρος και ή Έλληνική λεγεών, τόν επαναστατικόν έκείνον ύμνον, τόν όποιον αι σύγχρονοι έφημερίδες ώνόμασαν « Έλληνικήν Μασσαλιώτιδα και από τόν όποιον ένεπνεύσθησαν ό Μαρτελάος και ό Σολωμός. Ο ύμνος αυτός έχει διασωθή εις την συλλογήν του Μηνά Μηνωϊδου».

Ο κ. Σάβας θεωρεί την κυρίαν Σενιέ συγγραφέα του « Σαλιόματος » τού όποιον κακώς άποδίδεται εις τόν Κοραήν, ως ό κ. Σάβας πιστεύει.

ΑΝΑΓΙΝΩΣΚΟΜΕΝ εις την « Νέαν Σιών της Ιερουσαλήμ εις άρθρον επιγραφόμενον « ό Πάπας και αι εκκλησίαι της Ανατολής »:

Είνε γνωστόν ότι ό μακαρίτης Πάπας της παλαιάς Ρώμης Λέων XIII όσον ούδεις έτερος ειργάσθη προς προσηλυτισμόν της Ανατολής, άλλ' ότι εν τή ενεργεία αούτου ταύτη έβρινε μετά πολλής προσοχής, της όποιας τεκμήριον παρείχεν έκφραζόμενος μετά σεβασμού περί των εν αυτή Έκκλησιών, μη άπαϊτών να ύποταχθώσιν άνευ όρων, σεβόμενος τά ήθη και έθιμα αυτών, την λειτουργίαν και τας παραδόσεις, αξιών κυρίως την παραδοχήν μόνον του παπικού πρωτείου. Αφούτου όμως άνήλθε τόν παπικόν θρόνον ό νυν Πάπας Πίος X αι εκκλησίαι της Ανατολής ύφίστανται μέρους προσηλυτισμού από μέρος της Ρώμης. Αιτινι μοναχοί εγκλιδιδυμένοι εν τή Ανατολή αναφανδόν ύβρίζουσι τας Έκκλησίας της Ανατολής, μάλιστα δε οι Assomptionnistes έχοντες τού κέντρον αυτών εν Χαλκηδόνι και δικήν κατασκοπίαν παρακολουθούντες την εκκλησιαστικήν ζωήν της Ανατολής. Δέν ήκούσθη παρ' αυτών ουδέμία άκόμη καλή λέξις περί αυτής, μόνον χλευασμοί και ύβρεις πληροῦσι τας στήλας των περιοδικών και συγγραμμάτων αυτών κατά της Αγιοπάτης ήμών Έκκλησίας. Ο Πάπας Πίος δέν άγαπή τους λογίους και τας έπιστήμας, και παρουσιάζει όλως άπότομον αντίθεσιν προς τόν σεβαστόν μακαρίτην Πάπαν Λέοντα.

ΕΙΣ τού ίδιον περιοδικόν δημοσιεύεται μελέτη περί του φιλοσόφου Φρειδερίκου Νίτσε ύπό του κ. Ν. Χριστοδούλου. Επιφυλάσσόμεθα όταν ή μελέτη δημοσιευθή όλόκληρος να δώσωμεν χαρακτηριστικά της άποσπάσματα εις τους αναγνώστας μας. Μετά την μελέτην του κ. Νιρβάνα εις τού περιοδικόν ή « Τέχνη » και την εν είδει σημειώματος μελέτην του μακαρίτου Καμύση εις « Τού περιοδικόν μας » είνε ή τρίτη μελέτη δημοσιευομένη Έλληνιστί. Τά « Παναθήναια » μη άσχοληθέντα άκόμη ειδικώς περί του φιλοσόφου επιφυλάσσονται εις προσεχές φύλλον να δημοσιεύσουν έκτενή μελέτην περί αούτου.

ΑΠΟ ένα έσχάτως έκδοθέν άγγλικόν βιβλίον μανθάνομεν ότι ό βασιλεύς της Σουηδίας Όσκάρ ήτον ό άνάδοχος του Όσκάρ Ουάιλντ. Φαίνεται ότι ό βασιλεύς Όσκάρ, τότε άκόμη δουδ του Ooestergetland έγνωρίζε τους γονείς του Όσκάρ Ουάιλντ ταξιδεύοντας εις την Σουηδίαν.

Ο μέλλον βασιλεύς έκαμε τόσην έντύπωσιν επί της κυρίας Ουάιλντ, πού τού παιδι πού έγέννησε κατόπιν, τού όμοιάζε καταπληκτικά. Τούτο έκαμε την κυρίαν Ουάιλντ να δώση τού όνομα τού βασιλέως εις τού παιδι της. Άλλως τε εις ένα νεανικόν του πορτραίτο ό βασιλεύς είνε τελεία αναπαράστασις του άγγλου συγγραφέως.

ΕΝΑΣ από τους μεγαλειότερους συγχρόνους ζωγράφους της Γαλλίας ό Εύγένιος Καρριέρ απέθανεν έσχάτως. Ο καλλιτεχνικός κόσμος τού έκαμε μεγαλοπρεπή κηδείαν, και οι κ. Γαβριέλ Σεόη, Ρόλ. Φ. Ζουφραιν, ό κριτικός κ. Κάρολος Μορίς, ό γλύπτης Αύγουστος Ροντέν έγκωμιάσαν επί του φρετέρου τόν Καρριέρ.

Επί του μνημείου του θα γραφή έκείνο τού όποιον ό Καρριέρ ειπε, έγκωμιάζων τόν άποθανόντα ζωγράφον Φαντέν Λατούρ:

« Εύτυχεις οι έτοιμαζόμενοι ένδόξως διά τόν θάνατον ».

ΕΙΣ την Fortnightly Review έδημοσιεύθη πρό καιρού άνέκδοτον ποιήμα του Edgar Poe. Τό ποιήμα είνε άπό τά καλλίτερα τού έξωτικού ποιητού και διηγηματογράφου, τόν όποιον οι μη άγγλομαθής Έλληνες γνωρίζουν από τας μεταφράσεις — άριστουργηματικά άλλως τε — του Μπωντλαίη και του Στεφάνου Μαλλαρμέ. Τό ποιήμα επιγράφεται Λέοναίνιθ. Χάριν των αναγνωστών μας παρέχομεν έδώ περην μετάφρασιν, τοσούτη μάλλον καθ' όσον δι' ενός γαλλικού περιοδικού τού ποιήμα έγενε αάλιν ζήτημα της ήμέρας.

« Λεοναίνι είνε τού όνομα πού οι άγγελοι της έδωκαν — κ' έπήραν τού φώς γελαστών άστρων και την έπλασαν, φαιδρην και άνοικτοκαρδη. — Έκαμαν τά μαλλιά της από τά σκοτεινά μεσάνυχτα και τά μάτια της από τού λεπτόθυμον — σεληνόφως, και μού την έφεραν εις μίαν βραδιάν έξαιρετικήν. — Εις μίαν έξαιρετικήν νύκτα θέρους όταν ή καρδιά μου εις την όποιαν ειχεν εισδύσει ή άνία — άνθισεν διά να δεχθή την έρχομένην, όπως ένα τριαντάφυλλον εις τόν κайρόν του. — Καθετί πού μ' έπέριξε, τού άπέβαλα διά την χαράν πού μ' έθάψευε. — Ψεύτικη χαρά πού μ' έρριπτεν εις τους βραχιόνας της καταδύσεως μου.

Άλλ' άκουσα, βάζοντας τού αυτί μου, τόν ψιθύρον τούτον: Τά τραγούδια πού τραγουδούν — έδώ κάτω, είνε για να σάς προξενούν λύπην, οι ιστορίες για να σάς πλανούν, — έτσι ή Λεοναίνι φεύγει έφόσον ή άγάπη της είνε νέα. — Ο Θεός έγέλασε και τού πρώτ ήπύρηξεν ασύγκριτον και υπέρτατον. — Η δόξα του ουρανού έστόλιζε την γην με την έκτίμησιν της. — Κάθε καρδιά έκτός από την ιδιικήν μου ήτον ώσαν συγκλημένη από ζώην προσευχής — ενψ ή Λεοναίνι άπεμακρύνετο από έμέ σαν ύνευρον.»

Τό χαρτί όπου ήσαν αντιγραμμένοι οι σίχοι αούτοι με τά αρχικά E. A. P. έστάλη από την Αμερικήν εις τόν Άγγλον φυσιολόγον A. R. Wallace από τόν άδελφόν του. Εικάζεται ότι τού ποιήμα έγράφη από τόν Ποε εις τά 1849.

ΕΙΣ την « Nuova Rassegna » της Φλωρεντίας προσετέθη από τινος ιδιαιτέρα θέσις και διά την νεοελληνικήν φιλολογίαν. Ο καθηγητής κ. Ρίο Cinti φίλος της Ελλάδος δημοσιεύει περί της συγχρόνου νεοελληνικής γλώσσας μελέτην αξιοσημείωτον. Γράφει: « Η νέα ελληνική γλώσσα εις τόν αξιον παρατηρητήν δέν παρουσιάζει ούσιαστικήν διαφοράν από την άρχαίαν ή κόρη αντιγράφει τελείως εν έαυτή την μητέρα της. Έχασε με τόν καιρόν τους δικούς των όνομάτων και τόν δημάτων. Έξανόνισε την κλίση των όνομάτων, και πολλών όνομάτων έτροποποίησε την όνομαστικήν παρ: ό πατέρας ή θυγατέρα, ή γυναίκα, τού πόδι. Από τά ουδέτερα άπέκοψε τού τελικόν ον: τού παιδι. Άπέβαλε τας κητηκιάς άντωνυμίας. Και τού χειρότερον έχασε τόν άρχαίον μονολεκτικόν μέλλοντα.»

Ως προς τας Ιταλικάς λέξεις πού αναφέρει ύπαρ-

χούσας εις την γλώσσαν μας δμολογούμεν ότι τας περισσότεράς εξ αυτών άπέβαλεν έντελής ή γλώσσα μας. Έκτός από τά: πόρτα, βιολέττα, ντουζίνα, κρέμελα, κιάσα, άμφιβάλλω άν οι Αθηναίοι, οι Πατρινοί, οι Έλληνες των μεγάλων κέντρων γνωρίζουν άλλα Ιταλικά όνόματα. Ίσως εις την Έπτανήσον άλλα κ' έκει ή χρήση της μεζοιταλιζούσης έχει περιορισθή. Ο κ. Cinti αναφέρει τά ήήματα caparrare, costare incatratramare. Άλλά ποίος Έλληνα ή Ιταλομαθής τά έννοει;

Ο κ. Cinti εξαίρει την άρμονικότητα της νεοελληνικής. Παραβάλλει την προφοράν της προς την γλώσσαν Τοσκανικήν προφοράν Όμιλει περί της γλώσσας μας ως γνωστής καθ' όλην την Ανατολήν και τούτο είνε αληθέστατον.

Όμιλει έπειτα περί ανάγκης δημονογίας Ακαδημίας εις τας Αθήνας. Άλλ' άν μās ήξευεν ό σύγγενής Ιταλός δέν θα τού ήχητο. Η γλώσσα μας δέν θα κανονισθή από Ακαδημίας όπως ουτε ή Ιταλική.

ΕΙΣ τού ίδιον περιοδικόν γίνεται λόγος περί των Παναθηναίων και περί της μεταφρασεως του δού άσματος της Κολάσεως εις τά « Παναθήναια » από τόν κ. Γ. Ζουφρέν. Ο γράφων έχει αντιρρήσεις αναφορικώς προς την άπόδοσιν του στίχου « galleoto fu il libro e chi lo scrisse » τόν όποιον ό κ. Ζουφρέν άπέδωκε διά τού « ό πειρασμός μας ήτανε τού πλάνο αούτο βιβλίον. Επίσης και διά την άρχην του στίχου « την εϊσοδο φυλάει... » Μνημονεύονται και αι σπουδαί του κ. Μαρίνου Σιγούρου εις τού ίδιον περιοδικόν.

Ο κ. C. Rabizzani εξακολουθεί την περί του Ιακώβου Λεοπαρδη άρθρογραφίαν του. Όμιλει διά την κακήν κατανόησιν της Λεοπαρδικής ποιήσεως από τους Γάλλους, τόν Αλφρέδον Μυσσέ λ χ και την άδικον καταδύην του ποιητού της « Ginestra » από τόν Barbey d'Aureville. Ο Sainte-Beuve είνε έκείνος πού έβαλε τόν Λεοπαρδη εις την άρμόζουσαν θέσιν.

Ο κ. Rabizzani παραθέτει βιβλιογραφίαν του Λεοπαρδη των έργων του μεταφρασμένων εις όλες τας γλώσσας και των σπουδών περί τού έργου του. Έλληνικήν δέν αναφέρει καμίαν μετάφρασιν. Διότι έκτός άλλων οσλίδων πού έφάνησαν και άλλων πού θα φανούν άργότερα εις τά « Παναθήναια » και τά « Ηλύσια » τίποτε άλλο δέν έχομεν καμεί εις την γλώσσαν μας διά τόν πετογράφον των Operette morali τόν μέγαν Έλληνηστήν, τόν Τιτάνα του Ιταλικού στίχου, τόν όποιον ό Καρδούτσι άνεκέρηξε τόν μεγαλειότερον μετά τόν Δάντην ποιητήν.

Ο κ. Séré de Rivieres όμιλών διά τού ζήτημα τού γάμου εις ένα γαλλικόν περιοδικόν γράφει:

« Θά έπρεπε κανείς να δύναιται να έρχεται εις γάμου κοινωνίαν τόσον εϊκόλα όσον και να έξέρχεται από την κοινωνίαν αυτήν. Διά τόν λόγον αούτον θα ήθελα ό γάμος να είνε άπλούστερος, χωρίς δημοσιεύσεις, χωρίς συγκρατήσεις γονέων και τά λοιπά όταν οι μελλόνυμφοι εφρίσκονται εις νόμιμον ήλικίαν.»

ΜΙΑ γαλλική έφημερίς — τού Matin — έδημοσίευσεν έσχάτως περίεργον άρθρον. Αρθρογράφος ό κ. Gustave Téry.

Πρόκειται περί ενός μυθιστορήματος le Capitan τού όπιον άρχιζε να δημοσιεύεται εις τού Matin ως έπιφυλλίς.

Ο κ. Téry εξήγησε την γνώμη του Ανατόλ Φράνς επί της σημασίας τού γεγονότος.

Και ό γάλλος ειρωνιστής άπεκρίθη:

« Ηξέρω καλά ότι έμεις οι φιλόλογοι άρσεκόμεθα

νά παραφουσκώνομεν τὴν σημασίαν τῶν φιλολογικῶν γεγονότων. Οἱ ἄνθρωποι τῶν γραμμάτων ὑποθέτουν ὅτι τὰ ἔργα τῶν ἀριθμοῦνται μεταξύ τῶν « παραγόντων τῆς κοινωνικῆς ἐξελίξεως », ὅπως λέγουσιν οἱ φιλόσοφοι· ἀλλ' ἴσως τὰ γραψιμὰ τῶν δὲν ἔχουν ἐπίδρασιν περισσότεράν ἐπὶ τῶν τυχῶν τῆς ἀνθρωπότητος παρ' ὅσῃν τὰ πεθαμένα φύλλα ποῦ πέφτουν εἰς τὸ ποτάμι καὶ τὰ ὅποια δὲν διευθύνουν βέβαια τὸν ῥοὸν του.

ΕΙΣ τὴν « Europe politique et littéraire » δημοσιεύεται μελέτη περὶ τοῦ τῶν πατριάρχων Ἰωακείμ III. Ἐν γένει, γράφουν, Ἰωακείμ ὁ τρίτος ἀπολαύει τοῦ βαθύτερου σεβασμοῦ καὶ θαυμασμοῦ, τῆς πλέον εὐλαβοῦς ἀγάτης. Τὸ σπῖτι του εἶνε ἐντενικτήριον ὄλων τῶν εὐγενῶν ψυχῶν, τῶν διακεκριμένων πνευμάτων, τῶν λαϊκῶν ἐξοχότητων, τῶν ἐκκλησιαστικῶν πίστεως τάξεως εἴτε τῆς ὀρθοδόξου Ἑλληνικῆς Ἐκκλησίας, εἴτε τῶν ἄλλων δογματικῶν. Καὶ εἶνε μία εὐτυχὴς φορὰ τῶν πραγμάτων ὅτε μετὰ 17 ἔτη ἀπὸ τὸν καιρὸν τῆς ἀποχωρήσεως του ἐκ τοῦ οἰκουμενικοῦ θρόνου ἐπανέρχεται πάλιν ὁ τέλειος ἐρημίτης. Διὰ δευτέραν λοιπὸν φορὰν εἰς τὰς 25 Μαΐου 1901 ἐπανάρχεται εἰς τὸν οἰκουμενικὸν θρόνον δι' ὁμοθυμίου ἐκλογῆς. Εἶνε 72 χρόνων. Εἶνε πάντοτε νέος τὸ σῶμα καὶ τὴν ψυχὴν. Τὸ παράδειγμα τῆς ζωῆς του παραμένει μοναδικόν.

ΕΛΗΜΟΣΙΕΥΘΗ ἐσχάτως εἰς τὸν « Νέον ἐλεύθερον τύπον » τῆς Βιέννης ἀνέκδοτος ἐπιστολὴ τοῦ Ἑρρίκου Χαίνε. Ἐδρέθη εἰς τὰ ἀρχεῖα τοῦ Burgtheater τῆς Βιέννης, ἀπευθίνεται δὲ πρὸς τὸν Lambe φίλον του διευθυντὴν τοῦ ἐν λόγῳ θεάτρου. Ἡ ἐπιστολὴ αὐτὴ εἶνε τόσο περισσότερον χαρακτηριστικὴ καθόσον περιεχεῖ θερησκευτικὴν τρόπον τινὰ ἐξομολόγησιν τοῦ Χαίνε· ἀκόμη μᾶς δίδει πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς καὶ τῶν σχέσεών του πρὸς διαφόρους του συγγενεῖς.

« Διὰ νὰ σοῦ ἐμιλήσω μὲ ὀλίγα λόγια, γράφει, πηρήθησα τὸν θεὸν ἢ καλλίτερα τὴν θεότητα τοῦ Ἐγγέλου καὶ τὴν ἀντικατέστησα μὲ τὸ δόγμα ἑνὸς πραγματικοῦ θεοῦ, πολὺ προσωπικοῦ, ποῦ ὑπάρχει ἔξω ἀπὸ τὴν φύσιν καὶ τὴν ἀνθρωπίνην καρδίαν. Τὸ δόγμα τοῦτο τὸ ἔχουν ἤδη ἐκθέσει οἱ παλαιοὶ μάγοι, κατὰ τὰς μαρτυρίας τῶν νεοπλατωνικῶν ἀποσπασμάτων, μὲ πολὺ βάθος, καὶ ἀρχότερα τὸ δόγμα τοῦτο ἐμφανίζεται εἰς τὰ μωσαϊκὰ δοκουμενὰ μ' ἕνα ἐνθουσιασμὸν διὰ τὴν ἀλήθειαν καὶ μίαν ἐγγλωττίαν ποῦ δὲν συναντᾷ κανεὶς ἀσφαλῶς εἰς τοὺς σημερινοὺς μας διαλεκτικούς. Ὁ Ἐγγελοῦς ἔπεσε εἰς τὴν ἐκτίμησίν μου καὶ ὁ γερο-Μουῆσης εἶνε « in floribus »

Κριτ.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ — κ. Σ. Κ. Μ. Σικάγον. Μερικοὶ στίχοι καταστρέφουν τὴν ὁμορφίαν τοῦ ὅλου ποιήματος, τοῦ ὁποίου ἢ παραδόσις εἶναι τόσο ἀπλή, καὶ τόσο ἑλληνικὴ.

ΟΛΙΓΟΣΤΙΧΑ

Ὁ κ. Α. Σ. Ἀρβανιτόπουλος γράφει εἰς τὰς « Ἀθήνας περὶ τῶν ἀνασκευῶν τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἐν Σπάρτῃ. Ἡ ἀνακάλυψις τοῦ ἱεροῦ τῆς Ὁρθίας Ἀρτέμιδος ἀποτελεῖ σπουδαίαν ἀφετηρίαν διὰ τὴν

ἀνεύρεσιν τῶν ἄλλων ναῶν, ἱερῶν καὶ οἰκοδομημάτων τῆς Σπάρτης.

Δύο Ἕλληνας τοῦ Καίρου ὁ κ. Ράστοβιτς πρόεδρος τῆς ἐκεῖ ἑλληνικῆς κοινότητος καὶ ὁ κ. Τσανακλῆς μεγαλέμπορος, ἀνέλαβον μὲ σπανίαν μεγαλοδοξίαν νὰ ἰδρῦσουν εἰς τὰς Ἀθήνας Διδασκαλεῖον Γυμναστικῆς εἰς τὸ ὁποῖον θὰ γίνωνται δεκτοὶ οἱ ὑπαξιωματικοὶ καὶ οἱ μαθηταὶ τῶν δύο Στρατιωτικῶν Σχολῶν. Ἐκτὸς τῆς σουηδικῆς γυμναστικῆς θὰ διδάσκωνται καὶ ἄλλα μαθήματα. Οἱ ἐξερχόμενοι τῆς Σχολῆς θὰ εἶναι οὕτω τέλειοι γυμνασταὶ καὶ παιδονόμοι ἱκανοὶ νὰ παρουσιάσουν τὸν στρατιωτὴν τέλειον ἄνδρα καὶ στρατιώτην.

Τιμὴ εἰς τοὺς δύο Ἕλληνας χορηγούς.

Ἡ δεξιότης ὑπὸ τοῦ κυρίου καὶ τῆς κυρίας I. Πεσματζόγλου εἰς τὸ « Ἀκταῖον » πρὸς τιμὴν τῶν ἀθλητῶν, ἀληθινὰ ἡγεμονικὴ.

Ὁ κ. Παῦλος Γνευτὸς μᾶς ἔδωκε πρὸς δημοσίευσιν ὀλίγα δημοτικὰ τραγοῦδια τῆς Ρόδου.

Τὰ τραγοῦδια αὐτὰ, ὅπως μᾶς εἶπε ὁ κ. Γνευτὸς καὶ ὅσον ἡμεῖς γνωρίζομεν, εἶναι ἀνέκδοτα. Εἶναι τόσο ἡ σημασία των, προστιθεμένων εἰς τὸν πλοῦτον τῆς ἑλληνικῆς δημοτικῆς μουσικῆς, ὥστε δὲν ἐπιχειροῦμεν νὰ τὴν ἐξάρωμεν ἰδιαιτέρως. Ἀρκοῦμεθα εἰς τὴν ἀναγγελίαν τῆς δημοσιεύσεώς των, τὴν ὁποῖαν ἀρχίζομεν σήμερον μὲ τὸν *Σαρακενὸν*

Τὸ ὑπουργεῖον τῶν θερησκευτικῶν τῆς Πρωσσίας ἀπηύθυνεν ἐγκύκλιον εἰς τοὺς διευθυντὰς τῶν σεμναριῶν διὰ τῆς ὁποίας ἀπαγορεύει τὴν ἀγορὰν ἔργων τοῦ Ἰψεν διὰ τὰς μαθητικὰς βιβλιοθήκας. Τὸ ἴδιον καὶ διὰ τὸν Σούδερμαν καὶ διὰ τὸν Χάουπμαν καὶ διὰ τὸν... Σίλλερ ἀκόμη.

ΝΕΑ ΒΙΒΛΙΑ

Οἱ Γυμναστικοὶ ἀγῶνες τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων ὑπὸ Ἀντ. Δ. Κεραμοπούλου. Σὺλλογος πρὸς διάδοσιν ὠφελίμων βιβλίων. Ἀθῆναι 1906, σχ. 16ον σελ. 143 λεπτὰ 0.40.

Πρακτικὸς ὁδηγὸς τοῦ μεταξοκωλημογράφου ὑπὸ Προκοπίου Μ. Συμεωνίδου. Ἀθῆναι 1906 τυπογραφεῖον Κτενᾶ, σχ. 16ον σελ. 52 δε. 1.

Ἡ πρωτόγονος ἀνοία ὑπὸ Μιλτ. Α. Οἰκονομάκη Ἀθῆναι 1906 σχ. 16ον σελ. 57 δε. 2.

Δογοδοσία τοῦ Δροκαίτειου Θεραπειτηρίου κατὰ τὸ ἔτος 1906 Ἀθῆναι 1906 τυπ. Βερμανιτοῦ ὁδὸς Ὁφθαλμιατρείου 5.

Δογοδοσία Νοσοκομείου « Ἁγία Σοφία » τοῦ ἔτους 1905. Ἀθῆναι 1906 τυπ. Π. Α. Σακελλαρίου.

L'Impulsionnisme et l'esthétique par Jean Libert. Paris 1906 éd. H. Daragon, 30 rue Duperé.

Chair d'amour par Ary - René d'Yvermont. Paris 1906 éd. H. Daragon.